

Rapport Commissie Toedeling Zaakspakketten

Specialisatie, concentratie en kwaliteit van
rechtspraak

Inhoudsopgave

1	De inleiding	6
2	De context en uitgangspunten	10
	a) Het concept wetsvoorstel Evaluatiewet modernisering Rechterlijke Organisatie	10
	b) De regionalisering bij het Openbaar Ministerie	11
	c) De uitgangspunten van de Commissie bij de herverdeling van zaakspakketten	11
	d) De overige nieuwe wetgeving	12
	e) Het kwaliteitsvraagstuk	12
3	De zaakstoedeling in de bestuurssectoren	13
	a) De competentie	13
	Het algemeen bestuursrecht	13
	Het vreemdelingenrecht	13
	Het belastingrecht	14
	b) De huidige stand van zaken binnen de bestuurssectoren	14
	c) De herverdeling zaakspakketten bestuursrecht	16
	Model I: elf sectoren bestuursrecht	16
	Model II: herverdeling van zaken tussen negentien sectoren	18
	d) De consequenties voor het hoger beroep	20
4	De zaakstoedeling in de strafsectoren	21
	a) De competentie	21
	b) De ontwikkelingen in het Openbaar Ministerie	23
	De geografische eenheden	23
	Het Functioneel Parket	23
	Het Landelijk Parket	24
	De ressortparketten	24
	c) Het Landelijk Coördinatiecentrum Megazaken	25
	d) De wenselijke herverdeling zaakspakketten binnen de strafsectoren	25

	De zaken van het Functioneel Parket	25
	De zaken van het Landelijk Parket	27
	De zaaksstromen van de regioparketten	27
	e) De consequenties voor het hoger beroep	28
5	De zaakstoedeling in de civiele sectoren	29
	a) De competentie	29
	b) De huidige stand van zaken binnen de civiele sectoren	29
	c) Specialisatie door concentratie	29
	d) De concentratie binnen de ressorten	30
	De consequenties van concentratie binnen de ressorten	30
	De mogelijke zaakspakketten bij concentratie binnen de ressorten	31
	e) De landelijke concentratie	31
	De bestaande gevallen van landelijke concentratie	31
	De consequenties van landelijke concentratie	32
	Mogelijke zaakspakketten bij landelijke concentratie	33
	f) De consequenties voor het hoger beroep	34
6	De zaakstoedeling bij een gewijzigde bestuurlijke kaart	35
	a) De consequenties voor de bestuurssectoren	35
	b) De consequenties voor de strafsectoren	35
	c) Consequenties voor de civiele sectoren	35
7	<i>De Leidraad met betrekking tot onderlinge bijstandsverlening</i>	36
8	De conclusies	37
	Geraadpleegde literatuur	40
	Bijlagen	41

Bijlagen

Bijlage 1	Toetsingskader rechterlijke concentratie (Raad voor de rechtspraak, 30 juni 2004)
Bijlage 2	Leidraad met betrekking tot onderlinge bijstandsverlening (Raad voor de rechtspraak, juni 2008)
Bijlage 3	Instroom bestuurssector 2007
Bijlage 4	Functioneel Parket: Jaarrapportage Milieu 2007
Bijlage 5	Jaarrapportage Fraude 2007/Functioneel Parket Amsterdam
Bijlage 6	Jaarrapportage Fraude 2007/ Functioneel Parket Den Bosch
Bijlage 7	Jaarrapportage Fraude 2007 / Functioneel Parket Rotterdam
Bijlage 8	Jaarrapportage Fraude 2007 / Functioneel Parket Zwolle
Bijlage 9	Landelijk Parket-zaken in Compas, op datum instroom verdeeld over de arrondissementen (2005-2008)
Bijlage 10	Concentratie bij wet geregeld (Raad voor de rechtspraak, 21 augustus 2007)

1 De inleiding

Door ontwikkelingen in het zaaksaanbod wordt overleg over de afhandeling van zaken voor gerechten steeds vaker een serieuze optie. De belangrijkste redenen voor samenwerking op dit terrein zijn op dit moment:

1. bestaande achterstanden bij een bepaald gerecht;
2. het ontbreken van voldoende (gespecialiseerde) capaciteit bij een gerecht om het volledige zaaksaanbod op verantwoorde wijze af te kunnen doen;
3. nieuw aanbod van zaken (zoals de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo));
4. ingrijpende bewegingen in het zaaksaanbod, die om meer flexibiliteit vragen;
5. bijzondere, in de zaak zelf gelegen, redenen om deze door een ander gerecht te laten afhandelen.

Gerechten die zaakspakketten willen gaan overdragen lopen aan tegen wettelijke, praktische en meer bestuurlijke bezwaren, bijvoorbeeld gelegen in de financiering.

Ontwikkelingen in het zaaksaanbod en de gebleken praktische en bestuurlijke problemen bij samenwerking tussen gerechten (die er in de praktijk toe hebben geleid dat overdracht van grotere aantallen zaken op vrijwillige basis slechts weinig voorkomt) nopen tot een diepere en meer gestructureerde reflectie over de toedeling van zaakspakketten over de verschillende gerechten. De Raad voor de rechtspraak heeft hiertoe in 2004 een eerste aanzet gegeven, in de vorm van een *Toetsingskader rechterlijke concentratie* (hierna: het *Toetsingskader*) (bijlage 1), waarin een aantal criteria wordt geformuleerd voor rechterlijke concentratie. Zo dient er sprake te zijn van zaken waarvan de behandeling een bijzondere rechterlijke expertise vereist en moet de zaaksinstroom beperkt zijn. Onder beperkt wordt in het *Toetsingskader* verstaan: minimaal 200 zaken per categorie per ressort.¹

De *Agenda voor de Rechtspraak 2008-2011* plaatst de samenwerking tussen gerechten in het teken van “deskundige rechtspraak”. Concreet luidt de opdracht aan de Rechtspraak: “De komende jaren worden in ieder geval afspraken gemaakt over de concentratie van zaaksoorten per ressort die door hun geringe aantal niet over alle negentien rechtbanken verdeeld moeten worden.”²

Uit het voorgaande volgt dat er onder meer aanleiding is voor samenwerking op dit terrein als specialistische kennis is vereist en/of de omvang van het aantal zaken van een bepaalde categorie (té) gering is. Deze samenwerking heeft steeds tot doel om de vereiste kwaliteit in de behandeling van de zaken te kunnen garanderen, waarbij uitdrukkelijk ook wordt begrepen het tijdig uitspraak doen. In dit verband is zeker ook van belang dat soms ook de efficiëncy noopt tot het concentreren van geringe aantallen zaken van een bepaalde zaaksoort, waarvoor enige specialistische kennis is vereist. Daarnaast kunnen bepaalde zaaksstromen zo afnemen dat het aantal rechters dat zich met die zaken in een bepaald gerecht bezig houdt té gering is om de

¹ Raad voor de rechtspraak, *Toetsingskader rechterlijke concentratie*, 's-Gravenhage: 30 juni 2004, onder 7 en 10.

² Raad voor de rechtspraak, *Agenda voor de Rechtspraak 2008-2011*, Onafhankelijk en betrokken, 's-Gravenhage, juli 2007, p. 22.

continuïteit van het proces (en dus een efficiënte, tijdige en kwalitatief goede afdoening van de zaken) te garanderen.

De Commissie Toedeling Zaakspakketten (hierna: de Commissie) is op 17 september 2007 door de Raad voor de rechtspraak in het leven geroepen³ om - voortbouwend op de eerdergenoemde notities - nader gestalte te geven aan de reflectie over de samenwerking tussen de gerechten met het oog op verdere kwaliteitsverbetering.

Aan de Commissie Toedeling Zaakspakketten hebben de volgende personen deelgenomen: mr. D.J. van Dijk (voorzitter), president van het gerechtshof Arnhem; mr. F.C. Bakker, president van de rechtbank 's-Gravenhage; mr. G.W.J. Harten, vice-president van de rechtbank Haarlem; mr. R.G. de Lange-Tegelaar, sectorvoorzitter familie- en jeugd van de rechtbank 's-Gravenhage; mr. J. Silvis, sectorvoorzitter straf van het gerechtshof 's-Gravenhage; mr. E. Steendijk, sectorvoorzitter bestuur van de rechtbank Zwolle-Lelystad, mr. A.R. van der Winkel MPM, president van de rechtbank Almelo, mr. C.C. Flaes, medewerker van de afdeling Ontwikkeling van de Raad voor de rechtspraak (secretaris) en mr. T.C. Kersten, medewerker van de afdeling Ontwikkeling van de Raad voor de rechtspraak (secretaris). De Commissie is in totaal vijf keer bij elkaar gekomen.⁴

De opdracht van de Raad voor de rechtspraak aan de Commissie toedeling zaakspakketten luidt als volgt:

De werkgroep stelt een beleidskader op voor de samenwerking tussen gerechten in het primaire proces. In het beleidskader dient te worden uitgewerkt a) in welke situaties samenwerking geboden is en b) wat gerechtsbesturen minimaal moeten regelen om de samenwerking succesvol te laten zijn.

Ad a) normering

Om aan te geven wanneer samenwerking geboden is, dienen door de werkgroep normen te worden ontwikkeld. Dergelijke normen kunnen gerelateerd zijn aan voorraden en doorlooptijden, maar bijvoorbeeld ook aan capaciteit (fte's) of de maximale groei van de capaciteit. Een combinatie is ook denkbaar. Het is aan de werkgroep om hier keuzes in te maken. Van belang is dat het gaat om herkenbare normen, die vervolgens inzicht geven bij de vraag of er een situatie is of dreigt te ontstaan in een gerecht die vraagt om samenwerking met een ander gerecht of andere gerechten om de gerezen problemen het hoofd te kunnen bieden.

Ad b) vormgeving

Hulpvragen zijn voor dit onderdeel:

- Welke stappen moet een gerecht zetten om een samenwerkingsverband te realiseren (zowel in relatie met andere gerechten als met de Raad)?*
- Welke praktische zaken moet worden geregeld?*
- Zijn er bijzondere aandachtspunten/risico's, die vooraf kunnen worden onderkend?⁵*

³ Raad voor de rechtspraak, Opdracht Werkgroep beleidskader toedeling zaakspakketten, 's-Gravenhage, 17 september 2007.

⁴ Op 24 september 2007, 16 november 2007, 11 januari 2008, 13 maart 2008, 24 april 2008 en 26 juni 2008.

⁵ Raad voor de rechtspraak, Opdracht Werkgroep beleidskader toedeling zaakspakketten, 's-Gravenhage, 17 september 2007.

De taak van de Commissie is derhalve een beleidskader op te stellen voor de concentratie van zaken, indien daarvoor, hetzij uit het oogpunt van daling van de instroom, hetzij uit het oogpunt van specialisatie, steeds met het oog gericht op de kwaliteit van de rechtspraak en de continuïteit van het proces, aanleiding is. Omdat naar het oordeel van de Commissie in de hierna te behandelen, gesignaleerde gevallen vooral sprake zal zijn van langdurige, zo niet permanente overdracht van zaakspakketten, zal deze overdracht meestal gebaseerd moeten zijn op een wettelijke basis. De Commissie heeft haar taak daarom zo begrepen dat zal worden nagegaan in welke gevallen uit een oogpunt van kwaliteit van de rechtspraak sprake zou moeten zijn van concentratie van zaken bij één of meer gerechten. De Commissie zal daarbij in het algemeen geen antwoord geven op de vraag bij welk gerecht zaken geconcentreerd zouden moeten worden, maar veeleer het kader aangegeven waarbinnen, zou dat kader aanvaard worden, nadere keuzes kunnen worden gemaakt.

Daarbij heeft de Commissie niet gestreefd naar een blauwdruk, maar naar een “road map”.

De Commissie heeft geschetst in welke gevallen en op welke wijze overdracht van zaakspakketten noodzakelijk, althans wenselijk is in het belang van de kwaliteit van de rechtspraak en daarbij een richting gegeven.

Het is nu van belang dat de door de Commissie gemaakte keuzes door de Raad en daarna door de Landelijke overleggen van de voorzitters van de sectoren (de LOV's) en de Presidentenvergadering worden besproken. Uiteraard zouden ook de belangrijke ketenpartners zoals het Openbaar Ministerie en de Nederlandse Orde van Advocaten bij het besluitvormingsproces dienen te worden betrokken.

Mochten deze keuzes worden gedeeld, dan zal daarna daadwerkelijk tot een blauwdruk moeten worden gekomen, waarbij ook vooral op de samenhang van de gemaakte keuzes zal moeten worden gelet. Hierbij zullen als vanzelfsprekend de belangen van de justitiabelen in ogenschouw dienen te worden genomen, zoals de reisafstand tot de plaats van behandeling en het belang van de justitiabelen om bij soortgelijke zaken op dezelfde locatie hun zaak behandeld te zien.

In afwachting van een wettelijke regeling kan uiteraard door middel van samenwerking tussen de gerechten al vooruit worden gelopen op de beoogde toekomstige situatie. Ook is het heel goed denkbaar dat na verloop van tijd de actualiteit om andere oplossingen vraagt, dan in dit rapport is voorzien. Het ligt voor de hand dat daarmee in dat geval eerst op vrijwillige basis in de vorm van samenwerking wordt geëxperimenteerd alvorens wordt besloten tot nieuwe wettelijke concentraties van zaken.

Deze vrijwillige samenwerking kan thans plaatsvinden op basis van afspraken tussen gerechten onderling op grond van het *Besluit Nevenzittings- en nevenvestigingsplaatsen*. Door een in 2004 doorgevoerde wijziging in het *Besluit Nevenzittings- en nevenvestigingsplaatsen* (het *Besluit Betere benutting zittingscapaciteit*) kan de Raad voor de rechtspraak op verzoek van een gerechtsbestuur een ander gerecht tijdelijk (maximaal twee keer drie jaar) als nevenzittingsplaats aanwijzen, zodat piekbelasting gespreid kan worden. Een dergelijke aanwijzing heeft in strafzaken overigens niet plaats, dan nadat de Raad daarover het College van procureurs-generaal heeft gehoord.

Dit instrument is voornamelijk geschikt voor de oplossing van in tijd beperkte en voorzienbare knelpunten (zoals een tijdelijk gebrek aan capaciteit of expertise in een ingewikkelde zaak) of in de bovengeschetste situatie, dat in afwachting van beoogde wetgeving reeds tot overdracht van zaakspakketten wordt overgegaan.

De eerste vraag aan de Commissie rond de normering onder a) - de zogenaamde “wanneer” vraag - wordt per sector uitgewerkt in hoofdstukken 3 (bestuur), 4 (straf), en 5 (civiel).

Aangezien de noodzaak tot overdracht van zaakspakketten in de drie verschillende rechtsgebieden (civiel, straf en bestuur) nogal verschillend ligt, heeft de Commissie ervoor gekozen om de belangrijkste bevindingen over de wenselijkheid/noodzaak van concentratie tegen de achtergrond van de hierna te noemen scenario's per sector uit te werken.

De tweede vraag rond de vormgeving onder b) - de 'hoe' vraag - wordt in hoofdstuk 7 behandeld. De Commissie baseert zich hierbij in belangrijke mate op de door de Raad voor de rechtspraak opgestelde *Leidraad met betrekking tot onderlinge bijstandsverlening* (bijlage 2), waarin mede op verzoek van de Commissie, na een positief advies van de Adviescommissie Werklastmeting en Bekostiging (ACWB), een aantal verbeteringen c.q. vereenvoudigingen is aangebracht.⁶

Bij de behandeling van de vraag wanneer zaakspakketten zouden kunnen/moeten worden overgedragen, zal in overleg met de Raad voor de rechtspraak een onderscheid worden gemaakt tussen twee mogelijke scenario's: het scenario waarbij de bestuurlijke kaart van Nederland ongewijzigd blijft (de huidige, bestaande situatie dus) enerzijds (hoofdstukken 3, 4 en 5), en het scenario waarbij tot schaalvergroting wordt overgegaan anderzijds, met als gevolg de reductie van het aantal rechtbanken van negentien naar elf (hoofdstuk 6).

De Commissie onderkent dat een sectorale benadering het risico van verkokering met zich brengt en is zich terdege bewust van sectoroverschrijdende verschijnselen. Zo kan het zijn dat bundeling van sociaal verzekeringsrecht en/of het ambtenarenrecht met arbeidsrecht het antwoord op de vraag of een (onderdeel van een) bestuurssector té klein wordt kan beïnvloeden, en zo blijkt ook in de praktijk dat het kwaliteitsverhogend kan werken om bij sommige financiële fraudezaken belasting- en/of faillissementsrechters te betrekken. Als er zaken geconcentreerd worden bij bepaalde rechtbanken, is het wel van belang om de dwarsverbanden te blijven zien, om de kwalitatieve voordelen van dergelijke, sectoroverschrijdende samenwerkingsvormen niet te verliezen. Wellicht kan juist de daling in sommige zaaksstromen stimulerend werken voor sommige sectoroverschrijdende samenwerkingsverbanden.

Een ander probleem waar de Commissie zich voor gesteld ziet, is dat bepaalde voorstellen (zoals gedaan met betrekking tot de zaken in de bestuurssector) invloed kunnen hebben op de totale omvang van gerechten. De Commissie kan niet overzien wat voor bedrijfseconomische effecten dit heeft op sommige gerechten. Daarover is de Commissie overigens ook niet om advies gevraagd. Het is echter een essentieel element dat moet worden meegewogen bij de beantwoording van de vraag, welk gerecht welke zaakscategorieën overdraagt of overgedragen krijgt.

Een andere beperking van dit rapport is gelegen in het feit dat de Commissie voornamelijk naar de eerste aanleg heeft gekeken en vrijwel alleen de consequenties van beslissingen in eerste aanleg heeft gezien op consequenties voor hoger beroep. Meer focus op de consequenties voor het hoger beroep zou wellicht en zo nodig in een later stadium kunnen plaatsvinden.

⁶ Het voorstel voor verbeteringen en vereenvoudigingen is op 11 juni 2008 door de Raad goedgekeurd.

2 De context en uitgangspunten

Een aantal onderwerpen verdient nog nadere aandacht, voordat in hoofdstuk 3 meer inhoudelijk op het onderwerp wordt ingegaan.

a) Het concept wetsvoorstel *Evaluatiewet modernisering Rechterlijke Organisatie*

Momenteel ligt er een concept wetsvoorstel *Evaluatiewet modernisering Rechterlijke Organisatie* ter consultatie (besproken in de Presidentenvergadering van 29-30 mei 2008). Daarin is onder meer voorzien in:

- regionale herindeling (wijziging van de Wet op de rechterlijke indeling);
- de aanwijzing van een andere bevoegde rechtbank per algemene maatregel van bestuur (AMvB) bij onvoldoende zittingscapaciteit (wijziging van artikel 2 van het Wetboek van Strafvordering (WvSv), artikel 8:7 van de Algemene wet bestuursrecht (Awb) en artikel 27 van de Algemene wet inzake rijksbelastingen (AWR); invoeging van artikel 108a in het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering);
- de mogelijkheid van het geven van opdrachten door de Raad aan besturen van gerechten van rechtbanken in een ressort en aan de gerechtshoven om tot samenwerking op bepaalde gebieden over te gaan;
- de aanwijzing door de Raad van nevenlocaties van een rechtbank binnen het arrondissement en van nevenlocaties van het gerechtshof binnen het ressort;
- de aanwijzing van plaatsen waarheen kan worden verwezen ter behandeling van zaken waarvoor onvoldoende zittingscapaciteit bestaat.

Wanneer dit wetsontwerp daadwerkelijk wet is geworden zal het eenvoudiger worden om gedurende in totaal vier jaar zaakspakketten over te dragen tussen rechtbanken binnen een ressort. Het wordt ook eenvoudiger om nevenlocaties aan te wijzen. Dat laatste kan ook van belang zijn, wanneer zaakspakketten worden overgedragen. Aan de Raad is gevraagd om over dit wetsvoorstel te adviseren. De Commissie beperkt zich daarom slechts tot het signaleren van deze mogelijke veranderingen.

b) De regionalisering bij het Openbaar Ministerie

Ten gevolge van die regionalisering zullen de arrondissementsparketten gaan samenwerken in elf regio's, die soms uit één parket bestaan, maar meestal uit meerdere. In het laatste geval wordt één van de betrokken parketten tot 'regioparket' benoemd, die de bovengenoemde taken op regionaal niveau behartigt. Hiermee ontstaan de volgende regio's (in een combinatie is de eerstgenoemde aangewezen als het regioparket): Groningen, Leeuwarden en Assen; Zwolle en Almelo; Arnhem en Zutphen; Utrecht; Amsterdam; Haarlem en Alkmaar; 's-Gravenhage; Rotterdam en Dordrecht; Breda en Middelburg; 's-Hertogenbosch; Maastricht en Roermond. Het zijn deze elf regio's die in de discussie rond de bestuurlijke schaalvergroting in de Rechtspraak ook een rol spelen. Deze regioverdeling beschouwt de Commissie, gelet op het verzoek van de Raad, als een gegeven. In hoofdstuk 6 wordt ook van deze elf regio's uitgegaan. Daarbij wordt ervan uitgegaan dat Lelystad onderdeel gaat uitmaken van de regio Utrecht. Er is ook sprake van een toevoeging van het Gooi aan deze regio. Bij gebreke van nadere instroomgegevens op dit punt zal hier verder niet nader op worden ingegaan.

c) De uitgangspunten van de Commissie bij de herverdeling van zaakspakketten

Bij de vraag of zaakspakketten moeten worden herverdeeld is het belang van goede rechtspraak doorslaggevend. In dat begrip zitten elementen van vakinhoudelijke kwaliteit, doorlooptijd en doelmatigheid. De maatschappij kan er aanspraak op maken dat de Rechtspraak de beschikbare openbare middelen zodanig inzet dat daarmee aan zo hoog mogelijke maatstaven van kwaliteit en tempo wordt voldaan. Interne organisatie- en personeelsbelangen kunnen niet doorslaggevend zijn bij zaakstoedeling en komen hooguit aan de orde bij een keuze tussen twee (vrijwel) gelijkwaardige opties.

Bij de herverdeling van zaakspakketten dient ook rekening te worden gehouden met het belang van de justitiabele. In zijn algemeenheid heeft ook hij belang bij kwaliteitsbevordering, maar het antwoord op de vraag of, wanneer zaken naar een ander gerecht worden overgedragen, in al deze gevallen van hem gevergd kan worden dat hij naar die betreffende rechtbank reist, zal mede afhangen van de afstanden tussen de betreffende rechtbanken. In het ressort Amsterdam, bijvoorbeeld, zijn deze afstanden zo klein en de infrastructuur zo goed, dat de belangenafweging daar anders kan uitvallen dan bijvoorbeeld in het ressort Leeuwarden. Ook kan de aard van de zaak tot een verschillende afweging leiden. Zo is het denkbaar dat in bijstandszaken de rechter eerder zal reizen, terwijl in zaken van intellectuele eigendom eerder van de justitiabele gevraagd kan worden de afstand naar het andere gerecht af te leggen. Indien de conclusie is dat het reizen voor de justitiabele té bezwaarlijk is, moet dit, zoveel is duidelijk, geen belemmering zijn om tot concentratie te komen, maar zullen in dat geval de rechter en de griffier moeten reizen.

In verband met het vorenstaande is het van belang vast te stellen dat concentratie van zaken zeer wel kan plaatsvinden in een zogenaamde back-Office/front-Office-constructie, waarbij het specialisme (de rechters en secretarissen) op één kantoorlocatie wordt geconcentreerd, maar zittingen worden gedeconcentreerd. Een voorbeeld hiervan in de huidige rechtspraktijk is de overdracht van de Amsterdamse lokale belastingzaken naar de rechtbank Haarlem. De back-Office is in Haarlem, maar zittingen, waar Amsterdamse WOZ-zaken worden behandeld, vinden in Amsterdam plaats.

d) De overige nieuwe wetgeving

De Commissie heeft gekeken naar de veranderingen in wetgeving, die op stapel staan. In het algemeen worden in elk geval op de korte termijn geen grote veranderingen in de instroom van zaken verwacht, althans zijn deze nog zo ongewis, dat daarmee verder geen rekening is gehouden.

e) Het kwaliteitsvraagstuk

In dit rapport wordt op meerdere momenten uitgegaan van het beginsel dat een zekere kwantiteit mede bepalend is voor de kwaliteit. Dat uitgangspunt wordt soms betwist. Daarbij wordt dan bijvoorbeeld gewezen op de omstandigheid dat het naar de indruk van de appelcolleges niet of niet altijd zo is dat grotere rechtbanken in doorsnee betere uitspraken doen dan kleinere rechtbanken. Dergelijke algemene uitspraken over de kwaliteit van de rechtspraak kunnen daarom maar beter ook niet worden gemaakt. Specialististen van naam kunnen immers soms werkzaam zijn in kleinere gerechten en zo kan het zeer goed voorkomen dat een gerecht zeer weinig zaken heeft van een bepaalde soort, maar voor dat kleine aantal wel een erkende specialist in huis heeft. En het is zeer wel denkbaar dat een wat grotere rechtbank juist op datzelfde rechtsgebied een specialist ontbeert.

De Commissie ziet het echter als opdracht aan de Rechtspraak het aanbod van zaken en de expertise van de medewerkers beter op elkaar af te stemmen.

Met alle mitsen en maren gaat de Commissie er ondanks wat hiervoor is aangegeven toch vanuit dat het algemene principe bij professionals dat juist een zeker volume aan niet-doorsnee zaken specialisatie en daarmee een betere kwaliteit mogelijk maakt ook voor de Rechtspraak geldt. Daarbij is van belang dat juist niet alleen de Rechtspraak zelf moet toetsen of aan de kwaliteitscriteria wordt voldaan, maar ook de burger en de rechtzoekende /rechtshelper. Bij zelftoetsing is het té verleidelijk om personele en organisatiebelangen mee te laten wegen bij het oordeel.

3 De zaakstoedeling in de bestuurssectoren

a) De competentie

De bestuursrechtspraak wordt doorgaans in drie hoofdrechtsgebieden ingedeeld, te weten in het algemene bestuursrecht en in twee bijzondere rechtsgebieden, het vreemdelingenrecht en het belastingrecht. De competentieverdeling van de eerstelijns bestuursrechtspraak op deze drie gebieden is de afgelopen vijftien jaar nogal eens veranderd, onder invloed van de concentratie van de al bestaande eerstelijns bestuursrechtspraak (raden van beroep, ambtenarengerechten) bij de sectoren bestuursrecht van de rechtbanken, alsook door de uitbreiding van de bestuursrechtspraak in twee feitelijke instanties (Arob, vreemdelingenrecht, belastingrecht). De competentieverdeling in de bestuursrechtspraak is ook met regelmaat onderwerp van politieke besluitvorming, als instrument om op kleinere, specialistisch geachte deelrechtsgebieden wettelijke concentratie van rechtspraak en dus gespecialiseerdere behandeling tot stand te brengen (bijvoorbeeld rijksbelastingen, financieel-economisch bestuursrecht, staatsveiligheid). Op hoofdlijnen is de competentieverdeling als volgt.

Het algemeen bestuursrecht

Het wettelijk uitgangspunt voor de relatieve competentieverdeling in artikel 8:7 Awb, is dat beroep tegen besluiten van lagere overheden kan worden ingesteld bij de rechtbank in het arrondissement waar het bestuursorgaan de zetel heeft, en dat tegen besluiten van de rijksoverheid de woonplaats van de eiser bepalend is voor de bevoegdheid van de rechtbank.

In bijzondere wetgeving zijn bijzondere competenties gegeven aan:

- de rechtbank Rotterdam (mededingingsrecht, nutssector, gezondheidsrecht, financieel toezicht, consumentenbescherming, Tabakswet, Waterwet, etc.). In totaal 36 bijzondere competenties die tezamen minder dan 400 zaken betreffen, en waarvan veelal het College van Beroep voor het bedrijfsleven de appelinstantie is.
- de rechtbank Arnhem: Overgangswet elektriciteitsproductiesector;
- de rechtbank 's-Gravenhage: een aantal bijzondere competenties op het gebied van staatsveiligheid, bijzonder ambtenarenrecht, intellectueel eigendomsrecht, handel in emissierechten.

Verder oordelen in een aantal gevallen de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State, het College van Beroep voor het bedrijfsleven en de Centrale Raad van Beroep in eerste en enige aanleg.

De circa 1600 studiefinancieringzaken zijn niet bij wet geconcentreerd, maar worden feitelijk (als back-Office) voor de andere rechtbanken in het ressort behandeld door de rechtbanken Alkmaar, Assen, Dordrecht, Roermond en Zutphen.

Het vreemdelingenrecht

Op grond van de Vreemdelingenwet 2000 is in eerste aanleg uitsluitend de rechtbank 's-Gravenhage bevoegd. De andere rechtbanken zijn aangewezen als nevenzittingsplaats van de rechtbank 's-Gravenhage. De feitelijke behandeling van zaken vindt plaats in vrijwel alle

rechtbanken, met uitzondering van Alkmaar, Leeuwarden en binnenkort Breda. Dat deze drie rechtbanken geen vreemdelingenzaken meer behandelen is het gevolg van instroomdalingen en ruilarrangementen met rechtbanken in de regio (bijvoorbeeld: vreemdelingenzaken tegen sociale verzekerings- of lokale belastingzaken). De verdeling van vreemdelingenzaken over het land is jaarlijks voorwerp van overleg en besluitvorming door het Landelijk overleg voorzitters bestuurssector (LOVB), de Presidentenvergadering en de Raad.

Het belastingrecht

Beroep tegen fiscale besluiten inzake de Rijksbelastingwetten is in de Algemene wet inzake rijksbelastingen geconcentreerd bij de rechtbanken Leeuwarden, Arnhem, Haarlem, 's-Gravenhage en Breda. Wat betreft de lokale belastingzaken wordt de hoofdregel van relatieve competentie gevolgd: de rechtbank is bevoegd te oordelen over besluiten van bestuursorganen waarvan de zetel in het eigen arrondissement is gelegen. Het hoger beroep wordt behandeld bij de vijf gerechtshoven, die alle een belastingsector hebben.

Er is in de Algemene wet inzake rijksbelastingen nog één bijzondere competentie opgenomen, te weten voor de rechtbank Haarlem in douanezaken (ongeveer 300 zaken).

b) De huidige stand van zaken binnen de bestuurssectoren

Binnen de bestuursrechtspraak bestaat een beperkt aantal deelgebieden dat gekenmerkt wordt door zeer lage aantallen zaken. Voor een deel van die zaken zijn bij wet bijzondere competenties toegekend aan de rechtbanken Rotterdam, Haarlem, Arnhem en 's-Gravenhage (zie hiervoor). Veel genoemde andere voorbeelden zijn de Flora- en Faunawet, natuurbeschermingszaken en onderwijssubsidies waarvoor geen bijzondere competenties zijn vastgelegd en dus in het hele land voorkomen. Voor dergelijke zaken, ook wel enigszins gekstcherend “exoten” genoemd, is specialisatie door (landelijke) concentratie aan te bevelen. Omdat het slechts om beperkte zaaksaantallen gaat, die weinig invloed hebben op het totale volume van de sectoren en daarmee op de omvang van de bestuurssectoren van gerechten, behoeft herverdeling van deze categorieën zaken niet op onoverkomelijke problemen te stuiten, zij het dat iedere verdeling nogal arbitrair en willekeurig is. Vanuit de specialisatiegedachte zou voor de keuze van de landelijke concentratie van deze “exoten” bijvoorbeeld aansluiting kunnen worden gezocht bij de specialisaties in andere sectoren, zodat sectoroverstijgend specialisme op kleine deelgebieden ontstaat.

Het heeft, als er geen objectieve redenen zijn om een bepaald specialisme aan een bepaalde rechtbank toe te wijzen, de voorkeur van de Commissie om deze specialistische zaken zoveel mogelijk te verdelen over de verschillende rechtbanken.

Voor de andere hiervoor bedoelde rechtsgebieden geldt dat de complexiteit van de zaken wisselend is, maar dat het volume bij sommige sectoren té klein is om voldoende ervaring en routine in dat rechtsgebied op te doen, waardoor de kwaliteit en een efficiënte afdoening onder druk kunnen komen te staan. Hieronder wordt dit nader uitgewerkt.

Het probleem dat de meeste aandacht verdient is de landelijk té geringe omvang van de specifieke werkstromen, waardoor niet voor al die werkstromen voldoende kwantiteit beschikbaar is om het benodigde kwalitatieve niveau tegen redelijke kosten bij alle rechtbanken te kunnen handhaven.

Allereerst wordt hier nader toegelicht waaruit het zaaksaanbod van de sectoren bestuursrecht bestaat en wat dit betekent voor de noodzaak zaakspakketten te herverdelen. Vervolgens zullen twee modellen worden geschetst waarmee aan de bestaande problematiek tegemoet gekomen kan worden.

Als relevante deelrechtsgebieden binnen het bestuursrecht zijn gedefinieerd: sociale zekerheid (sociale verzekeringen en bijstand/studiefinanciering), vreemdelingen, ex-Arob (inclusief ruimtelijke ordening), ambtenaren en belasting.

Hiermee is aansluiting gezocht bij de Lamicie-categorieën, met dien verstande dat sociale verzekeringen en bijstand/studiefinanciering vanwege de verwantschap samen zijn genomen. Van belang is dat de instroom van zaken op het gebied van sociale zekerheid, vreemdelingen en rijksbelasting⁷ traditioneel relatief hoog is, terwijl de instroom ex-Arob, ambtenaren en lokale belasting (zeker nu de WOZ-waarderingen jaarlijks worden beoordeeld, dus minder beroepsgevoelig zijn dan vier- of tweejaarlijks) laag is of daalt. Vooral in de gebieden ex-Arob (vooral ruimtelijke ordening) en ambtenaren, geldt dat het volume van zaken in de kleinere sectoren aan de lage kant is om de kwaliteit blijvend te kunnen waarborgen. Achterliggende gedachte hierbij is, dat op elk van de (deel-)rechtsgebieden ten minste vier rechters (niet 4 fte) voldoende deskundig moeten zijn. Om deze deskundigheid te bereiken en te behouden is nodig dat een minimaal aantal zaken per jaar wordt behandeld. Hoe groot dit minimum is, is niet gemakkelijk vast te stellen, ook al omdat aantallen voor verschillende categorieën zaken een verschillende betekenis blijken te hebben. Hierover later meer. Bij zes rechtbanken is er nu een instroom van minder dan 500 ex-Arob zaken (inclusief voorlopige voorzieningen), waarvan circa 2/3 ruimtelijke ordening is, dus rond de 350 ruimtelijke ordeningszaken. Bij ambtenaren zijn er zestien sectoren die jaarlijks minder dan 200 zaken aan nieuwe instroom hebben.

Een door vooral de kleinere sectoren bestuursrecht als urgent ervaren probleem is dat de omvang van bepaalde categorieën zaken zodanig afneemt dat een goede en efficiënte organisatie van de werkstromen problematisch wordt. Met name in 2006 en 2007 is de instroom van vreemdelingenzaken aanzienlijk teruggelopen en neemt ook de andere grote zaaksstroom, sociale verzekeringen, onder invloed van nieuwe wetgeving structureel af. In de prognosemodellen - waarin ook zoveel als mogelijk rekening is gehouden met toekomstige wetgeving - is geen substantiële stijging van het aantal zaken op deze gebieden voorzien; er is eerder sprake van een stabilisering of lichte daling van het volume ten opzichte van 2007.

Omdat op elk deelrechtsgebied minimaal vier rechters (niet vier fte) goed ingewerkt moeten zijn en dus hun ervaring op peil moeten houden door een zeker volume aan zaken op dat deelgebied, geeft de daling van de instroom problemen bij het roulatiebeleid, opleidingsbeleid en een verantwoord kennismanagement.

Uit de hiervoor genoemde ontwikkelingen kan worden afgeleid dat sprake is van een schaalgrootteprobleem voor de kleinste sectoren bestuursrecht. Het is van belang dit schaalgrootteprobleem ook te benaderen vanuit een oogpunt van bedrijfsvoering. Uit het voorgaande blijkt een duidelijk verband tussen schaalgrootte en bijvoorbeeld kennismanagement. Dit aspect weegt voor de Commissie zwaar. Het is echter niet gemakkelijk goed zicht te krijgen op de omvang van dit probleem en nog minder gemakkelijk om gedeelde noties met betrekking tot de oplossing ervan vast te stellen.

⁷ Voor rijksbelastingen zijn slechts vijf van de negentien sectoren bestuursrecht bevoegd.

Hieraan is mede debet het feit dat in de discussie hierover meespeelt dat geen enkele sector bestuursrecht ernaar uitzielt om opgeheven te worden. Ook is de vraag naar de ideale schaalgrootte van een sector met het oog op de inhoudelijke kwaliteit moeilijk te beantwoorden. Er worden nog wel eens argumenten gebezigd met de strekking: “er is toch geen enkele aanwijzing dat in kleinere sectoren minder goede uitspraken worden gedaan?” (een waarneming die zoals al vermeld door de beroepsorganen overigens wordt gedeeld).

Er zijn dus twee tegenstrijdige geluiden te horen: het signaal van de kleinere sectoren dat het “bestaansminimum” in zicht komt en het geluid dat er geen enkele reden is aan te nemen dat kleinere sectoren minder goed presteren. Voortzetting van de discussie hierover zal naar het zich laat aanzien niet tot bruikbare uitkomsten leiden.

Het voorgaande leidt wat de Commissie betreft tot de conclusie dat de instroom zo sterk is gedaald dat sommige bestuurssectoren mede gelet op de verschillende zaaksoorten die behandeld moeten worden onverantwoord klein zijn geworden. Uiteindelijk zal dat ook de kwaliteit van de afhandeling van zaken gaan beïnvloeden, ook al is dat tot nu toe, als vermeld, nog niet merkbaar. Uitgaande van een minimum aantal rechters per deelgebied komt de Commissie tot de conclusie dat gestreefd zou moeten worden naar concentratie van zaken.

c) De herverdeling zaakspakketten bestuursrecht

In de huidige situatie, ziet de Commissie voor de bestuurssectoren twee modellen om tot een herverdeling van zaakspakketten over te gaan:

I . het terugbrengen van het aantal sectoren bestuursrecht naar elf sectoren (model I), en
II. herverdeling van zaakspakketten tussen de negentien huidige sectoren (model II).

Beide modellen zijn niet in detail uitgewerkt. Zoals in de inleiding is aangegeven is niet beoogd een blauwdruk voor een nieuwe inrichting te geven, maar slechts richtingen aan te geven die in een vervoltraject nader uitgewerkt kunnen worden. Daarom is uitdrukkelijk in beide modellen geen keuze gemaakt voor bepaalde gerechten.

Voor beide modellen geldt dat van doorslaggevend belang is dat de rechtspraak bereikbaar blijft voor de burger. Uitgangspunt is, dat de zitting plaatsvindt in de buurt van de woonplaats van de burger, volgens de huidige gerechtelijke indeling. De rechter reist, de burger niet. Dit zal zwaarder moeten wegen in zaken die de persoonlijke situatie van de burger betreffen (sociale zekerheid) en kan minder zwaar wegen indien sprake is van ondernemingen als procespartij.

Model I: elf sectoren bestuursrecht

Ook als er (voorlopig) geen schaalvergroting van de rechtbanken gaat plaatsvinden, zou in deze variant bij de bestuurssectoren toch een schaalvergroting op gang komen. Dat zou strikt genomen in dat geval niet langs de lijnen van de regio-indeling van het Openbaar Ministerie (hierna: het OM) (zie hoofdstuk 2) hoeven te gebeuren, dus gaan de gedachten al snel uit naar de tien oude raden van beroep-vestigingen. Maar om te voorkomen dat schaalvergroting binnen de bestuurssectoren een andere richting inslaat dan een mogelijk in de toekomst plaatshebbende schaalvergroting van de rechtbanken, heeft de Commissie er, mede in het licht van het in hoofdstuk 1 vermelde verzoek van de Raad, voor gekozen, om als rekenmodel en om de

consequenties van een dergelijke keuze in kaart te brengen, hiervoor toch die indeling aan te houden en te berekenen waar dat toe leidt (zie bijlage 3).⁸

Bij elf regio's bestaan er, zoals uit de bijlage blijkt, geen sectoren bestuursrecht meer die als geheel té klein zijn voor een gezonde bedrijfsvoering. Er ontstaat een redelijk gelijkmatige verdeling van sectoren met elk een volume tussen de 6,5% en 12% van de totale landelijke instroom, dat is tussen 8000 en 15.000 zaken. In de huidige situatie heeft de kleinste sector ongeveer 2.500 en de grootste ongeveer 15.000 zaken. De sectoren die dan ontstaan, zijn groot genoeg om de volle breedte van het bestuursrecht te blijven behandelen, wellicht met uitzondering van enkele bijzondere categorieën zaken. In die enkele gevallen (bijvoorbeeld ambtenarenrecht, lokale belastingen) is het volume per sector soms nog niet optimaal vanuit een oogpunt van gespecialiseerd werken, maar in ieder geval aanzienlijk vergroot en verbeterd ten opzichte van de huidige situatie.

Het voordeel van dit model met sectoren die vrijwel de volle breedte van het bestuursrecht omvatten ten opzichte van het model waarbij sectoren na herverdeling van zaakspakketten slechts delen van het bestuursrecht bestrijken (uitgewerkt in model II), is dat de inmiddels op gang gekomen toenadering tussen de "bloedgroepen" in het bestuursprocesrecht (met vier hoogste rechtscolleges, eigen cultuur, uiteenlopende toepassing van de Algemene wet bestuursrecht, etc.), niet wordt doorkruist en de brede benadering van het bestuursrecht juist wordt ondersteund.

Willen de voordelen van de schaalvergroting volledig tot hun recht komen, dan is het noodzakelijk dat rechters en gerechtssecretarissen in de sectoren bestuursrecht hun werkplek hebben in de elf aangewezen vestigingsplaatsen. De verleiding zou aanwezig kunnen zijn om een deel van de rechters en gerechtssecretarissen hun werkplek te geven in de/een andere, naastgelegen, rechtbank, waar zij nu ook al werken. Daarmee wordt echter een belangrijk deel van de winst van dit model teniet gedaan. De ervaringen in Zwolle-Lelystad wijzen uit dat bijvoorbeeld jurisprudentieoverleggen, waar alle rechters verwacht worden, niet goed van de grond komen. Samenwerking en kennisuitwisseling tussen professionals die in verschillende locaties werkzaam zijn blijkt in de praktijk mede als gevolg van de reisafstand slechts in beperkte mate tot stand te komen.

Het voorgaande staat geheel los van de vraag, waar uiteindelijk de zittingen plaatsvinden (de front-Office/back-Office-problematiek; zie hiervoor in hoofdstuk 2). Het is denkbaar dat daar van geval tot geval naar wordt gekeken: in bijstandszaken - het is hiervoor al aangegeven - ligt het voor de hand dat de rechters en gerechtssecretarissen reizen, in ruimtelijke ordeningszaken kan van de burger, die doorgaans niet meer dan één keer voor een rechter verschijnt, misschien eerder verwacht worden dat hij naar een rechtbank in zijn regio reist, die wat verder gelegen is, dan nu het geval is. Dat zou in het reglement van het betreffende gerecht (in te zien via internet) kunnen worden vastgelegd.

⁸ In de cijfers is niet de verlaging van Amsterdam meegenomen als het Gooi onderdeel gaat uitmaken van Utrecht, bij gebreke van gegevens over de aantallen in 't Gooi. Zwolle-Lelystad is wel herverdeeld in Lelystad en Zwolle (50/50 m.u.v. de vreemdelingenkamer), waarbij Lelystad aan Utrecht is toegevoegd, in aansluiting op de verwachte gebiedsindeling van het OM.

Vanzelfsprekend kent dit model nadelen. Zo impliceert de keuze voor dit model een ingrijpende wijziging van de organisatie van de gerechtelijke indeling. Indien de in dit model voorziene schaalvergroting van de sectoren bestuursrecht niet gelijk opgaat met die van de rechtbanken, zullen er twee “soorten” rechtbanken zijn, rechtbanken mét en rechtbanken zonder een sector bestuursrecht. Zo men wil A- en B-rechtbanken, al kan de vraag gesteld worden of deze waardering (nog) wel opportuun is.

Een ander nadeel is (zoals hiervoor in hoofdstuk 1 al gememoreerd) dat, indien een toch al kleine rechtbank de sector bestuursrecht verliest, deze rechtbank in haar geheel nog kleiner wordt, wat negatieve gevolgen kan hebben voor de bedrijfsvoering van deze rechtbank. Om die reden zou er voor gepleit kunnen worden de sectoren bestuursrecht juist bij de kleinere rechtbanken te laten bestaan. Dat is echter een nogal intern gerichte oplossing en lost bepaald niet in alle gevallen de bedrijfsvoeringsproblemen op, omdat de kleine sectoren bestuursrecht niet evenredig zijn verspreid over het land. Het ligt daarom het meest voor de hand om voor een vestigingsplaats per regio te kiezen.

Ondanks genoemde nadelen, is de Commissie van mening dat met een keuze voor dit model weer in het algemeen voldoende stevige, robuuste en toekomstvaste bestuurssectoren zullen ontstaan, die ook bij een verdergaande teruggang van zaken niet snel té klein zullen zijn.

Model II: herverdeling van zaken tussen negentien sectoren

Dit model gaat er van uit dat in alle negentien rechtbanken een bestuurssector blijft bestaan. Op deze wijze blijft in alle rechtbanken de integratiegedachte tussen de verschillende rechtsgebieden in het bestuursrecht in stand.

In dit model wordt een herverdeling van zaakscategorieën gemaakt tussen sectoren binnen één ressort⁹. Als uitgangspunt wordt genomen dat binnen een ressort de diverse categorieën zaken in één, twee dan wel drie rechtbanken worden behandeld. Daarmee wordt bereikt dat het volume van een zaakscategorie van voldoende omvang is om de benodigde ervaring en deskundigheid op te doen, effectief kennismanagement mogelijk is en de zaaksstroom efficiënt kan worden afgehandeld.

De toedeling van belastingzaken wordt in dit model ten opzichte van de huidige situatie gewijzigd in die zin, dat ook de lokale belastingzaken worden geconcentreerd bij vijf belastingkamers. Uit oogpunt van specialisatie is daarover discussie mogelijk nu voor de lokale belastingen (WOZ, parkeer- en andere lokale heffingen) geldt dat voor de behandeling uiteraard kennis van het fiscale procesrecht nodig is, maar dat in het materiele recht van lokale belastingen nauwelijks sprake is van een specialisme. Voordeel van concentratie bij vijf rechtbanken is wel dat er kleine aantallen complexe zaken in deze categorie voorkomen (sommige waarderungen van bedrijfsobjecten bijvoorbeeld) waarvoor dan gemakkelijker de vereiste deskundigheid binnen het gerecht aanwezig kan zijn. Gekozen is om de lokale belastingen niet in zijn geheel bij de “grote” belastingkamers onder te brengen, omdat die dan naar verhouding erg groot zouden worden en omdat het fiscale recht dan als een van de grootste bestuursrechtgebieden in een zo groot mogelijk aantal sectoren beoefend blijft. De Wabo-zaken zijn nog niet meegenomen omdat er té weinig zicht is op de aantallen zaken (er wordt nu gesproken over rond de 1500 zaken per jaar) en evenmin al duidelijk is waar die zich zullen gaan voordoen; de Commissie gaat er

⁹ Hierbij is, in overleg met de Raad voor de rechtspraak uitgegaan van de verwachte nieuwe ressortgrenzen, inclusief de verwachting dat Flevoland deel gaat uitmaken van het ressort Arnhem.

daarbij wel vanuit dat de verdeling van het wetsvoorstel-Wabo zal gaan conform de gedachtevorming in LOVB en Presidentenvergadering, te weten behandeling in acht (of negen, indien Breda zoals onlangs is afgesproken, een deel van de Wabo-zaken van 's-Hertogenbosch gaat doen) vestigingen.

Het eerste nadeel van deze variant is dat het niet per definitie soelaas biedt voor de kleinste sectoren bestuursrecht. Door de wijze van verdeling van zaakspakketten binnen de ressorten zou kunnen worden bewerkstelligd dat de kleinste sectoren iets groter worden en sommige grotere wat kleiner, maar dat zal uiteindelijk weinig soelaas bieden.

Daarmee hangt direct samen het tweede nadeel: indien de instroom van een aan een kleine rechtbank toegewezen categorie zaken substantieel afneemt, leidt dat al snel tot grote problemen in de bedrijfsvoering. Om hieraan tegemoet te komen zou een voortdurende heroverweging van de toedeling van zaken nodig zijn (van grotere rechtbanken naar kleinere) in verband met volumebehoud bij een sector, wat uit oogpunt van kwaliteit en continuïteit en overzichtelijkheid voor de justitiabele niet wenselijk is.

Als laatste niet onbelangrijk nadeel noemt de Commissie dat dit model het hierboven genoemde risico van verkokering zou kunnen opleveren, vooral bij de kleinere sectoren die mogelijk slechts één zaakscategorie zullen kunnen behandelen. Hierdoor ontstaat tevens het risico dat het werkpakket erg versmalt en onaantrekkelijk wordt, en dat het bestuursrecht in de eerste aanleg, net als in de tweede aanleg, wordt versnipperd, waarmee in feite een tegengestelde richting wordt ingezet dan ooit is bedoeld.

Binnen model II is nog een aantal verschillende richtingen denkbaar. Geopperd is om bij de verdeling van zaakspakketten¹⁰ aan te sluiten bij de appelrechter in die zin dat een rechtbank hetzij zaken behandelt waarvoor de Centrale Raad van Beroep de appelrechter is (sociale verzekeringen, AW), hetzij zaken waarvoor de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State dat is (vreemdelingenzaken, ex-Arob). Daarnaast zullen er in dat geval een aantal sectoren zijn waarvan de belastingkamers van de gerechtshoven de tweede appelinstantie is, en in theorie is het zelfs mogelijk om een sector bestuursrecht uitsluitend uit belastingzaken te laten bestaan. Het voordeel hiervan zou zijn, dat men zich voor deze zaakspakketten niet meer behoeft te richten naar twee of zelfs drie of vier appelinstanties. Dit voordeel kan tegelijkertijd als een nadeel worden gezien nu het de ontwikkeling naar meer rechtseenheid tussen deze appelinstanties, die de laatste jaren op gang is gekomen, niet zal bevorderen. Verdeling langs deze lijn heeft wel de aantrekkingskracht van de eenvoud, maar zet in feite de klok terug naar de situatie van vóór de invoering van de Algemene wet bestuursrecht.

Een andere variant zou nog kunnen zijn dat bij het eindresultaat van de herverdeling de omvang van de sectoren zo min mogelijk verandert ten opzichte van de huidige situatie. Het nadeel van deze variant is dat kleine sectoren nog steeds kwetsbaar zijn en, net als in de vorige variant, bij een geringe teruggang van het aantal zaken al in de problemen kunnen raken.

¹⁰ De zaken waar het College van Beroep voor het bedrijfsleven de appelinstantie is, behoren voornamelijk tot de categorie bijzondere competenties van de rechtbank Rotterdam, en worden daarom in dit verband buiten verdere bespreking gelaten.

In de bijlage bij dit rapport is hieromtrent verder nog geen keuze gemaakt maar volstaan met aan te geven in hoeveel rechtbanken per ressort elk van de zaakscategorieën zou moeten/kunnen worden behandeld. Bij deze getalsmatige herverdeling is nog geen rekening gehouden met het aantal nevenlocaties en de afstand van de hoofdlocatie hier naar toe (zie bijlage 3). Hiervoor is ook relevant hoe de gedachtevorming over het locatiebeleid zich zal ontwikkelen.

Een derde optie zou kunnen zijn om alle bestuursrechtelijke zaken, zoals dat ook al gebeurt bij vreemdelingenzaken, landelijk te verdelen. Dan zou bereikt kunnen worden dat er negentien levensvatbare bestuurssectoren ontstaan, waar alle, of vrijwel alle rechtsgebieden zijn ondergebracht. De facto zou er op deze wijze een verschuiving van de gerechten in de Randstad naar die in de “periferie” ontstaan. De voordelen voor de interne organisatie zijn evident. De nadelen voor de justitiabelen, die veel meer moeten reizen, en/of voor de rechter en de griffier, die veel vaker en veel verder zullen moeten reizen, zijn echter groot. Ook over het huidige verdeelsysteem in vreemdelingenzaken wordt al veel geklaagd door de advocatuur. Dat zal er in deze variant niet minder op worden. Bovendien zal het de overzichtelijkheid van het systeem voor de burger bepaald niet groter maken.

Voordeel van de verschillende varianten van model II is dat alle rechtbanken een bestuurssector houden, zodat de oorspronkelijke gedachte bij de eerste fase van de reorganisatie van de rechterlijke macht om het bestuursrecht met de andere twee rechtsgebieden, straf- en civielrecht, in een eerste aanleg samen te brengen, over de volle omvang in stand blijft. De Commissie is echter van oordeel dat dit voordeel niet opweegt tegen de hierboven geschetste nadelen. Het is om deze redenen dat de Commissie kiest voor model I.

Los van de gekozen oplossingsrichting zal er een landelijke concentratie moeten komen voor de hiervoor al genoemde specialistische, weinig voorkomende, zaken (Flora- en Faunawet).

d) De consequenties voor het hoger beroep

De voorgaande voorstellen hebben geen directe consequenties voor de rechtspraak in hoger beroep, nu de Centrale Raad van Beroep, het College van Beroep voor het bedrijfsleven en de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State landelijke bevoegdheid hebben en voor het overige de zaakspakketten verschoven zijn binnen de ressorten, zodat er ook geen consequenties zijn voor de belastingsectoren van de gerechtshoven.

4 De zaakstoedeling in de strafsectoren

a) De competentie

Tot voor kort werd de beoefening van het strafrecht niet als een specialisme beschouwd. Rechters en raadsheren bij rechtbanken en gerechtshoven waren generalisten en werden geacht periodiek te rouleren tussen de sectoren straf, civiel (of familie en handel) en thans bestuur (in eerste aanleg). Thans is er een tendens naar specialisatie, waarbij wordt overwogen (of al is beslist dat) een bepaald percentage van de strafsector te laten bestaan (bestaat) uit strafrechtsspecialisten, vooral om de kwaliteit te waarborgen. Ook binnen de strafsectoren is sprake van een zekere mate van specialisatie. Denk bijvoorbeeld aan bijzondere kamers voor het economische strafrecht, fiscale fraude en jeugdstrafzaken. Niet alle gerechten beschikken over voldoende capaciteit om zelfstandig in het primaire proces ten aanzien van al deze bijzondere rechtsgebieden te voorzien in de noodzakelijke diepgaande kennis (in relatie tot het volume). Hieruit komt de behoefte aan samenwerking tussen gerechten voort, mede omdat de toe te passen wet- en regelgeving door Europese invloeden steeds complexer wordt en de behandeling van bepaalde categorieën zaken een meer dan gemiddelde rechterlijke kennis vereist.

Momenteel worden de strafzaken in eerste aanleg behandeld in de negentien arrondissementen en in tweede aanleg in de vijf ressorten. De relatieve competentie van de gerechten is geregeld in de artikelen 2-6 WvSv en in artikel 60 Wet op de Rechterlijke Organisatie (Wet RO). De relatieve competentie van rechtbanken voor strafzaken van het Landelijk Parket is in zoverre anders geregeld dan voor de arrondissementsparketten dat de rechtbank Rotterdam (aanvullend, laagst in rangschikking) bevoegd is, indien de officier van justitie bij het Landelijk Parket met de vervolging van het strafbare feit is belast (artikel 2 WvSv). Op grond van artikel 12 WvSv (beklagzaken betreffende niet-vervolgen), zoals luidend na invoering van de OM-afdoening, geldt dat ingeval de beslissing tot niet (verdere) vervolging door een officier van justitie bij het Landelijk Parket of bij het Functioneel Parket is genomen het gerechtshof 's-Gravenhage in de beklagzaak bevoegd is.

Voorts is van belang dat wettelijke concentratie op een klein aantal strafrechtelijke deelgebieden bij één rechtbank of gerechtshof voorkomt.¹¹ Voorbeelden daarvan zijn:

Rechtbank 's-Gravenhage:

Wet inlichtingen en veiligheidsdiensten, Joegoslavië-tribunaal, Rwanda-tribunaal, Uitvoeringswet Internationaal Strafhof, Wet internationale misdrijven.

In zoverre hoger beroep in deze zaken mogelijk is, is het gerechtshof 's-Gravenhage aangewezen op grond van algemene competentieregels (artikel 60 Wet RO).

Rechtbank Amsterdam:

Wet toezicht effectenverkeer 1995, Europees Arrestatiebevel, Wetboek van Strafvordering artikel 2, lid 1, onder 6 WvSv (strafbare feiten begaan ter zee buiten het rechtsgebied van een rechtbank of aan boord van een vaartuig dat buitengaats wordt gebracht) en artikel 5 WvSv

¹¹ Zie bijlage 1 bij Raad voor de rechtspraak, *Toetsingskader rechterlijke concentratie*, 's-Gravenhage, 30 juni 2004.

(restrechter).

In zoverre hoger beroep in deze zaken mogelijk is, is het gerechtshof Amsterdam aangewezen op grond van algemene competentieregels (artikel 60 Wet RO).

Rechtbank Arnhem:

Wet militaire strafrechtspraak en Wetboek van Militair Strafrecht.

Voor de appellaten is het gerechtshof Arnhem aangewezen (artikel 8 Wet militaire strafrechtspraak).

Gerechtshof Arnhem:

Wet Overdracht Tenuitvoerlegging Strafvonnissen (WOTS) (artikel 43), Wetboek van Strafrecht (vervroegde invrijheidstelling als bedoeld in artikelen 15a en 15c Sr [wordt vervangen door de voorwaardelijke invrijheidstelling; Stb. 6-12-2007, nr. 500] en beslissingen als bedoeld in artikelen 502, 509v en 509ff WvSv PIJ en TBS), Wet militaire strafrechtspraak en Wet militair strafrecht (beide hoger beroep).

Overigens is de artikel 12-WvSv-procedure geconcentreerd bij de vijf gerechtshoven. Indien de beslissing tot niet-vervolgung is genomen door een officier van justitie bij het Functioneel Parket of het Landelijk Parket is het gerechtshof 's-Gravenhage bevoegd.

Gerechtshof 's-Gravenhage:

Wet schadefonds geweldsmisdrijven¹².

Bij gebrek aan voldoende gespecialiseerde zittingscapaciteit voor de werkzaamheden van de rechter-commissaris in strafzaken, waarin het onderzoek plaatsvindt door een niet-regionaal opsporingsteam onder leiding van een officier van justitie van het Landelijk Parket, het Functioneel Parket, of een officier van justitie van een arrondissementsparket, zijn Rotterdam, Amsterdam, 's-Hertogenbosch, Haarlem, 's-Gravenhage, Zwolle, Arnhem of Groningen nevenzittingsplaatsen van alle rechtbanken (artikel 9 van voormeld *Besluit nevenzittingsplaatsen*).

Het OM heeft de expertise in zaken die betrekking hebben op internationale rechtshulp in strafzaken in Groningen geconcentreerd. Teneinde de bundeling van deze expertise uit te breiden tot de rechtbank Groningen, worden betrokkenen bij verzoeken om internationale rechtshulp vaak in Groningen in verzekering gesteld.¹³ In het *Aanwijzingsbesluit nevenzittingsplaatsen*

¹² Er is (zie aan Raad voor de rechtspraak gerichte brief sector sanctie en strafrecht 5538271/08/6, DG WIAV 25 april 2008), thans een conceptwetsvoorstel in consultatie dat ertoe strekt in de eerste plaats de categorieën van personen die aanspraak kunnen maken op een uitkering uit het schadefonds geweldsmisdrijven uit te breiden evenals de gevallen waarin men aanspraak kan maken op een uitkering te verruimen, onder meer door de reikwijdte van het begrip nabestaanden te verruimen. De voorstellen hiertoe passen in de beleidslijn van het kabinet om de positie van het slachtoffer verder te versterken. In de tweede plaats wordt met het wetsvoorstel beoogd de Wet schadefonds geweldsmisdrijven op enkele punten te vereenvoudigen en te moderniseren. Sinds 1994 is deze wet niet meer fundamenteel aangepast. Voorgesteld wordt de terminologie van de wet in overeenstemming te brengen met die van de Algemene wet bestuursrecht en om de speciale verzoekschriftprocedure bij het gerechtshof 's-Gravenhage te vervangen door de bezwaar- en beroepsprocedure van de Algemene wet bestuursrecht. Een aantal bepalingen wordt bij deze gelegenheid aangepast aan de inmiddels enigszins gewijzigde werkwijze van de Commissie schadefonds geweldsmisdrijven. Deze aanpassingen leiden tevens tot vereenvoudiging van de wet.

¹³ Met deze handeling wordt de relatieve competentie van de Groningse rechtbank verzekerd.

*internationale rechtshulp in strafzaken Noord-Oost Nederland*¹⁴ wordt de rechtbank Groningen als nevenzittingsplaats van de rechtbanken Assen, Leeuwarden, Zwolle-Lelystad, Zutphen, Almelo en Arnhem aangewezen voor de behandeling van zaken die betrekking hebben op de internationale rechtshulp in strafzaken.

b) De ontwikkelingen in het Openbaar Ministerie

De landelijke leiding van het OM berust bij het College van Procureurs-generaal in 's-Gravenhage. Het College bepaalt het landelijke opsporings- en vervolgingsbeleid van het OM en ziet erop toe dat er bij de strafrechtelijke handhaving van de rechtsorde sprake is van samenhang, consistentie en kwaliteit.

De geografische eenheden

Het OM kent momenteel negentien arrondissementsparketten die zullen gaan samenwerken in elf regio's. In die regio's blijft onveranderd dat de hoofdofficieren van justitie van alle negentien parketten zelfstandig verantwoordelijk en aanspreekbaar zijn voor de taakuitoefening van het OM in het arrondissement en de politieregio (tenzij het aspecten betreft waarvan het gezag op landelijk niveau is belegd). Zij vormen daarmee het aanspreekpunt binnen het OM voor de externe partners binnen het arrondissement zoals de leiding van de rechtbank, de korpsbeheerder, de korpschef en de burgemeesters. De hoofdofficier blijft beschikken over de ondersteuning die noodzakelijk is om inhoud te geven aan zijn lokale verantwoordelijkheden. Niet meer op ieder parket in een regio, maar op regioniveau worden de taken belegd die tot 'kleine expertise' zijn te rekenen: aangelegenheden die bijzondere deskundigheid vragen maar die in omvang beperkt zijn. Bij dit soort zaken is het nodig om de vaardigheid op peil te houden door een minimum aan werkervaring op te kunnen blijven doen. Dit geldt onder andere voor medische zaken, discriminatie, voetbalvandalisme, ondersteuning van crisisbeheersing. Deze expertise wordt dan benut voor alle parketten in de regio - door bundeling is het mogelijk de benodigde deskundigheid met voldoende kwaliteit en continuïteit te organiseren. De verantwoordelijkheid voor de zaaksbehandeling blijft bij de hoofdofficier waar de zaak speelt.

Het Functioneel Parket

In eerste instantie ging het bij het Functioneel Parket om de fraudezaken op landelijk niveau van de Financiële Inlichtingen- en Opsporingsdienst en de Economische Controledienst (FIOD-ECD) van het ministerie van Financiën, de Inlichtingen- en Opsporingsdienst (IOD) van het ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer (VROM), de Sociale Inlichtingen- en Opsporingsdienst (SIOD) van het ministerie van Sociale Zaken en de Algemene Inspectiedienst (AID) van het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV). Sinds oktober 2005 zijn daar vrijwel alle milieuzaken van de regiopolitiekorpsen bijgekomen, evenals alle zaken van de regionale inspectiediensten van VROM en de AID. De organisatie telt inmiddels 250 medewerkers, waaronder circa 45 officieren van justitie, met een "omzet" van 16.000 strafzaken per jaar.

Voor een kwantitatief overzicht van het aantal milieu- en fraudezaken die door het Functioneel Parket worden aangebracht bij de rechtbanken, verwijst de Commissie naar bijlagen 4 t/m 8.

¹⁴ Stcrt. 3 april 2007, nr. 66, p. 23.

De parketleiding is gevestigd op het hoofdkantoor in 's-Gravenhage. Daarnaast kent het Functioneel Parket vier handhavingseenheden. Iedere handhavingseenheid heeft een eenheid Milieu en een eenheid Financieel-economische Criminaliteit. De handhavingseenheden zijn gevestigd in Zwolle, 's-Hertogenbosch, Amsterdam en Rotterdam.

Het Landelijk Parket

In de structuur van het OM staat het Landelijk Parket als eerstelijns organisatie naast de negentien arrondissementsparketten en het Functioneel Parket. Het Landelijk Parket is gevestigd in Rotterdam en is als enige niet gekoppeld aan een rechtbank of gerechtshof. De verantwoordelijkheid voor de aanpak van georganiseerde misdaad wordt gedeeld. Ook (boven)regionale recherchediensten, de Koninklijke Marechaussee en de bijzondere opsporingsdiensten hebben een belangrijke rol. Een bijzonder kenmerk van het Landelijk Parket is dat het een 'internationale agenda' heeft: in beginsel blijft geen enkele vorm van (trans)nationale georganiseerde misdaad buiten de aandacht van het Landelijk Parket en de Nationale Recherche. Dit parket richt zich specifiek op de aanpak van de zware georganiseerde criminaliteit. De taakstelling is primair operationeel: het parket leidt de opsporingsonderzoeken van de Nationale Recherche. De daaruit voortvloeiende strafzaken worden door de eigen officieren van justitie ter terechtzitting aangebracht. Het team Nationale Recherche bestaat uit vier eenheden met elk één of meer aandachtsgebieden. Deze eenheden zijn gevestigd in Rotterdam (eenheid Rotterdam), Schiphol (eenheid Randstad-Noord), Zwolle (eenheid Noord- en Oost-Nederland) en 's-Hertogenbosch (eenheid Zuid-Nederland). Voorts richt de Nationale Recherche zich op oorlogsmisdrijven en op de aanpak van hightech crime.

Daarnaast speelt het Landelijk Parket een centrale rol bij buitenlandse rechtshulpverzoeken met betrekking tot internationale onderzoeken naar georganiseerde misdaad (dit onderdeel betreft het landelijk internationaal rechtshulpcentrum (LIRC)). Belangrijke speerpunten zijn terrorisme, georganiseerde criminaliteit (onder meer aangaande drugs en wapens/explosieven), cybercrime, financieel-economische criminaliteit en mensenhandel. Voorts heeft het Landelijk Parket beleidsmatige taken.

Voor een overzicht van de Landelijk Parket-instream verdeeld over de gerechten in eerste aanleg in 2005-2008, zie bijlage 9.

De ressortparketten

De vijf ressortparketten blijven ook in het veranderende OM voorlopig afzonderlijke eenheden, maar zullen meer eenduidig gaan werken. De werkprocessen worden op een eenvormige wijze ingericht: dat betreft alle typen van werkstromen van zaken in hoger beroep, maar ook in bijvoorbeeld klacht-, klaag- en schadevergoedingszaken. Hiernaast wordt in de organisatorische vormgeving van de ressortparketten meer eenduidigheid aangebracht.

Ter bevordering van de kwaliteit wordt op enkele terreinen de expertisefunctie toegewezen aan een specifiek parket. Het gaat hier om deskundigheid aangaande cassatie, economie en milieu, fiscale delicten, EU-EG fraude, terrorisme (alle aan parket 's-Gravenhage toegewezen), beursfraude (Amsterdam), penitentiair recht (Arnhem) en ontnemingen (Leeuwarden). Op deze terreinen zullen advocaten-generaal (mede leunend op expertise uit de eerste lijn) hun collegae assisteren. De Medezeggenschapsraad van het Openbaar Ministerie (MROM) heeft geadviseerd niet in vergaande mate de specialismen op één parket te concentreren. Het College meent dat een verdeling van specialismen nu juist weer nieuwe kwetsbaarheid introduceert en dat het toch de

voorkeur verdient een wisselwerking tussen de desbetreffende specialismen te bevorderen én daar te beleggen waar hun collega-specialisten in de eerste lijn zich bevinden.

c) **Het Landelijk Coördinatiecentrum Megazaken**

Voor de completering van het beeld van de huidige situatie wordt hier ook nog ingegaan op de megazaken, hoewel naar het oordeel van de Commissie op dit punt verder geen wijzigingen nodig zijn.

Het Landelijk Coördinatiecentrum Megazaken¹⁵ (hierna: het LCM), gehuisvest bij de rechtbank Rotterdam, inventariseert de megazaken en deelt elke megazaak toe aan een rechtbank waar megazittingscapaciteit aanwezig is op basis van criteria. De OM-coördinatie vanuit het Landelijk Parket levert up-to-date informatie aan het LCM en adviseert het LCM bij de toedeling aan een rechtbank. Het LCM voert namens de rechtbanken regie op de grote strafzaken in Nederland met het oogmerk de behandeling van megazaken in kwantitatief en kwalitatief opzicht zo optimaal mogelijk te laten verlopen. Het aanbod van en de capaciteit voor megazaken worden - binnen een financieel kader - zoveel mogelijk op elkaar afgestemd. Het jaarlijkse budget voor afdoening van megazaken bedraagt €6.000.000, -. Zonodig worden megazaken verplaatst naar een andere dan de bevoegde rechtbank om de zaak namens deze te behandelen. Het LCM bemiddelt desgewenst tevens in bijstand door rechters van een andere dan de behandelende rechtbank. Daarnaast registreert en beheert het LCM de megazaak- gegevens en informeert zij de gerechten en de Raad voor de rechtspraak daaromtrent. Tot slot draagt het LCM bij aan kennisverspreiding betreffende megazaken.

In mei 2007 is een aangepast model voor de verdeling van megazaken in Nederland tot stand gekomen in overleg met de Raad voor de rechtspraak, het Landelijk overleg voorzitters strafsector (LOVS) en het College van Procureurs-generaal. Sindsdien worden volgens dit model megazaken in principe behandeld bij de oorspronkelijk bevoegde rechtbank. Wanneer deze de zaak niet zelf kan behandelen en niet binnen vier weken met een aanpalende rechtbank overeenstemming is bereikt, neemt het LCM het initiatief tot verplaatsing van de zaak over.

d) **De wenselijke herverdeling zaakspakketten binnen de strafsectoren**

Concentratie lijkt aangewezen op het gebied van bijzondere strafzaken die een behoorlijke mate van deskundigheid vereisen en die gelet op het beperkte zaaksaanbod op efficiënte wijze kunnen worden behandeld door één of een beperkt aantal gespecialiseerde gerechtelijke instantie(s). Het ligt daarbij voor de hand om een concentratie af te stemmen op ontwikkelingen naar meer specialisatie en concentratie in het OM, die immers de monopolistische zaaksleverancier is voor de strafrechtspraak, en de specialisatietendensen binnen de advocatuur. Dat leidt tot de volgende voorstellen.

De zaken van het Functioneel Parket

Het is de verwachting dat de economiezaken (Wet op de economische delicten) naar het Functioneel Parket zullen gaan. De Wet op de economische delicten bestrijkt een groot aantal

¹⁵ Landelijk Coördinatiecentrum Megazaken, *Jaarverslag 2007*, Rotterdam, januari 2008.

wetten en regelingen die gekenmerkt worden door een gelaagde - vaak ingewikkelde - structuur. Concentratie van alle financieel economische delicten - ondergebracht in artikel 1 van de Wet op de economische delicten - bij één of twee gerechten is om reden van verwerkingscapaciteit niet voor de hand liggend. Een op het Functioneel Parket afgestemde concentratie zou voor de rechtbanken voldoende basis kunnen bieden voor de Rechtspraak om zowel hoogwaardiger te specialiseren alsook de zaaksafdoening van deze zaken efficiënter in te richten. Het Functioneel Parket kent vier handhavingseenheden (Zwolle, 's-Hertogenbosch, Amsterdam en Rotterdam). Als de zaken van dit parket geconcentreerd zouden worden bij de rechtbanken ter plaatse, is de geografische spreiding over het land niet optimaal. Een concentratie van behandeling van zaken op één locatie in elk van de vijf ressorten (in de oude of de nieuwe indeling, al naar gelang er een wijziging gaat optreden, ligt meer voor de hand.

Bij een dergelijke concentratie, die via een wijziging van de relatieve competentieregeling zou moeten worden doorgevoerd, is het van belang specifieke zittingscapaciteit beschikbaar te hebben alsook een voldoende snelle toegang tot de kabinetten rechter-commissaris. De verwachting van het Functioneel Parket is dat het aantal milieuzaken zal teruglopen, maar de benodigde zittings- en rechter-commissaris-capaciteit niet. Voor fraudezaken van het Functioneel Parket geldt daarentegen dat door extra investeringen een groei van het aantal zaken wordt verwacht. De voorzichtige verwachting is dat het aantal fraudezaken zal gaan stijgen de aankomende jaren.

Denkbaar is dat op het niveau van de gerechtshoven de concentratie verder wordt doorgevoerd tot twee of drie gerechtshoven. Opmerking verdient dat de concentratie van specialisaties bij het ressortparket te 's-Gravenhage zodanig is dat het niet raadzaam is die voor de concentratie van behandeling van strafzaken te volgen. Economie en milieu, fiscale delicten, EU-EG fraude en terrorisme zijn alle aan het ressortparket 's-Gravenhage toegewezen.

Voor een kwantitatief overzicht van het aantal milieu- en fraudezaken die door het Functioneel Parket worden aangebracht bij de rechtbanken, verwijst de Commissie naar bijlagen 4 t/m 8. Hierbij dient echter de kanttekening te worden geplaatst dat historische cijfers niet zondermeer een betrouwbaar beeld geven van de te verwachten zaaksstromen, gelet op de verwachting dat alle economie-zaken via het Functioneel Parket zullen gaan lopen.

Meer in het algemeen zal bij concentratie van strafzaken hebben te gelden dat met het OM moet worden overlegd op welke plaatsen vervolging en berechting het beste kunnen worden geconcentreerd. Uitgangspunt daarbij zou moeten zijn dat beide ketenpartners rekening houden met elkaars belangen. Dat betekent dat vanuit de Rechtspraak rekening wordt gehouden met indelingsstappen die reeds door het OM zijn gezet, maar dat deze stappen niet altijd leidend kunnen zijn bij de te maken keuzes. Het is namelijk ook denkbaar dat een combinatie wordt gemaakt met die rechtbanken, waar de zaken van de Rijksbelastingen worden behandeld, omdat de expertise van belastingrechters voor veel fraudezaken buitengewoon nuttig en kwaliteitsverhogend is.

Ook al is het juist dat het Functioneel Parket, noch wat kwaliteit, noch wat kwantiteit betreft, tot op heden gebracht heeft wat er van verwacht werd, staat wel vast dat fraude- en economische (politierechter-) zaken voor de rechtbank enigszins atypisch zijn en er organisatorisch soms wat bijhangen. Vaak zijn er in kleine rechtbanken maar één of twee rechters, die ervaring hebben met dit soort zaken.

Vanuit een oogpunt van kwaliteit en gelet op de aantallen zaken zou een concentratie van deze zaken daarom aan te bevelen zijn en wel, zoals hiervoor vermeld, naar één rechtbank per ressort, daarom naar vijf rechtbanken.

De zaken van het Landelijk Parket

Zaken van het Landelijk Parket worden momenteel hetzij als megazaak via het LCM toebedeeld, hetzij zonder tussenkomst van het LCM aangebracht. Het cijfermatige overzicht (zie bijlage 9) geeft aan dat de rechtbank Rotterdam veruit de grootste ontvanger is van Landelijk Parket-zaken. Het ligt in de rede dat daardoor een grote belasting wordt gelegd bij die rechtbank, aangezien Landelijk Parket-zaken, in het licht van de taak van het Landelijk Parket, gemiddeld genomen zwaarder zullen zijn dan zaken van de arrondissementsparketten.

Ten behoeve van een meer evenredige verdeling die gepaard kan gaan met kwaliteitsverhoging door specialisatie ligt een thematische splitsing van de Landelijk Parket-zaken over verschillende rechtbanken in het land voor de hand, bijvoorbeeld: terrorisme, georganiseerde criminaliteit (onder meer aangaande drugs en wapens/explosieven), cybercrime, financieel-economische criminaliteit en mensenhandel.

Daar concentratie bij één rechtbank het risico van verstarring met zich meebrengt, geniet het de voorkeur om elk specialisme (van voldoende kwantitatieve omvang) in beginsel over twee afzonderlijke rechtbanken te verdelen. Het ligt voor de hand om deze zaken bij een rechtbank te plaatsen, waar geen zaken van het Functioneel Parket worden behandeld, zodat de zaken van het Landelijk- en het Functioneel Parket over de rechtbanken wordt verdeeld. Het zal duidelijk zijn - het zij wederom herhaald -, dat als voor de door de Commissie bepleite lijn wordt gekozen, intensief overleg met het OM dient te volgen.

De zaaksstromen van de regioparketten

Wat de zaaksstromen van de regioparketten betreft, hoeven er op dit moment niet veel nadere maatregelen te worden getroffen. De regionalisering beoogt immers voor de overgrote meerderheid van de zaken geen verandering in de zaakstromen te brengen. De enige wijziging waartoe op dit moment is besloten, is dat voor een aantal weinig voorkomende zaken zoals medische zaken, discriminatie, voetbalvandalisme en ondersteuning van crisisbeheersing, het parket in de regiohoofdplaats bevoegd is. Het zal duidelijk zijn dat de keuze voor die hoofdplaats niet hoeft te worden gevolgd, maar dat wel wettelijke concentratie van dit soort zaken bij één van de betrokken rechtbanken in de regio zou moeten worden overwogen. Bij sommige zaken, zoals medisch-ethische, is - gelet op het belang van dit soort zaken, de hoge mate van specialistische kennis die vereist is en het geringe aantal zaken - denkbaar dat tot landelijke concentratie bij één of twee rechtbanken en een gerechtshof wordt besloten.

e) **De consequenties voor het hoger beroep**

Wanneer de hiervoor gedane voorstellen worden gevolgd kan op het niveau van de rechtbanken een evenwichtige zaakstoedeling worden bereikt, die een goede basis biedt voor een hoger niveau van specialisatie en een efficiënte behandeling van specialistische zaken door geconcentreerde behandeling. Een evenwichtige toedeling op rechtbankniveau zou gevolgd moeten worden door een evenwichtige verdeling op hofniveau. Elk van de hoven zou in hoger beroep belast kunnen worden met hetzij zaken van het Landelijk Parket (bijvoorbeeld twee hoven) hetzij zaken van het Functioneel Parket (de andere drie). Daarbij zou aansluiting gezocht kunnen worden bij de kenniscentra die in ontwikkeling zijn. Ook denkbaar is dat het opzetten van de kenniscentra bij de hoven juist wordt afgestemd op de ontwikkelingen in de eerste aanleg en die in de andere sectoren van de hoven.

Op dit moment is het niet de bedoeling van de huidige kenniscentra om zaken bij die betreffende hoven te concentreren, maar als tot verdeling van zaken als hiervoor aangegeven wordt besloten ligt dat uiteraard anders. De onderstaande kenniscentra zijn inmiddels opgericht, dan wel worden overwogen:

's-Hertogenbosch	Milieu en gezondheid
Arnhem	Economie
's-Gravenhage	Cybercrime
Leeuwarden	Deskundigenproblematiek
Amsterdam	Financieel strafrecht

5 De zaakstoedeling in de civiele sectoren

a) De competentie

In de civiele sectoren (handel, kanton, familie) worden in het algemeen in alle rechtbanken alle soorten zaken behandeld. Daarvoor zijn binnen de rechtbanken veelal verschillende kamers of afdelingen ingericht die bepaalde categorieën zaken behandelen, maar deze overschrijden niet de arrondissementsgrenzen. Uitgangspunt daarbij is in de dagvaardingszaken, dat de woonplaats van de gedaagde bepalend is voor de vraag welke rechtbank bevoegd is. In de verzoekschriftprocedure kan de zaak zowel in de woonplaats van de verzoeker als in die van de belanghebbende aanhangig worden gemaakt. Op deze hoofdregels bestaan enige wettelijke uitzonderingen. Daarnaast heeft een aantal rechtbanken één of meer bij wet toegekende exclusieve bevoegdheden om een specifieke categorie van zaken te behandelen. Een voorbeeld zijn de octrooizaken bij de rechtbank 's-Gravenhage. In sommige gevallen betreft het een aanvullende exclusieve bevoegdheid. Als gevolg van deze exclusieve bevoegdheden is voor de betreffende categorieën zaken sprake van landelijke concentratie bij één rechtbank en daarmee ook bij één hof. Een andere vorm van landelijke concentratie is de feitelijke concentratie van zaken die ontstaat doordat de vestigingsplaats van een bepaalde gedaagde zich binnen één arrondissement bevindt. Denk aan de “natte kamer” bij de rechtbank Rotterdam. Beide vormen van concentratie leiden én nopen tot specialisatie.

b) De huidige stand van zaken binnen de civiele sectoren

Voor de civiele sectoren geldt dat er in het algemeen geen sprake zal zijn van een té geringe omvang in de instroom die een herverdeling van zaakspakketten noodzakelijk maakt. Hierbij wordt in aanmerking genomen dat gelet op de voorgenomen verhoging van de competentiegrens tot €25.000, -, zoals opgenomen in het concept wetsvoorstel *Evaluatiewet modernisering rechterlijke organisatie* en het rapport van de Commissie Hofhuis, verwacht mag worden dat de sectoren kanton en civiel in toenemende mate gaan samenwerken en dat in alle negentien rechtbanken, ook in de kleine, de gezamenlijke instroom van civiele zaken toereikend zal zijn. Dit betekent dat de Commissie geen voorstellen zal doen tot herverdeling van zaakspakketten verband houdende met onvoldoende instroom van bepaalde typen zaken. Van ressortelijke concentratie is in de civiele sectoren tot nu toe weinig tot geen sprake.

c) Specialisatie door concentratie

De hierboven onder paragraaf 5a geschetste rechterlijke concentratie heeft in de praktijk geleid tot het ontwikkelen van specialisaties. Een gerecht dat als enige in Nederland een bepaalde categorie zaken behandelt moet ervoor zorgen dat het steeds over voldoende gespecialiseerde rechters beschikt voor de behandeling van die zaken. Dat stelt bijzondere eisen op het gebied van selectie, opleiding en roulatie van rechters en juridische ondersteuning. Om de kwetsbaarheid te verkleinen en de continuïteit te waarborgen is het bovendien aangewezen te zorgen voor een goed systeem van kennismanagement, waardoor de kennis geborgd wordt en op peil blijft.

De Commissie is van mening dat voor de civiele sectoren uit een oogpunt van kwaliteit en efficiency, de meeste winst is te behalen door de specialisatie door concentratie verder uit te

bouwen en te ontwikkelen. Dit biedt een oplossing voor de categorieën zaken die een bijzondere deskundigheid vragen en die té weinig voorkomen om, verdeeld over het hele rechterlijke apparaat, een basis voor het opbouwen van die deskundigheid op te leveren.

Verder biedt dit het noodzakelijke tegenwicht aan gespecialiseerde advocaten. In de advocatuur is al jaren sprake van toenemende specialisatie en de roep uit die hoek, maar ook breder in de maatschappij, om ook in de rechtspraak (veel) meer te specialiseren wordt al jaren gehoord.

Naast de genoemde landelijke concentratie in de eerste aanleg (bij één maar mogelijk ook bij twee rechtbanken), dient de mogelijkheid van concentratie binnen de ressorten onderzocht te worden.

Indien niet voor bestuurlijke schaalvergroting wordt gekozen lijkt er wel reden te zijn om voor bepaalde soorten zaken tot ressortelijke concentratie te komen. Dit wordt hieronder uitgewerkt. De hiervoor bedoelde specialisatie moet worden onderscheiden van specialisatie die binnen elk gerecht georganiseerd wordt, zoals de kinderrechter en de rechter-commissaris faillissementen.

d) De concentratie binnen de ressorten

Per ressort zou bekeken moeten worden welke categorieën zaken zich lenen voor ressortelijke concentratie. Voor de criteria kan worden aangesloten bij de voorstellen vermeld in eerdergenoemde notitie van de Raad voor de rechtspraak van 30 juni 2004 met betrekking tot het *Toetsingskader rechterlijke concentratie*¹⁶). Er dient sprake te zijn van zaken waarvan de behandeling een bijzondere rechterlijke expertise vereist en de zaaksinstroom moet beperkt zijn. Onder beperkt wordt in dit verband verstaan: voor het ressort maximaal 200 zaken. Het in het *Toetsingskader* genoemde minimum van 200 zaken van een bepaalde categorie per ressort, zou overigens geen absolute gelding dienen te krijgen. Belangrijker is dat - zoals hierna nader zal worden aangegeven - per ressort bekeken wordt welke categorieën van zaken zich gelet op de vereiste deskundigheid en de beperkte instroom lenen voor geconcentreerde behandeling bij één of twee rechtbank(en). De onderwerpen moeten ook goed te benoemen en te begrenzen zijn.

De consequenties van concentratie binnen de ressorten

In zijn algemeenheid heeft de justitiabele belang bij kwaliteitsbevordering, maar de vraag is of in de hierboven genoemde gevallen van hem gevergd kan worden dat hij naar een andere, soms verder weg gelegen rechtbank in het ressort reist. Dit zal mede afhangen van de afstanden tussen de rechtbanken. In het ressort Amsterdam, bijvoorbeeld, zijn deze afstanden zo klein dat de belangenafweging daar anders kan uitvallen dan bijvoorbeeld in het ressort Leeuwarden. Indien de conclusie is dat het reizen voor de justitiabele té bezwaarlijk is, moet dit geen belemmering zijn om tot concentratie te komen, maar zullen de rechter en de griffier moeten reizen. Overigens zou er, als er veel gerechten in een ressort zijn (bijvoorbeeld het voorgestelde ressort Leeuwarden) gelet op de dan ontstane reisafstanden ook voor gekozen kunnen worden om twee rechtbanken in één ressort aan te wijzen. Ook zou in een bijzonder geval gedacht kunnen worden aan het hierna beschreven “verleidingsmodel”.

Bij de keuze voor de betreffende rechtbank dient verder in het oog te worden gehouden dat deze concentratie er niet toe mag leiden dat de grote rechtbanken nog groter worden, ten koste van de

¹⁶ Raad voor de rechtspraak, *Toetsingskader rechterlijke concentratie*, 's-Gravenhage: 30 juni 2008, p. 2-3.

kleine rechtbanken. In de ressorten 's-Gravenhage en Amsterdam verdient het daarom juist aanbeveling om zoveel mogelijk bijzondere taken bij de kleinere rechtbanken neer te leggen.

Het is duidelijk dat dergelijke herverdelingen van zaken per ressort de bedoeling hebben om blijvend te zijn. Om die reden zal gekozen dienen te worden voor een wettelijke voorziening, omdat de ressortelijke samenwerkingsvariant, waarvoor in het bovengenoemde wetsvoorstel ruimte wordt gemaakt, alleen ziet op tijdelijke overdracht van zaken.

De mogelijke zaakspakketten bij concentratie binnen de ressorten

Welke categorieën zaken zouden zich bijvoorbeeld lenen voor ressortelijke concentratie? Een categorie zaken die zich goed leent voor concentratie binnen het ressort is de categorie “grondzaken”, waaronder wordt verstaan: onteigeningszaken en de Wet voorkeursrecht gemeenten en Landinrichtingswet (ruilverkavelingen).

Andere te onderscheiden categorieën zaken zijn “letselschadezaken en arbeidsongevallen” (bij de Haagse rechtbank omvat deze categorie thans 60 zaken per jaar) en “verzekeringsrecht”.

Tot slot wordt in dit verband nog gewezen op de voorstellen van de Commissie Kortmann¹⁷, waarin wordt gesproken over behandeling van faillissementen per ressort. Op die voorstellen is overigens nogal wat inhoudelijk commentaar gekomen, die tot heroverweging aanleiding zal gaan geven. Los van de vraag of tot ressortelijke concentratie zou moeten worden overgegaan, ligt het niet zondermeer voor de hand hier altijd de hoofdplaats van het ressort te kiezen.

e) De landelijke concentratie

De bestaande gevallen van landelijke concentratie

Voor de onderwerpen die zich lenen voor landelijke concentratie moet allereerst gekeken worden naar de bestaande bijzondere competenties. Deze zijn onder te verdelen in exclusieve competenties en restcompetenties. In een aantal gevallen heeft de wetgever één rechtbank de exclusieve bevoegdheid gegeven (bijvoorbeeld octrooizaken bij rechtbank 's-Gravenhage) en in andere gevallen heeft één rechtbank bij wet een exclusieve aanvullende bevoegdheid gekregen (bijvoorbeeld rechtbank 's-Gravenhage bij verzoek tot echtscheiding als partijen in het buitenland wonen).¹⁸

Daarnaast is er in een aantal gevallen sprake van feitelijke concentratie door de vestigingsplaats van de gedaagde partij. Denk aan mediazaken bij de rechtbank Amsterdam en de “natte kamer” bij de rechtbank Rotterdam.

Gezien deze al bestaande gevallen van wettelijke en feitelijke landelijke concentratie, is het voor de hand liggend om deze specialisaties verder uit te bouwen. Immers, de expertise is al voorhanden in de betreffende gerechten en de “repeat-players” zijn hiermee ook bekend. Onder verder uitbouwen wordt zowel verstaan het vormen van een kenniscentrum in de betreffende rechtbank (met de daarbij behorende eisen van opleiding en selectie zowel als kennismanagement) als het mogelijk maken dat zaken die inhoudelijk een onderwerp betreffen

¹⁷ Voorontwerp Insolventiewet, 1 november 2007.

¹⁸ Zie hieronder, onder “Mogelijke zaakspakketten bij landelijke concentratie”.

dat onder het specialisme valt, maar waarvoor de wetgever niet die exclusieve bevoegdheid heeft geregeld, ook bij de gespecialiseerde rechter kunnen worden aangebracht. Hierbij wordt bijvoorbeeld gedacht aan uitbreiding van het merkenrecht en modellenrecht met andere intellectuele eigendomszaken. Voor de gevallen van feitelijke concentratie en restbevoegdheid geldt dat per onderwerp bezien moet worden of dit zich heeft ontwikkeld tot specialisme of dat dit, bijvoorbeeld gelet op de ontwikkelingen in de advocatuur of in het buitenland, alsnog zou moeten gebeuren.

Op deze wijze wordt tegemoet gekomen aan de vraag uit de advocatuur en de maatschappij naar gespecialiseerde rechters. Voor de rechters geldt dat zij zich kunnen specialiseren (namelijk bij het betreffende gerecht) maar dit niet hoeven. Van de bestaande expertise wordt gebruik gemaakt en deze wordt geleidelijk uitgebouwd naarmate er meer vraag naar komt.

De consequenties van landelijke concentratie

De Raad voor de rechtspraak heeft voorsnog het standpunt ingenomen dat toewijzing van een bijzondere competentie aan slechts één rechtbank in beginsel ongewenst is. Vanuit het belang van de rechtsontwikkeling wordt dit onderschreven. Tegelijkertijd is echter de realiteit dat de hierboven beschreven bestaande gevallen alle concentratie bij één gerecht betreffen. Vanuit de gedachte dat deze bestaande specialismen verder moeten worden uitgebouwd, wordt hier voorlopig dan ook uitgegaan van vrijwillige concentratie bij één rechtbank (en mitsdien ook bij één gerechtshof). Mocht (in een aantal gevallen) concentratie bij twee rechtbanken de voorkeur genieten, dan kan na te noemen lijst aangevuld worden met een voorstel tot het aanwijzen van een tweede rechtbank.

De hier gekozen benadering heeft ook consequenties voor het antwoord op de vraag of van de justitiabele verlangd kan worden dat hij naar de ene gespecialiseerde rechtbank reist. Dat gebeurt thans immers ook. En vanuit de gedachte dat verdere uitbreiding van het specialisme bevorderlijk is voor de kwaliteit, zal hiertegen - mede gelet op de aard van de betreffende zaken - ook geen overwegend bezwaar bestaan. Bovendien is het in de huidige maatschappij niet ongewoon om voor een specialist wat verder te reizen (denk aan medisch specialisten). De aard van de zaak moet daartoe echter wel voldoende aanleiding geven. Voorkomen moet worden dat een zaak formeel onder een specialisme komt te vallen, maar dat vanwege de eenvoud geen bijzondere deskundigheid vereist is.

Dat laatste pleit er verder voor om terughoudend te zijn met het op korte termijn uitbreiden van de wettelijke exclusieve bevoegdheden en de oplossing veeleer te zoeken in het bieden van de mogelijkheid om de zaak aan de specialist voor te leggen, aan deze mogelijkheid ruime bekendheid te geven en het gebruik te stimuleren. Dit zogenaamde “verleidingsmodel” heeft het voordeel dat wordt voldaan aan de vraag vanuit de maatschappij naar gespecialiseerde rechters en dat rechtbanken in de gelegenheid worden gesteld een specialisme verder te ontwikkelen, zonder dat het de rigiditeit van nieuwe wettelijk omschreven exclusieve bevoegdheden meebrengt.

Hiervoor is een wettelijke voorziening in het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering nodig die voorziet in de mogelijkheid tot afwijking van de relatieve competentie in dergelijke gevallen, omdat thans het aanbrengen van een zaak bij een andere dan de relatief bevoegde rechtbank alleen door beide partijen gezamenlijk kan geschieden. Zowel de eisende (verzoekende) partij als de rechter zou van deze mogelijkheid gebruik moeten kunnen maken. Dit laatste is niet onbelangrijk omdat als een collega-rechter van oordeel is dat “de specialist” beter geëquipeerd is

om de zaak te behandelen, voorkomen moet worden dat partijen een dergelijke verwijzing kunnen tegenhouden.

Vervolgens dient de lijst van “specialismen” gepubliceerd te worden en de advocatuur aangemoedigd worden hiervan gebruik te maken.

Gezien de lijst van bestaande specialismen, is onvermijdelijk dat deze aanpak ertoe zal leiden dat veel specialismen bij de grote rechtbanken belanden. Dit pleit ervoor om bij de ontwikkeling van nieuwe specialismen primair naar de mogelijkheden bij kleinere rechtbanken te kijken. Een onderwerp dat daarvoor als eerste in aanmerking komt omdat er wel vraag is naar gespecialiseerde rechters maar tot dusverre bij geen enkel gerecht als bijzondere taak is belegd, is ICT. Ook kan gedacht worden aan medische zaken.

Mogelijke zaakspakketten bij landelijke concentratie

In de TREMA-special van december 2004¹⁹ is een lijst gepubliceerd met de bij wet geregelde (exclusieve en aanvullende) concentratie per gerecht en de recente wetsvoorstellen die concentratie bij wet bevatten. De Commissie voegt de bij de Raad voor de rechtspraak beheerde huidige lijsten bij (zie bijlage 10). Samengevat gaat het om de volgende - grote - onderwerpen:

Rechtbank 's-Gravenhage:

- octrooien, Gemeenschapsmerken en Gemeenschapsmodellen;
- Europese Bewijsverordening;
- familierechtelijke internationale zaken betreffende akten;
- Zaaizaad- en plantgoedwet/kamer voor kwekersrecht.

Rechtbank Rotterdam:

- Toezicht effectenverkeer.

Gerechtshof 's-Gravenhage:

- Beroep door belangenorganisaties tegen onredelijk bezwarende bedingen;
- Zaaizaad en plantgoedwet;
- Wet schadefonds geweldsmisdrijven.

Gerechtshof Amsterdam:

- Ondernemingskamer;
- Pensioen en spaarfondsen.

Gerechtshof Arnhem:

- Pachtkamer.

Van de gevallen van feitelijke concentratie heeft de Commissie geen lijst kunnen vinden. De Commissie komt zelf tot de volgende opsomming:

Zeerecht	rechtbank Rotterdam
Banken- en effecten	rechtbank Amsterdam
Media	rechtbank Amsterdam
Aanbestedingsrecht	rechtbank 's-Gravenhage

¹⁹ Trema december 2004 - Special, Wettelijke concentratie van rechtspraak.

Overheidsaansprakelijkheid (Rijk)	rechtbank 's-Gravenhage
Luchtvaart	rechtbank Haarlem
Stakingsrecht	rechtbank Utrecht

De Commissie voegt hieraan toe de volgende onderwerpen die zich in verband met een bestaande bevoegdheid en/of kenniscentrum lenen voor de aanduiding “specialisme”:

Mededingingsrecht (in verband met het bestaande bestuursrechtelijke specialisme financieel economisch bestuursrecht, voortvloeiende uit de Toezichtwetten)	rechtbank Rotterdam
---	---------------------

Internationale kindbescherming (in verband met het Bureau liaisonrechter, de restbevoegdheid en de behoefte van de Rechtspraak)	rechtbank 's-Gravenhage
--	-------------------------

Europees Betalingsbevel (tegen de verwachting worden deze zaken niet bij wet geconcentreerd terwijl de Rechtspraak daar wel behoefte aan heeft)	rechtbank 's-Gravenhage
--	-------------------------

f) De consequenties voor het hoger beroep

Voor de gerechtshoven verandert er bij ressortelijke concentratie niets en bij landelijke concentraties volgen de gerechtshoven het stramien van de rechtbanken. Bij landelijke concentratie zullen bepaalde gerechtshoven worden geconfronteerd met meer zaken van een bepaald type. Dat zal bij dat gerechtshof ook tot een zekere mate van specialisatie leiden. Denkbaar is om, als het “verleidingsmodel” in eerste aanleg is aanvaard, die mogelijkheid ook in hoger beroep te openen, in die zin dat hoven dergelijke zaken naar het in die zaken gespecialiseerde gerechtshof kunnen verwijzen.

6 De zaakstoedeling bij een gewijzigde bestuurlijke kaart

a) De consequenties voor de bestuurssectoren

Model I, zoals omschreven onder hoofdstuk 3, kan bij een gewijzigde bestuurlijke kaart in volle omvang worden toegepast. Benadrukt wordt nog een keer, dat de voordelen van concentratie alleen worden bereikt wanneer de huidige negentien bestuurssectoren dan daadwerkelijk worden verminderd naar elf vestigingsplaatsen. Dat staat - zoals vermeld - los van de vraag, waar uiteindelijk recht wordt gesproken. Model II in al zijn variaties ligt bij een schaalvergroting om voor de hand liggende redenen niet erg voor de hand.

b) De consequenties voor de strafsectoren

Een beperking van het aantal rechtbanken van negentien naar elf geeft elke afzonderlijke rechtbank een betere basis om bijzondere deskundigheden te ontwikkelen en beschikbaar te hebben voor de behandeling van strafzaken. Door die ontwikkeling zou een concentratie van specialismen van Functioneel Parket- en Landelijk Parket-zaken zoals hiervoor besproken minder urgent kunnen worden. Daarmee is niet gezegd dat de verdergaande thematische concentratie van de zaken van het Landelijk Parket in een dergelijk geval van de baan zou moeten zijn. Vooral een voldoende snelle toegang tot de kabinetten van de rechter-commissaris in strafzaken kan hierbij een criterium zijn. Die kabinetten dienen een zodanige omvang te hebben dat grote (meestal mega-) zaken van het Landelijk- en Functioneel Parket daar kunnen worden behandeld, zonder dat daarmee de capaciteit voor de behandeling van de normale, grote, stroom van strafzaken, hapert.

c) Consequenties voor de civiele sectoren

In paragraaf 5d is aangegeven dat als de gerechtelijke kaart van Nederland (voorlopig) niet herzien wordt, er aanleiding is te komen tot ressortelijke concentratie van “grondzaken”, waaronder wordt verstaan: onteigeningszaken en de Wet voorkeursrecht gemeenten en Landinrichtingswet (ruilverkavelingen), “letselschadezaken en arbeidsongevallen”, “verzekeringsrecht” en mogelijk faillissementsrecht. De noodzaak voor concentratie binnen de ressorten doet zich naar het oordeel van de Commissie minder voor indien het aantal rechtbanken wordt teruggebracht tot elf. Het is dan aan het bestuur van de betreffende rechtbank om - indien sprake is van meerdere locaties - te bepalen waar de back-Office met betrekking tot de hier bedoelde zaken zal worden gevestigd.

Nadien kan altijd nog worden bezien of verdergaande concentratie per ressort wenselijk of noodzakelijk is.

Of na de eventuele herziening van de gerechtelijke kaart van Nederland, de “normale” zaken op het gebied van wonen, werken, winkelen, familie en jeugd in alle negentien locaties behandeld zullen blijven worden, lijkt voor de hand liggend, maar is thans nog niet duidelijk. De instroom daarvoor lijkt in elk geval toereikend te zijn.

De herziening van de gerechtelijke kaart is niet van invloed op de landelijke concentratie van zaken.

7 De Leidraad met betrekking tot onderlinge bijstandsverlening

In het voorgaande heeft de Commissie zich verdiept in de vraag wanneer samenwerking tussen gerechten gewenst/geboden is. De vraag rijst vervolgens naar de praktische inrichting van deze samenwerking. Met andere woorden: hoe dient de samenwerking vorm te krijgen om succesvol te zijn?

Bij de beantwoording van die vraag zoekt de Commissie aansluiting bij de door de Raad voor de rechtspraak opgestelde *Leidraad met betrekking tot onderlinge bijstandsverlening*.

Genoemde *Leidraad* is opgesteld ten tijde van de inwerkingtreding van de wijziging van het *Besluit Nevenvestigings- en Nevenzittingsplaatsen* en is per 1 juli 2004 in werking getreden. Ervaringen met de toepassing van het *Besluit* en de *Leidraad* in de afgelopen jaren hebben na overleg tussen de Commissie en de Raad voor de rechtspraak recent geleid tot een aantal aanpassingen van de *Leidraad*, die onderlinge bijstandsverlening eenvoudiger maken. De herziene *Leidraad* is als bijlage aangehecht.²⁰

De belangrijkste wijzigingen in de *Leidraad* hebben betrekking op:

- het benadrukken dat financiering door de Raad in principe aan het hulpvragende gerecht plaatsvindt en dat daar productietelling plaatsvindt;
- het limitatief benoemen van een drietal uitzonderingen op bovenstaand principe. Die uitzonderingen hebben vooral te maken met de gevallen waarin de instroom van zaken wordt “omgeleid” naar het hulpbiedende gerecht;
- het bepalen dat de betrokken gerechten in onderling overleg vaststellen óf en zo ja welke vergoeding voor onderlinge bijstand wordt gegeven;
- het melden aan de Raad van ieder tussen gerechten getroffen arrangement.

De Commissie onderschrijft de voorgestelde vereenvoudiging en stelt zich op het standpunt dat de herziene *Leidraad met betrekking tot onderlinge bijstandsverlening* het uitgangspunt kan vormen bij de praktische uitwerking van de door de Commissie beoogde samenwerking tussen de gerechten. Als het door de Commissie voorgestelde “verleidingsmodel” in de civiele sector wordt geïntroduceerd, dan zal de *Leidraad* op dat punt nog wat meer helderheid moeten verschaffen. Vooral als een zaak door een rechtbank wordt overgedragen naar het gespecialiseerde gerecht zal er een voorziening moeten worden getroffen dat er geen dubbeltelling plaatsvindt. Het lijkt verstandig om daar te zijner tijd nader overleg over te voeren. Er zal een keuze moeten worden gemaakt of de zaak bij de verwijzende dan wel bij de ontvangende rechtbank wordt geteld. Los daarvan zal onderlinge verrekening moeten plaatsvinden.

In de aanloop op de herziening van de *Leidraad* is vanuit de gerechten tevens de wens naar voren gekomen om te kunnen beschikken over een centraal onderhouden overzicht van alle tussen gerechten getroffen arrangementen. De Commissie is ook voorstander van dit voorstel. Binnen de Raad zal - naar de Commissie heeft vernomen - in de komende maanden daarvoor een voorstel worden uitgewerkt.

²⁰ Bijlage 2.

8 De conclusies

In het voorgaande heeft de Commissie haar visie uiteengezet over de vraag of vanuit het oogpunt van kwaliteit en efficiency zaakspakketten zouden moeten worden overgedragen van het ene gerecht naar het andere. Daarvoor is naar het oordeel van de Commissie gelet op de huidige situatie binnen de rechtspraak met name reden wanneer de instroom van zaken van een bepaalde soort daalt beneden een bepaald minimum en in gevallen, waarin specialisatie van de advocatuur en/of het OM daar aanleiding voor geven. De belangrijkste conclusies van de Commissie kunnen als volgt worden samengevat.

A. Voor de huidige situatie, uitgaande van de huidige negentien rechtbanken, geldt het volgende.

1. De Commissie constateert dat de instroom van zaken binnen de bestuurssectoren van de rechtbanken zo sterk is gedaald dat sommige bestuurssectoren onverantwoord klein zijn geworden. Uitgaande van een minimum aantal rechters per deelgebied, kan de conclusie niet anders zijn dan dat gestreefd moet worden naar concentratie van zaaksstromen. De Commissie heeft hiertoe twee modellen ontwikkeld: model I, dat uitgaat van elf bestuurssectoren, en model II, dat uitgaat van een herverdeling van zaakspakketten over de negentien huidige sectoren.
2. Voordeel van laatstgenoemd model is dat alle rechtbanken een bestuurssector houden. Nadeel van model II (dat in verschillende varianten is uitgewerkt) is dat bij de meest voor de hand liggende herverdeling een aantal sectoren onverminderd klein blijft, althans niet veel groter zal worden, dat het werkpakket erg wordt versmald, het werk minder aantrekkelijk wordt, en dat het bestuursprocesrecht in de eerste aanleg net als in de tweede aanleg wordt versnipperd, zodat er een beweging wordt ingezet in een tegengestelde richting dan gewenst.
3. De voorkeur van de Commissie gaat uit naar het model I. Naar het oordeel van de Commissie biedt dit model het meeste perspectief op voldoende stevige, robuuste en toekomstvaste bestuurssectoren.
4. Los van de gekozen oplossingsrichting zal er een landelijke concentratie moeten komen voor een aantal bestuursrechtelijke gespecialiseerde rechtsgebieden, zoals de Flora- en Faunawet.
5. Wat de strafsectoren betreft, ligt de noodzaak tot concentratie niet in de té klein geworden zaaksstromen, maar in toenemende specialisatie bij de andere procesdeelnemers (het OM en de advocatuur). Het staat wel vast dat dit type fraude- en economische (politierechter-) zaken bij sommige rechtbanken niet de (organisatorische) aandacht krijgen die zij verdienen. Vanuit een oogpunt van kwaliteit en gelet op de aantallen zaken zou een concentratie van deze zaken naar één rechtbank per ressort aan te bevelen zijn. Deze concentratie kan in hoger beroep eveneens tot een concentratie leiden bij twee of drie gerechtshoven.
6. Ook de zaken van het Landelijk Parket kunnen geconcentreerd worden. Hierbij zou het beste kunnen worden gekozen voor concentratie naar onderwerp. Voorbeelden van onderwerpen die zich hiervoor lenen zijn terrorisme, georganiseerde criminaliteit, cybercrime, financieel-economische criminaliteit en mensenhandel. Uitgangspunt van de Commissie daarbij is dat ieder specialisme afhankelijk van het aantal zaken tenminste over twee rechtbanken zou moeten worden verdeeld, dit ter voorkoming van verstarring van de rechtsontwikkeling, complicaties bij een plotselinge stijging van de zaaksstroom en een complexe relatie met de appelinstantie. Het ligt voor de hand om

voor zaken die van het Landelijk Parket afkomstig zijn andere rechtbanken aan te wijzen dan voor die van het Functioneel Parket, om de gespecialiseerde strafzaken te spreiden over de rechtbanken. Daarnaast dienen de bij het regioparket geconcentreerde, specialistische, zaken ook verdeeld te worden, al hoeft dat niet altijd in de hoofdplaats van de regio te zijn.

7. Sommige bij het regioparket geconcentreerde zaken, zoals medische zaken, zouden eventueel landelijk kunnen worden geconcentreerd, nu dit type zaken heel weinig voorkomt en bijzondere expertise bij de behandeling vereist is.
8. Voor de civiele sectoren wordt vooral landelijke specialisatie op een aantal specialistische deelterreinen door concentratie aanbevolen. Gedacht wordt aan een systeem waarbij de eiser kan kiezen of hij de zaak aanhangig maakt bij de relatief bevoegde rechtbank of bij de rechtbank die daarvoor naast de relatief bevoegde rechtbank landelijk is aangewezen. Ook de rechtbanken zouden een dergelijke zaak naar die landelijk aangewezen rechtbank moeten kunnen verwijzen, wanneer de aard van de zaak daar aanleiding voor geeft. De gedachte achter vrijwillige concentratie is dat enerzijds recht wordt gedaan aan de roep om meer specialistische rechtspraak, bijvoorbeeld op het gebied van intellectuele eigendom of aanbestedingsrecht, terwijl anderzijds wordt voorkomen dat alle zaken in die categorie, ook de eenvoudige, bij één of twee rechtbanken worden aangebracht. Een wettelijke basis, waarbij de relatieve competentie in de hiervoor geschetste zin wordt uitgebreid, is hiervoor wel vereist.
9. Voor een aantal terreinen (zoals grondzaken en letselschadezaken) geldt dat deze zaken niet veel voorkomen, zodat concentratie bij één rechtbank per ressort wordt aanbevolen.

B. Mocht de bestuurlijke schaalvergroting binnen afzienbare tijd worden ingevoerd, dan luiden de conclusies van de Commissie als volgt.

1. Het ligt nog meer in de rede om in dat geval in het bestuursrecht voor het hiervoor omschreven model I te kiezen.
2. Ook in dit geval wordt voorgesteld om tot landelijke concentratie te komen voor een aantal bestuursrechtelijke gespecialiseerde rechtsgebieden, zoals de Flora- en Faunawet.
3. Wat de strafsectoren betreft is een concentratie van specialismen van Functioneel Parket- en Landelijk Parket-zaken zoals hiervoor besproken in dat geval minder urgent. Daarmee is niet gezegd dat met name de verdergaande thematische concentratie van de zaken van het Landelijk Parket in een dergelijk geval van de baan zou moeten zijn. De verzekerde, snelle toegang van de kabinetten van de rechter-commissaris in strafzaken kan hierbij een criterium zijn.
4. De concentratie van de binnen het regioparket geconcentreerde zaken in een back-Office per rechtbank verdient ook onder deze omstandigheden de voorkeur, evenals de onder A7 genoemde landelijke concentratie.
5. Wat de civiele sectoren betreft zou ook in dat geval landelijke concentratie van bepaalde specialistische zaken langs de weg van het “verleidingsmodel” dienen plaats te vinden.
6. Ressortelijke concentratie van bijvoorbeeld grondzaken en letselschade zaken lijkt onder die omstandigheden minder urgent.
7. Voor wat betreft de praktische inrichting van de voorgestelde samenwerking tussen gerechten, kan gebruik worden gemaakt van de herziene *Leidraad onderlinge bijstandverlening*.

C. Tot slot, enkele woorden over de wijze waarop dit alles gestalte zou moeten/kunnen krijgen. Omdat naar het oordeel van de Commissie in de gesignaleerde gevallen vooral sprake zal zijn

van langdurige, zo niet permanente overdracht van zaakspakketten, zal deze overdracht veelal moeten steunen op een wettelijke basis. Wel kan in afwachting van een wettelijke regeling door middel van samenwerking tussen de gerechten al vooruit worden gelopen op de beoogde toekomstige situatie. Ook is het heel goed denkbaar dat na verloop van tijd de actualiteit om andere oplossingen vraagt, dan in dit rapport aangegeven. Denkbaar is dat daarmee eerst op vrijwillige basis in de vorm van samenwerking mee wordt geëxperimenteerd alvorens tot nieuwe wettelijke concentraties van zaken wordt overgegaan.

Hierbij kan goed gebruik worden gemaakt van de herziene *Leidraad onderlinge bijstandsverlening*.

Voor de landelijke concentratie van civiele zaken zou in afwachting van een verruiming van de bevoegdheidsregels, wellicht gewerkt kunnen worden met de aanwijzing van de nader aan te wijzen specialistische gerechten tot nevenzittingsplaatsen van alle andere gerechten.

Geraadpleegde literatuur

Adviescommissie verbreding kantonrechtspraak en differentiatie werkstromen, *Ruim baan voor de burger*, 's-Gravenhage, 15 november 2007.

Commissie evaluatie modernisering rechterlijke organisatie, *Rechtspraak is kwaliteit*, 's-Gravenhage, 11 december 2006.

Commissie Van der Winkel, *Goede rechtspraak door sterke regio's - Eindrapport*, 's-Gravenhage, oktober 2006.

Landelijk Coördinatiecentrum Megazaken, *Jaarverslag 2007*, Rotterdam, januari 2008.

Raad voor de rechtspraak, *Toetsingskader rechterlijke concentratie*, 's-Gravenhage, 30 juni 2004.

Raad voor de rechtspraak, *Agenda voor de Rechtspraak 2008-2011, Onafhankelijk en betrokken*, 's-Gravenhage, juli 2007.

Raad voor de rechtspraak, *Leidraad onderlinge bijstandsverlening*, 's-Gravenhage, juni 2008.

Trema december 2004 - Special, Wettelijke concentratie van rechtspraak.

Voorontwerp Insolventiewet, 1 november 2007.

Bijlagen

Bijlage 1

**Toetsingskader rechterlijke concentratie
(Raad voor de rechtspraak, 30 juni 2004)**

de Rechtspraak

Raad voor de
rechtspraak

datum 30 juni 2004
contactpersoon R.C. Hartendorp
doorkiesnummer 070 – 361 9788
e-mail R.Hartendorp@rvdr.drp.minjus.nl
ons kenmerk --
uw kenmerk --
onderwerp Toetsingskader rechterlijke concentratie

Inleiding

1. In een toenemend aantal wetten en wetsvoorstellen wordt aan één gerecht exclusieve bevoegdheid toegekend om een specifieke categorie van zaken te behandelen. Voorbeelden zijn de mededingingszaken bij de rechtbank Rotterdam, voorkenniszaken bij de rechtbank Amsterdam en de economische bestuursrechtspraak bij het College van Beroep voor het bedrijfsleven. **Bijlage 1** bevat een overzicht van bestaande en voorgenoemde bijzondere wettelijke competenties. Naar verwachting zal deze trend de komende jaren doorzetten. Daarnaast bestaat er ook binnen de rechtspraak zelf behoefte aan geconcentreerde rechtspraak op een aantal specialistische terreinen. De behandeling van complexe corruptiezaken is hiervan een voorbeeld. Ten slotte vindt er bij de advocatuur en het Openbaar Ministerie een vergaande specialisatie en concentratie plaats. In verband met dat laatste is ook de oprichting van het Functioneel Parket van groot belang.
2. Er is derhalve een duidelijke tendens naar rechterlijke concentratie. Van rechterlijke concentratie is in de eerste plaats sprake als één of een aantal gerechten op basis van een wettelijke regeling in afwijking van de gewoonlijk geldende competentieregels de exclusieve bevoegdheid heeft om een nader omschreven categorie van zaken te behandelen (wettelijke concentratie). In de tweede plaats kan rechterlijke concentratie plaatsvinden op basis van afspraken tussen gerechten onderling in het kader ressortelijke samenwerking of het Besluit nevenzittings- en nevenvestigingsplaatsen.
3. Wettelijke concentratie van rechterlijke competenties heeft ingrijpende gevolgen voor de rechtspleging. Justitiabelen en ketenpartners kunnen hun geschil nog maar bij één of een beperkt aantal gerechten aanbrengen en binnen de rechtspraak vindt een verschuiving van werkzaamheden plaats. Bovendien pakt deze concentratie in de huidige situatie veelal willekeurig uit. Aan de keuze voor rechterlijke concentratie liggen niet altijd even heldere criteria ten grondslag. Het is naar het oordeel van de Raad voor de rechtspraak daarom noodzakelijk te komen tot heldere criteria die worden onderschreven door zowel de wetgever als de rechtspraak. De Raad voor de rechtspraak zal deze criteria gebruiken als toetsingskader bij zijn wetgevingsadviezen ter zake van wettelijke concentratie en bij initiatieven ter bevordering van rechterlijke concentratie. De wens is om op basis van deze notitie met de minister van Justitie te komen tot een gezamenlijk beleid. Onderstaande criteria zijn door de Raad voor de rechtspraak in afstemming met de presidentenvergadering ontwikkeld mede op basis van een tweetal

bijeenkomsten met vertegenwoordigers van belanghebbende organisaties en de Rechtspraak.

4. Deze notitie behandelt (a) de criteria voor rechterlijke concentratie, (b) de wijze waarop rechterlijke concentratie in eerste aanleg moet worden gerealiseerd, (c) de wijze waarop rechterlijke concentratie in tweede aanleg moet worden gerealiseerd, (d) de wenselijke positie van de rechtspraak bij de besluitvorming over wettelijke concentratie en (e) de evaluatie van de criteria voor rechterlijke concentratie. Deze notitie wordt afgesloten met een overzicht van de criteria voor rechterlijke concentratie.
5. Met nadruk wordt gesteld dat waar voor de criteria naar zaaksaantallen verwezen wordt, de genoemde cijfers indicatief zijn. Van geval tot geval zal moeten worden bepaald of en hoe de rechterlijke concentratie wordt gerealiseerd. Tevens wordt er vanuit gegaan dat zaken zich min of meer verspreid over het hele land aandienen. Als dat niet het geval is, kan dat tot andere gevolgen leiden dan hierna staat vermeld.
6. Deze notitie handelt niet over situaties van tijdelijke aard, waarin bijvoorbeeld in een gerecht speciale expertise ontbreekt om bepaalde zaken te behandelen terwijl deze in een ander gerecht wel aanwezig is. In deze gevallen zal de in het Besluit nevenzittings- en nevenvestigingsplaatsen aangegeven regeling worden gehanteerd.

Criteria voor rechterlijke concentratie

7. Rechterlijke concentratie is alleen wenselijk in het geval (i) de behandeling van een categorie zaken bijzondere rechterlijke expertise vereist en (ii) zich jaarlijks een beperkt aantal zaken van deze categorie aandient. Een categorie zaken kan zowel procedures die voortvloeien uit één specifieke wet alsmede een cluster van wet- en regelgeving (bijvoorbeeld financieel-economisch recht) omvatten.
8. Van een bijzondere rechterlijke expertise is sprake als de hoogwaardige behandeling van een categorie zaken kennis van specifieke wetgeving of ervaring met de behandeling van een bepaalde categorie zaken vereist waarvoor meer dan gemiddelde rechterlijke kennis nodig is. Om de betreffende categorie van zaken te behandelen moeten bijvoorbeeld aanvullende cursussen worden gevolgd of is ruime ervaring met de betreffende categorie van zaken nodig.
9. Voor het behalen van doelmatigheidsvoordelen en de ontwikkeling van expertise bij één gerecht is een verwacht minimumaantal zaken per jaar vereist. Dit minimumaantal moet van geval tot geval worden bepaald. Indien het landelijke zaaksaanbod kleiner dan tien zaken per jaar is, dan lijkt de toekenning van een bijzondere wettelijke competentie derhalve in beginsel niet wenselijk. In deze gevallen kan de bundeling van expertise zo nodig onder coördinatie van de Raad voor de rechtspraak met behulp van afspraken tussen gerechten worden gerealiseerd.
10. Gerechten hebben in beginsel voldoende mogelijkheden om de benodigde expertise zelf te ontwikkelen als het verwachte zaaksaanbod van voldoende omvang is. In deze gevallen is rechterlijke concentratie niet nodig. Hoe groot dit zaaksaanbod is, moet van geval tot geval worden bepaald. Echter, indien zich naar verwachting jaarlijks in ieder ressort 200 of meer zaken van een bepaalde categorie zullen aandienen, zal het

zaakaanbod, behoudens uitzonderingen, van voldoende omvang moeten worden geacht om bij alle gerechten de benodigde expertise te kunnen ontwikkelen.

Wijze van rechterlijke concentratie in eerste aanleg

11. Bij de keuze voor rechterlijke concentratie moet voor wat betreft de toekomst zo veel mogelijk aangesloten worden bij bestaande clusters van bijzondere competenties of anderszins aanwezige expertise.
12. Het uitgangspunt is dat het onwenselijk is dat slechts één rechtbank een bijzondere competentie toegewezen krijgt. Dit kan leiden tot verstarring van de rechtsontwikkeling, beperkte mogelijkheden om een plotselinge stijging van de zaakstroom te kunnen opvangen en een complexe relatie met de appèlinstantie. In beginsel moeten derhalve minimaal twee rechtbanken in verschillende ressorten een bijzondere competentie toegewezen krijgen. Ook hierbij geldt dat zoveel mogelijk aangesloten moet worden bij clusters van bijzondere competenties of anderszins aanwezige expertise.
13. In afwijking van bovenstaande regel kan echter rechterlijke concentratie bij één rechtbank worden gerealiseerd als zich naar verwachting landelijk minder dan 20 zaken per jaar zullen aandienen.
14. In de gevallen waarin rechterlijke concentratie wenselijk is en naar verwachting een substantieel aantal zaken verspreid over het hele land zal worden aangebracht, dient de bijzondere concentratie aan één rechtbank per ressort te worden toegekend. Van ressortelijke spreiding dient in de regel gebruik gemaakt te worden indien zich naar verwachting landelijk 50 of meer zaken per jaar aandienen.
15. In verband met het feit dat de grootste drie rechtbanken (Amsterdam, Rotterdam en Den Haag) inmiddels zo groot zijn dat er geen reden is deze gerechten door rechterlijke concentratie extra te laten groeien, dienen deze rechtbanken alleen in uitzonderlijke situaties nieuwe bijzondere competenties te krijgen. Tevens zou moeten worden onderzocht in hoeverre de bestaande pakketten van bijzondere competenties bij de rechtbanken Amsterdam, Rotterdam en Den Haag gedeeltelijk moeten worden herverdeeld over andere rechtbanken met inachtneming van de uitgangspunten die in deze notitie zijn geformuleerd. Dit onderzoek kan er toe leiden dat de wetgeving gewijzigd moet worden.

Wijze van rechterlijke concentratie in tweede aanleg

16. In de tweede aanleg wordt in beginsel alleen tot rechterlijke concentratie overgegaan indien in de eerste aanleg de rechterlijke concentratie gerealiseerd is.
17. Indien in eerste aanleg aan één of twee gerechten een bijzondere competentie is toegekend, moeten de appèlzaken die hieruit volgen in beginsel bij één appèlgerecht worden geconcentreerd.
18. Indien in de eerste aanleg aan vijf gerechten een bijzondere competentie is toegekend, dan moeten de appèlzaken die hieruit volgen bij twee appèlgerechten worden geconcentreerd. Deze regel gaat niet op als de bevoegde appèlrechter tevens de hoogste,

en daarmee enige, appèlinstantie is of indien zich naar verwachting landelijk minder dan 20 appèlzaken per jaar zullen aandienen.

Besluitvorming over wettelijke concentratie

19. Bij wet wordt geregeld of een categorie zaken in aanmerking komt voor wettelijke concentratie en bij welk gerecht deze wettelijke concentratie wordt gerealiseerd.
20. Bij de toekenning van bijzondere wettelijke competenties is het van belang dat de rechtspraak de ruimte krijgt zijn organisatie aan te passen aan de (wisselende) vraag naar rechterlijke concentratie. De Raad voor de rechtspraak wordt derhalve vooraf in het wetgevingsproces om advies gevraagd over (i) de wenselijkheid van wettelijke concentratie, (ii) het aantal gerechten waarbij de wettelijke concentratie gerealiseerd moet worden en (iii) bij welk(e) gerecht(en) de wettelijke concentratie gerealiseerd moet worden.
21. In de gevallen waarin het onduidelijk is of tot wettelijke concentratie moet worden overgegaan bijvoorbeeld omdat onduidelijk is hoe het zaaksaanbod zich zal ontwikkelen, wordt de bundeling van expertise bij voorkeur gerealiseerd door middel van (ressortelijke) samenwerking tussen gerechten in het kader van het Besluit nevenzittings- en nevenvestigingsplaatsen. Indien na verloop van tijd hierover meer duidelijkheid is ontstaan, kan alsnog wettelijke concentratie plaatsvinden.
22. Bij de evaluatie van een wet waarin de wettelijke concentratie geregeld is, moet expliciet aandacht worden besteed aan de keuze voor wettelijke concentratie. De Raad voor de rechtspraak wordt voorafgaand aan de evaluatie in de gelegenheid gesteld te adviseren over de keuze voor wettelijke concentratie. Dit laat onverlet dat de Raad voor de rechtspraak te allen tijde het recht heeft de verantwoordelijke minister te verzoeken om een wijziging van de wettelijke concentratie indien daarvoor gronden aanwezig zijn.

Evaluatie

23. Het toetsingskader rechterlijke concentratie zal na drie jaren worden geëvalueerd.

Overzicht

Zaaksantal²¹	Rechterlijke concentratie eerste aanleg
0 – 9 (landelijk)	Geen rechterlijke concentratie
10 – 19 (landelijk)	Rechterlijke concentratie bij 1 rechtbank
20 – 49 (landelijk)	Rechterlijke concentratie bij 2 rechtbanken
50 (landelijk) – 199 (ressortelijk)	Rechterlijke concentratie bij 5 rechtbanken
≥200 (ressortelijk)	Geen rechterlijke concentratie

²¹ De in deze tabel genoemde zaaks aantallen zijn indicatief. Van geval tot geval moet worden bepaald of rechterlijke concentratie wenselijk is en hoe deze rechterlijke concentratie gerealiseerd moet worden.

Rechterlijke concentratie eerste aanleg	Rechterlijke concentratie tweede aanleg
Rechterlijke concentratie eerste aanleg bij 1 of 2 rechtbanken	Rechterlijke concentratie bij 1 appèlinstantie
Rechterlijke concentratie bij 5 rechtbanken	Rechterlijke concentratie bij 2 appèlinstanties
Geen rechterlijke concentratie	Geen rechterlijke concentratie

Bijlage 2

**Leidraad met betrekking tot onderlinge
bijstandsverlening
(Raad voor de rechtspraak, juni 2008)**

Leidraad met betrekking tot onderlinge bijstandsverlening

1. Inleiding

Het Besluit nevenvestigings- en nevenzittingsplaatsen (Bnn) maakt het mogelijk dat de gerechten tijdelijk zaken kunnen laten behandelen in een nevenzittingsplaats buiten het eigen rechtsgebied. De Raad voor de rechtspraak wijst de nevenzittingsplaatsen op verzoek van een gerecht aan. Hiertoe kan aanleiding bestaan in de volgende gevallen:

- een gebrek aan voldoende zittingscapaciteit;
- een gebrek aan gespecialiseerde zittingscapaciteit.

Verder wijst het Bnn zelf voor de gerechten nevenzittingsplaatsen buiten het eigen rechtsgebied aan voor de behandeling van zaken waarbij eigen personeel is betrokken.

De regeling is niet van toepassing op kantonzaken vanwege het lokale karakter van dit soort zaken

(artikel 12, derde lid Bnn).

2. Leidraad

De normale gang van zaken is dat ieder gerecht de eigen zaken zelf afhandelt. Dat betekent dat die zaken bij dat gerecht binnenkomen, dat daar de registratie plaatsvindt, dat daar de productie wordt geteld en dat het daarmee overeenkomende budget vooraf aan dat gerecht wordt toegekend. Het verlenen van onderlinge bijstand tussen gerechten heeft tot gevolg dat er inbreuken op deze normale administratieve gang van zaken worden gemaakt.

Ten behoeve van een ordentelijk verloop van de onderlinge bijstandsverlening is het daarom nodig enige richtlijnen te formuleren. Basis hiervoor is artikel V van het Besluit tot wijziging van het Bnn van 1 juli 2004. In de nota van toelichting op het Besluit is hieromtrent bepaald dat de Raad een leidraad ontwikkelt voor de gerechten, waarin uitgangspunten worden geformuleerd voor de toepassing van het Besluit.

De Adviescommissie werklastmeting en bekostiging (ACWB) heeft de Raad bij de totstandkoming van de aanvankelijke leidraad van advies gediend.

Aan de hand van de ervaringen die in de praktijk zijn opgedaan is de aanvankelijke leidraad thans aangepast. Het uitgangspunt daarbij is de regeling te vereenvoudigen en in de praktijk beter toepasbaar te maken. De ACWB heeft over de aanpassing eveneens geadviseerd.

In de voorliggende leidraad is het leidende principe benadrukt dat financiering door de Raad aan het hulpvragende gerecht plaatsvindt. Dit principe kent slechts een drietal uitzonderingen. Die uitzonderingen hebben vooral te maken met die arrangementen waarbij de instroom wordt omgeleid naar het hulpbiedende gerecht (zie onder 5B). Voorts ligt in de leidraad besloten dat gerechten onderling bepalen welke vergoeding voor onderlinge bijstand wordt gegeven en dat van ieder tussen gerechten getroffen arrangement mededeling wordt gedaan aan de Raad.

Eventuele hulp, ondersteuning en assistentie met een incidenteel en beperkt karakter (bijvoorbeeld detachering), waarbij bovendien geen sprake is van de aanwijzing van een nevenzittingsplaats, is geen direct onderwerp van deze leidraad. Verondersteld wordt dat dergelijke afspraken in onderling overleg tussen de betrokken gerechten tot stand komen. De leidraad behandelt in hoofdzaak “het schuiven” met zaken en niet “het schuiven” met personeel.

Voor de volledigheid zijn in het schema (zie bijlage) dergelijke situaties wel opgenomen.

3. Verantwoordingsplicht Raad voor de rechtspraak

De Raad is op grond van het Bnn, artikel 6 e, verplicht jaarlijks verslag te doen van het resultaat en de wijze waarop de artikelen 7 tot en met 9 van het Bnn door de Raad voor de rechtspraak en de gerechten zijn toegepast. Doel hiervan is inzicht te verkrijgen in de mate waarin in de praktijk gebruik wordt gemaakt van de mogelijkheid om tijdelijk zaken te laten behandelen in een nevenzittingsplaats buiten het eigen rechtsgebied alsmede inzicht te verkrijgen in de doelmatigheid van de regeling. Als in de loop van de jaren uit het jaarverslag zou blijken dat het gebrek aan zittingscapaciteit in een concreet geval in feite structureel van aard is, zullen andere oplossingen gevonden moeten worden.

De Raad besteedt in zijn jaarverslag onder meer aandacht aan:

- de gegeven aanwijzingen, de redenen daarvoor en de geldingsduur;
- het aantal en de categorieën van zaken die in de nevenzittingsplaats buiten het eigen rechtsgebied zijn behandeld;
- de (eventueel) ingediende klachten;
- de resultaten van het overleg met het College van procureurs-generaal en de Nederlandse Orde van Advocaten (zie ook onder 5 A);
- de effecten van de overheveling van de zaken op de justitiabele.

4. Procedure m.b.t. aanwijzing nevenzittingsplaats; aanpassing bestuursreglement

Een gerecht dat kampt met onvoldoende zittingscapaciteit kan bij de Raad een verzoek indienen om een nevenzittingsplaats buiten het eigen rechtsgebied aan te wijzen (artikel 6a en 6b Bnn). Bij dit verzoek wordt aangegeven wat de gronden zijn voor het verzoek, wat het knelpunt is (onvoldoende capaciteit, dan wel onvoldoende gespecialiseerde capaciteit), om welke categorie of aantallen zaken het gaat en voor welke periode de aanwijzing nodig is.

Het gerechtsbestuur heeft (en houdt) de bevoegdheid bij reglement te beslissen over de verdeling van zaken over de hoofdplaats en de nevenzittingsplaatsen. Dit kan tot consequentie hebben dat bij ieder initiatief tot overheveling van zaken op grond van het Bnn het reglement aanpassing zou behoeven. Dit is niet doelmatig. Gerechtsbesturen wordt daarom geadviseerd het reglement eenmalig in algemene zin te wijzigen door te bepalen dat zaken worden behandeld in de door de Raad voor de rechtspraak na een verzoek van het bestuur aangewezen nevenzittingsplaats.

5. Varianten van onderlinge bijstandsverlening

De verschillende varianten van onderlinge bijstandsverlening zijn in een schema (zie bijlage) op een rij gezet. De volgende parameters worden hierbij onderscheiden:

A. wettelijke regeling

- B. productieafspraken, -telling en financiering door de Raad
- C. registratie
- D. hoogte vergoeding
- E. betaling

Toelichting:

A. Wettelijke regeling

De mogelijkheid om te “schuiven” met personele capaciteit, i.e. rechters is gebaseerd op de artikelen 40 en 58 van de wet R.O., waarin is bepaald dat iedere rechter/ raadsheer tevens rechter-/ raadsheer-plv. is in een ander arrondissement/ ressort.

De mogelijkheid om te “schuiven” met zaken, waardoor deze behandeld worden in een nevenzittingsplaats buiten het eigen rechtsgebied, is gebaseerd op het (per 1 juli 2004 gewijzigde) Bnn.

Voor het schuiven met zaken hebben de gerechten op grond van het Bnn een aanwijzing van een nevenzittingsplaats buiten het eigen rechtsgebied nodig van de Raad voor de rechtspraak. De Raad toetst of er inderdaad sprake is van een gebrek aan voldoende of aan gespecialiseerde zittingscapaciteit. Van belang is dat een gerecht aangeeft waarom er een tijdelijk capaciteitsgebrek is ontstaan. Voorwaarde voor aanwijzing van een nevenzittingsplaats door de Raad is dat de gerechten de in deze leidraad geformuleerde uitgangspunten naleven.

De aanwijzing door de Raad van een nevenzittingsplaats wordt gepubliceerd in de Staatscourant. Bij strafzaken vindt de aanwijzing niet plaats dan nadat de Raad daarover het College van procureurs-generaal heeft gehoord (zie de artikelen 6a, vijfde lid en 6b, vijfde lid). Daarnaast overlegt de Raad jaarlijks met de Nederlandse Orde van Advocaten (artikel 6 e).

De Raad kan een nevenzittingsplaats voor maximaal 2 x 3 jaar aanwijzen.

Voor het Landelijk Coördinatiecentrum Megazaken geldt een andere procedure. Het zou omslachtig werken als het LCM vooraf toestemming aan de Raad voor de rechtspraak zou moeten vragen voor iedere overheveling cq. toedeling van een concrete megazaak aan een ander gerecht en de Raad per overgehevelde zaak een nevenzittingsplaats zou moeten aanwijzen. Het LCM werkt daarom op basis van een convenant met de Raad voor de rechtspraak. De Raad heeft eenmalig een algemene aanwijzing vastgesteld voor de behandeling van de categorie ‘megastrafzaken’. Deze aanwijzing wordt eveneens gepubliceerd in de Staatscourant (tekst bijgevoegd).

Megastrafzaken worden behandeld in de door de landelijk coördinator van het LCM aan te wijzen nevenzittingsplaats. Op verzoek van de gerechtshoven heeft de Raad de mogelijkheid geschapen dat de megastrafzaken in hoger beroep in hetzelfde ressort worden behandeld als waar de behandeling in eerste aanleg feitelijk heeft plaats gevonden.

B. Productieafspraken, -telling en financiering door de Raad

Hoofregel is dat het hulpvragende gerecht door de Raad wordt gefinancierd op basis van de geldende p en q afspraken en dat daar dus de productie wordt geteld.

Slechts in de navolgende uitzonderingsgevallen vindt rechtstreekse financiering van het hulpbiedende gerecht door de Raad plaats. In dat geval wordt de productie bij het hulpbiedende gerecht geteld.

De uitzonderingen gelden in geval van:

- de toewijzing van een megastrafzaak. Bij toepassing van de RC-knip wordt de zaak na het vooronderzoek door een andere rechtbank behandeld ter zitting. Registratie vindt dan in eerste instantie plaats door de rechtbank waar het vooronderzoek plaats vindt, en wordt vervolgens overgenomen door de rechtbank die de zaak op zitting behandelt. Zij registreert als ware ze de rechtbank die ook het vooronderzoek heeft gedaan. schema nr. 6;
- structurele arrangementen (zoals studiefinancieringszaken). Schema nr. 2a;
- arrangementen die een langduriger periode bestrijken, maar niet structureel van aard zijn, maar alleen als het mogelijk is zodanige afspraken te maken dat de zaken rechtstreeks bij het hulpbiedende gerecht binnenkomen (in civiele zaken zal dit bijvoorbeeld niet het geval zijn). Schema nr. 4b.

C. Registratie

In beginsel vindt de registratie van zaken plaats bij het hulpvragende gerecht omdat daar de zaak immers binnenkomt. Van iedere proceshandeling worden de relevante data in het primaire systeem opgenomen tot en met de volledige afhandeling van de zaak.

In de drie uitzonderingsgevallen genoemd onder B zal de registratie plaatsvinden bij het hulpbiedende gerecht.

In de praktijk zullen in het algemeen zowel het hulpvragende als het hulpbiedende gerecht de zaak in meerdere of mindere mate blijven registreren. Registratie dient twee doelen: het volgen van het zaaksverloop (bij het hulpbiedende gerecht) en zij is input voor de productietelling (doorgaans bij het hulpvragende gerecht). Alleen in die gevallen waarin de instroom van de zaak is omgeleid naar het hulpbiedende gerecht zal bij het hulpvragende gerecht geen registratie in het primaire processysteem plaatsvinden. In de registratievoorschriften van de primaire systemen is beschreven op welke wijze het hulpvragende en het hulpbiedende gerecht de desbetreffende zaak dienen te registreren. Deze voorschriften dienen vanzelfsprekend te allen tijde gevolgd te worden. Daarmee worden dubbeltellingen in de productie voorkomen.

Van ieder tussen gerechten getroffen arrangement wordt door het hulpvragende gerecht bij voorkeur op voorhand mededeling gedaan aan de Raad door middel van een melding via de advieslijn BBFEZ en/of desbetreffende groepscoördinator bij de Raad. Op basis hiervan zal door de Raad een overzicht worden bijgehouden en aan de gerechten ter beschikking worden gesteld via Intro.

Het hulpbiedende gerecht moet in zijn jaarplan en jaarverslag de aantallen en categorieën van zaken vermelden die het als nevenzittingsplaats voor een ander gerecht zal afhandelen, respectievelijk heeft afgehandeld (artikelen 37a en 40 lid 2 van het BFR 2005). Dit betekent dat het hulpbiedende gerecht zichtbaar zal moeten registreren welke aantallen en categorieën van zaken het voor een ander gerecht heeft afgehandeld.

D. Hoogte vergoeding

Hoofdreel is dat het hulpbiedende en hulpvragende gerecht onderling de hoogte van de vergoeding aan het hulpbiedende gerecht bepalen. In de onder C genoemde mededeling aan de Raad wordt vermeld of en zo ja tot welke vergoeding is overeengekomen.

Slechts in de uitzonderingsgevallen genoemd onder B. vindt rechtstreekse financiering van het hulpbiedende gerecht door de Raad plaats. Arrangementen tussen gerechten waarbij zaken of zaakspakketten tegen elkaar worden uitgeruild zijn vanzelfsprekend ook mogelijk. Feitelijk gaat het daarbij om wederzijdse hulpverlening ‘om niet’.

E. Betaling

De onderlinge betaling van de vergoeding aan het hulpbiedende gerecht vindt niet plaats via een budgetmutatie, maar uitsluitend via een factuurbetaling.

Het desbetreffende gerecht dient tijdig een factuur in bij het betalende gerecht. Deze betaalt via de bank aan het ontvangende gerecht op de kostensoort interim functievervulling. Deze ontvangst moet door het ontvangende gerecht in mindering van bezwaar geboekt worden. Dit betekent dat de ontvangst als een negatieve uitgave wordt geboekt op de kostensoort interim functievervulling. Voor deze kostensoort wordt gekozen omdat gerechten niet kunnen boeken op de kostensoorten verbonden aan salarisbetalingen.

Hulpvragende gerecht :	Hulpbiedende gerecht :
	Betaalt reguliere (salaris)kosten
	Stuurt factuur aan het betalende gerecht
Betaalt factuur op kostensoort interim functievervulling aan het ontvangende gerecht	Boekt ontvangst als negatieve uitgave op kostensoort interim functievervulling

Een nadere instructie is opgenomen in het Handboek financiële bedrijfsvoering.

6. Overige aspecten

Naast de in het schema genoemde meer beheersmatige aspecten is er nog een aantal zaken dat de aandacht vraagt bij de toepassing van het Bnn. Daarop wordt hieronder ingegaan.

6 a. Heffing griffierechten

Het Bnn schrijft in artikel 6d voor dat het griffierecht voldaan dient te worden voordat de behandeling in de nevenzittingsplaats plaats vindt. De griffie van het hulpvragende gerecht is derhalve belast met de heffing van het griffierecht. Deze griffie zal (in tegenstelling tot de griffie van het gerecht in de nevenzittingsplaats) in het algemeen ook een rekening-courantverhouding voor de inning van de griffierechten hebben met de procureur.

6 b. Bevoegde procureur

Kenmerkend voor de procureur is dat deze verbonden is aan één arrondissement. De Advocatenwet bepaalt hieromtrent in artikel 61 lid 2: “Een inschrijving geldt als toelating bij de rechterlijke colleges, in het arrondissement gevestigd”. De nevenzittingsplaats, die op grond van het Bnn wordt aangewezen, is een nevenzittingsplaats van het rechterlijke college, bedoeld in artikel 61 lid 2. Dit betekent dat de procureurs uit het rechtsgebied van het hulpvragende gerecht geacht kunnen worden tevens bevoegd te zijn in de nevenzittingsplaats waar het hulpbiedende gerecht is gevestigd.

De procureurs van het hulpbiedende gerecht blijven evenzeer bevoegd.

Met de Wet afschaffing procureaat en invoering elektronisch berichtenverkeer wordt de bestaande verplichte procesvertegenwoordiging door een procureur in civiele zaken afgeschaft. De wet zal op 1 september 2008 in werking treden. Vanaf die datum kunnen advocaten zonder tussenkomst van een procureur procederen in een ander arrondissement dan waar zij kantoor houden.

6 c. Bevoegde klachtencommissie

Omdat er twee gerechten betrokken zijn bij één zaak is niet op voorhand duidelijk welk gerecht bevoegd is klachten te behandelen als deze zich voordoen. Het volgende uitgangspunt kan hierbij worden gehanteerd:

- Met betrekking tot klachten over concrete gedragingen bij de behandeling van een zaak is het gerecht waar de gedraging heeft plaats gevonden bevoegd.
- Met betrekking tot klachten over het behandelen van zaken in een nevenzittingsplaats o.g.v. het Bnn – dus de overheveling van de zaak als zodanig - is het hulpvragende gerecht bevoegd. Dit gerecht zal in de regel het initiatief hebben genomen tot de overheveling van de zaken.

De Raad voor de rechtspraak is op grond van het Bnn verplicht in zijn jaarverslag (zie hierboven onder punt 3) aandacht te besteden aan de klachten die worden ingediend in verband met de de behandeling van zaken in een nevenzittingsplaats buiten het eigen rechtsgebied en de wijze waarop deze zijn afgehandeld. Het is daarom de bedoeling dat de gerechten dergelijke klachten zorgvuldig bijhouden.

6 d. Behandeling zaken door het hulpbiedende gerecht; rolzitting

Het hulpbiedende gerecht in de nevenzittingsplaats neemt de behandeling van de zaak over en is hiermee verantwoordelijk voor de verdere inhoudelijke behandeling van de zaak. Dit betekent dat de zittingen, comparities, en het uitspreken van het vonnis plaats vinden op de nevenzittingsplaats.

Een uitzondering kan eventueel worden gemaakt voor de rolzittingen. Gerechten zullen op dit punt onderling nadere afspraken moeten maken. Een eventuele keuze voor het houden van de rolzitting bij het hulpvragende gerecht stelt hoge eisen aan de onderlinge communicatie en afstemming tussen de griffies.

Er zijn echter ook gerechten die een schriftelijke rol voeren of die er de voorkeur aan zullen geven de volledige behandeling van een zaak, inclusief de rolbeslissingen, in één hand te houden. In dat geval kunnen gerechten de afspraak maken om ook de rolzitting in de nevenzittingsplaats te houden.

Het hulpbiedende gerecht wordt ingeschakeld nadat er voor antwoord is geconcludeerd. Op dat moment wordt de zaak overgeheveld naar het hulpbiedende gerecht.

6 e. In kennisstelling van procespartijen

Het Bnn schrijft voor dat de Raad de aanwijzing van een nevenzittingsplaats publiceert in de Staatscourant. Hiermee is gewaarborgd dat externe partijen op de hoogte kunnen zijn van de bevoegdheid van het hulpvragende gerecht tot behandeling van zaken in een nevenzittingsplaats buiten het eigen rechtsgebied, op grond van het Bnn. De verdeling van zaken over de (neven)locaties geschiedt bij bestuursreglement, dat eveneens in de

Staatscourant wordt bekendgemaakt. Daarnaast stelt het hulpvragende gerecht de concrete procespartijen op de hoogte van het feit dat de behandeling van hun zaak door het hulpbiedende gerecht in de nevenzittingsplaats plaats vindt. Ook worden de plaatselijke advocatuur, de deurwaarders en de zgn. 'repeat players' in bestuursrechtelijke zaken geïnformeerd.

6 f. "Op naam van het hulpvragende gerecht"- kenbaarheid

Voor betrokkenen bij een procedure dient duidelijk te zijn dat het hulpbiedende gerecht namens het hulpvragende gerecht de zaak behandelt. Op de zitting kan hiervan mededeling worden gedaan. Ook in het vonnis zal hieraan aandacht moeten worden besteed. Op correspondentie vanuit de griffie zal (een verwijzing naar) de naam van het hulpvragende gerecht moeten staan (bij voorkeur in het briefhoofd, voorzover de huisstijl dit toelaat, dan wel anderszins).

6 g. Beëdiging griffier

Van oudsher was de griffier als zodanig benoemd bij één bepaald gerecht. Onder de nieuwe wet R.O. bestaan "echte" griffiers niet meer, alleen nog gerechtsambtenaren die door het gerechtsbestuur met griffierswerkzaamheden zijn belast (zie art. 14, derde lid, Wet R.O.). Deze kunnen door het bevoegd gezag ook werkzaamheden opgedragen krijgen die betrekking hebben op zaken die door een ander gerecht zijn overgeheveld. Een nieuwe beëdiging van de gerechtsambtenaar is hiervoor dan ook niet nodig.

In de Veegwet modernisering rechterlijke organisatie (Stb. 2004, 215) wordt dit ook in de wet vastgelegd. Aan artikel 14, derde lid, Wet RO wordt toegevoegd: "Zij zijn bevoegd deze werkzaamheden ook voor andere gerechten uit te voeren. De aanwijzing geschiedt schriftelijk." Voorzover zulks nu al niet is geschied, zal dus de aanwijzing van de gerechtsambtenaren die griffierstaken uitvoeren, schriftelijk moeten geschieden. Het hulpbiedende gerecht zal de gerechtsambtenaren die griffierswerkzaamheden voor andere gerechten uitvoeren, op dezelfde wijze moeten aanwijzen als de ambtenaren die voor het eigen gerecht griffierswerkzaamheden uitvoeren.

6 h. Archivering

Na afhandeling van de zaak wordt het dossier weer teruggestuurd naar het hulpvragende gerecht. Archivering dient namelijk daar plaats te vinden waar de primaire registratie in de wettelijk voorgeschreven registers plaats vindt. Een betrokkene die een bepaald dossier wenst in te zien moet zich later kunnen melden bij het volgens de wet oorspronkelijk behandelende gerecht.

juni 2008

Bijlage 3

Instroom bestuursrecht 2007

Instroom 2007	SV +			Model I	Model II	AW	Model I			Model II			Belasting			Model I			Model II			AROBS*			Model I			Model II			VK	Sector Bestuursrecht			Model I	Model II
	SV	Bijst	Stufi				totaal 2007	11 sect'n	19/20 sect'n	totaal 2007	11 sect'n	19/20 sect'n	Rijks	Lokaal	totaal 2007	11 sect'n	19/20 sect'n	Bouw	Overig	totaal 2007	11 sect'n	19/20 sect'n	Asiel AC/Dub	Regulier	Bewaring	totaal 2007	11 sect'n	19/20 sect'n	totaal 2007	11 sect'n		19/20 sect'n	totaal 2007	11 sect'n		
Bodem + vovo (Flevoland apart?)																																				
Ressort Leeuwarden																																				
Leeuwarden	406	175	1	582	1.977	1 s	59	218	1.892	1.896	1.892	1.896	1.892	383	255	638	1.441	2 s'n	0	0	0	0	4.801	2 s'n	3.171	10.362										
Groningen	383	309	2	694			91	0	4	4	290			193	483	706			870	871	2.447	3.719														
Assen	356	115	230	701	68	0	0	0	209	140	349	634	887	833	2.354	3.472																				
Zwolle 50% (VK 100%)	367	137	1	505	51	130	486	1 s	187	125	312	1.811	1.246	1.406	4.463	5.588																				
Almeelo	539	143	4	686	79	11	218	229	329	219	548	310	658	808	1.776	3.318	8.906																			
Totaal ressort LEE	2.051	879	238	3.168	3.168	3.168	348	348	348	785	1.597	2.382	2.382	2.382	1.398	932	2.330	2.330	2.330	3.461	3.661	3.918	11.040	11.040	11.040	19.268	19.268	19.268								
Ressort Arnhem																																				
Flevoland=50% Zwolle	367	137	1	505	2.086	2 s'n	50	192	1.892	901	1 s	187	125	312	1.668	1.123																				
Utrecht	999	580	2	1.581			142	1	644	645	814	542	1.356	194	916	2.201	3.311	7.035																		
Zutphen	483	167	298	948	90	16	473	489	485	323	808	403	657	1.339	2.399	4.734																				
Arnhem	853	552	2	1.407	160	2.017	868	2.885	731	487	1.218	725	632	1	1.358	7.028																				
Totaal ressort ARN	2.702	1.436	303	4.441	4.441	4.441	442	442	442	2.034	2.241	4.275	4.275	4.275	2.216	1.478	3.694	3.694	3.694	1.322	2.205	3.541	7.068	7.068	7.068	19.920	19.920	19.920								
Ressort Den Bosch																																				
Den Bosch	1.110	374	0	1.484	2.042	2 s'n	172	172	16	799	815	815	1.220	814	2.034	2.034	562	1.287	1.856	3.705	3.705	8.210	8.210													
Roermond	461	241	268	970			36	1	369	370	386	258	644	253	703	1.280	2.236	4.256																		
Maastricht	681	391	0	1.072	113	1	554	555	338	226	564	231	762	1.117	2.110	4.414																				
Middelburg	273	158	0	431	118	0	401	401	250	166	416	171	759	0	930	2.296																				
Breda	928	373	0	1.301	126	2.640	612	3.252	570	380	950	246	639	0	885	6.514																				
Totaal ressort DBO	3.453	1.537	268	5.258	5.258	5.258	565	565	565	2.658	2.735	5.393	5.393	5.393	2.765	1.843	4.608	4.608	4.608	1.463	4.150	4.253	9.866	9.866	9.866	25.690	25.690	25.690								
Ressort Den Haag																																				
Den Haag	1.668	1.370	0	3.038	2.953	2 s'n	809	809	2.290	1.577	3.867	3.867	3.867	1.431	954	2.385	2.385	208	1.674	2.790	4.672	4.672	14.771	14.771												
Rotterdam	1.147	1.139	0	2.286			265	8	877	885	718	478	1.196	1.521	3 s'n	147	1.026	1.817	2.990	5.713	2 s'n	7.622	11.703													
Dordrecht	206	123	338	667	84	0	282	282	195	130	325	183	645	1.895	2.723	4.081																				
Totaal ressort DHA	3.021	2.632	338	5.991	5.991	5.991	1.158	1.158	2.298	2.736	5.034	5.034	5.034	2.344	1.562	3.906	3.906	3.906	538	3.345	6.502	10.385	10.385	10.385	26.474	26.474	26.474									
Ressort Amsterdam																																				
Amsterdam	1.468	1.848	0	3.316	3.309	2 s'n	267	267	0	0	0	**	**	986	658	1.644	1.644	857	2.597	3.639	7.093	7.093	12.320	12.320												
Haarlem	588	405	0	993			184	3.609	3.097	6.706	7.036	6706**	556	371	927	1.614	658	1.629	420	2.707	2.708	11.517	15.002													
Alkmaar	1.650	204	462	2.316	151	4	326	330	412	275	687	0	0	1	1	3.485																				
Totaal ressort Amst	3.706	2.457	462	6.625	6.625	6.625	602	602	3.613	3.423	7.036	7.036	7.036	1.955	1.303	3.258	3.258	3.258	1.515	4.226	4.060	9.801	9.801	9.801	27.322	27.322	27.322									
Totaal Nederland	14.933	8.941	1.609	25.483	25.483	25.483	3.115	3.115	11.388	12.732	24.120	24.120	24.120	10.678	7.118	17.796	17.796	17.796	8.299	17.587	22.274	48.160	48.160	48.160	118.674	118.674	118.674									

GH: - Niet opgenomen zijn de kleinere bijzondere competenties: van Haarlem (304 Douanezaken), Rotterdam (36 bijz. competenties: Telecom, Mededinging, Waterwet, etc, tot < 400 zaken), Arnhem (electriciteit) en Den Haag (staatsveiligheid, bijz. ambtenarenrecht, etc). De zaaks categorie 'Overig' (regelgeving onbekend) is naar rato verdeeld over de zaaksyptingen.

1 s/ 2/3 s'n = bij de rechtbanken in het ressort is er 1 sector bestuursrecht die alle zaken op het betreffende rechtsgebied doet resp. worden verdeeld over max. 2 resp. 3 sectoren bestuursrecht
 * = AROB-totaal zijn onderverdeeld in 60%Bouw en 40%Overig. De berekening van die onderverdeling uit PCS-gegevens is nog niet geheel op orde. Daarom vooralsnog een beredeneerde schatting in een percentage.
 ** = Amsterdam doet geen lokale belastingzaken. Er is in model I en II van uit gegaan dat dat zo blijft.
 *** = Haarlem doet nu de Amsterdamse lokale belastingzaken. Ingeval model II: herverdeling ten gunste van Alkmaar ivm verkrijgen voldoende volume voor specialisatie

Bijlage 4 Functioneel Parket: Jaarrapportage Milieu 2007

FUNCTIONEEL PARKET

Jaarrapportage Milieu 2007 FP Totaal

Instroom Milieu totaal per arrondissement en eenheid

Arrondissement	Aantal	%
01 Den Bosch	927	8,2%
02 Breda	464	4,1%
03 Maastricht	315	2,8%
04 Roermond	433	3,8%
05 Arnhem	687	6,1%
06 Zutphen	744	6,6%
07 Zwolle	727	6,4%
08 Almelo	455	4,0%
09 Den Haag	702	6,2%
10 Rotterdam	954	8,4%
11 Dordrecht	201	1,8%
12 Middelburg	345	3,0%
13 Amsterdam	1061	9,4%
14 Alkmaar	528	4,7%
15 Haarlem	726	6,4%
16 Utrecht	591	5,2%
17 Leeuwarden	770	6,8%
18 Groningen	433	3,8%
19 Assen	280	2,5%
Totaal	11343	100%

Eenheid	Aantal	%
HHE Amsterdam	2906	25,6%
HHE Den Bosch	2484	21,9%
HHE Rotterdam	1857	16,4%
HHE Zwolle	4096	36,1%
Totaal	11343	100%

Instroom Milieu per instantie 2007 (parketnummers)

Instantie	Amsterdam	Den Bosch	Rotterdam	Zwolle	Totaal
AID-Inspectie	382	413	168	1012	1975
Arbeidsinspectie		2	1	1	4
Belastingdienst	22	35	63	28	148
Dierenbescherming	1	36		2	39
Douane	223	147	49	2	421
FIOD-ECD	6	2	1	1	10
Gemeente	89	74	12	109	284
Havenbedrijven	17		139		156
IMT Amsterdam, Amstelland & Gooi	2				2
IMT Haaglanden & Hollands Midden			5		5
IMT Noord- en Oost Nederland				4	4
IMT Noord-West & Midden Nederland	1				1
IMT Zuid		8			8
Inspectie Dierenbescherming	20	23	19	112	174
Inspectie V&W	123	77	104	161	465
Keuringsdienst van Waren	8		2		10
KLPD	435	158	82	120	795
KMAR	4	5		5	14
Luchthavenpolitie Schiphol	1				1
Milieubeheer Rijnmond			130		130
Milieudienst Amsterdam	72				72
Overig	19		3	6	28
Politie Amsterdam-Amstelland	97	14			111
Politie Brabant Zuid-Oost		201			201
Politie Brabant-Noord		216		2	218
Politie Drenthe		7		138	145
Politie Flevoland		5		94	99
Politie Friesland		1		480	481
Politie Gelderland-Midden		6		109	115
Politie Gelderland-Zuid		7		168	175
Politie Gooi en Vechtstreek	49	1		1	51
Politie Groningen		6		297	303
Politie Haaglanden	4	11	343	1	359
Politie Hollands-Midden	4	5	171		180
Politie IJselland		1		285	286
Politie Kennemerland	171	1	1	1	174
Politie Limburg Noord		162			162
Politie Limburg Zuid		212			212
Politie Midden- en West-Brabant		225	1		226
Politie Noord- en Oost Gelderland		3		469	472
Politie Noord-Holland-Noord	357	3		1	361

Politie Rotterdam-Rijnmond	56	11	320		387
Politie Twente		2		207	209
Politie Utrecht	367	5		4	376
Politie Zaanstreek-Waterland	136	1	1		138
Politie Zeeland		111			111
Politie Zuid-Holland-Zuid	1	5	81		87
Provincie	73	32	22	61	188
RWS	22	35	36	21	114
VROM-Inspectie	56	37	15	50	158
VWA	4	6	1	16	27
WS/HS/ZS	84	172	87	128	471
Totaal	2906	2484	1857	4096	11343

Afdoening Milieu per korps 2007

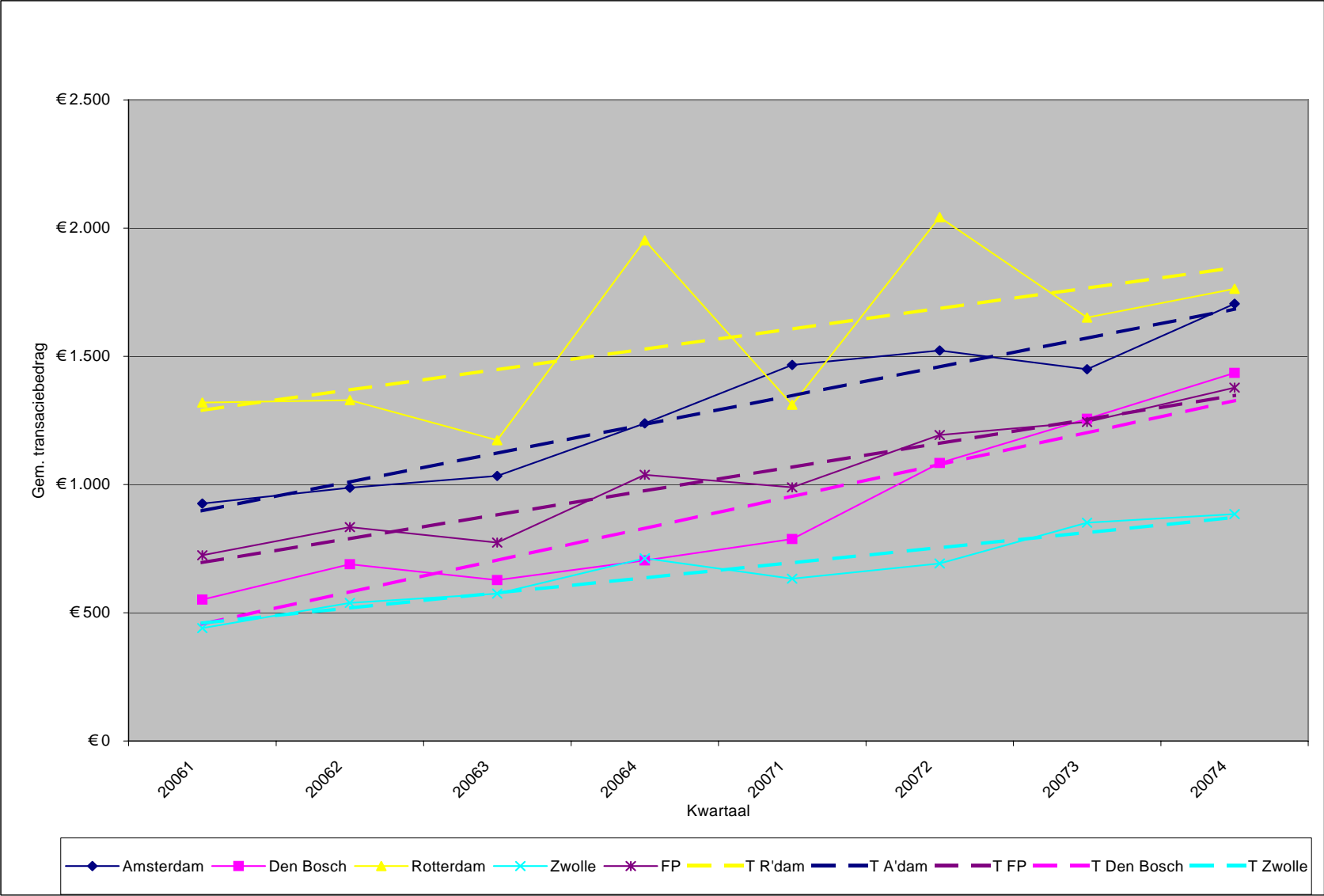
Instantie	Betaalde transactie		Dagvaarders		Onvoorwaardelijk sepot		Overdracht		Voegen		Voorwaardelijk sepot		Totaal
	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%	
Politie Amsterdam-Amstelland	39	34%	32	28%	29	25%	12	10%	3	3%			115
Politie Brabant Zuid-Oost	110	48%	82	35%	30	13%	3	1%	5	2%	1	0%	231
Politie Brabant-Noord	133	53%	68	27%	38	15%	7	3%	2	1%	1	0%	249
Politie Drenthe	66	38%	57	33%	21	12%	16	9%	12	7%	1	1%	173
Politie Flevoland	56	47%	36	30%	23	19%	5	4%					120
Politie Friesland	308	60%	128	25%	50	10%	20	4%	2	0%	7	1%	515
Politie Gelderland-Midden	63	53%	24	20%	17	14%	13	11%	1	1%			118
Politie Gelderland-Zuid	91	51%	40	22%	31	17%	15	8%	2	1%	1	1%	180
Politie Gooi en Vechtstreek	25	45%	18	33%	4	7%	7	13%			1	2%	55
Politie Groningen	158	53%	95	32%	23	8%	11	4%	9	3%	1	0%	297
Politie Haaglanden	242	61%	120	30%	20	5%	9	2%	2	1%	1	0%	394
Politie Hollands-Midden	99	48%	83	40%	15	7%	7	3%	3	1%			207
Politie IJselland	180	58%	79	25%	41	13%	7	2%	3	1%			310
Politie Kennemerland	82	51%	52	32%	15	9%	4	2%	7	4%	2	1%	162
Politie Limburg Noord	112	61%	43	23%	17	9%	8	4%	2	1%	3	2%	185
Politie Limburg Zuid	126	55%	70	30%	15	6%	7	3%	1	0%	12	5%	231

													%	
Politie Midden- en West-Brabant	113	50%	79	35%	20	9%	5	2%	6	3%	2	1	225	
Politie Noord- en Oost Gelderland	271	53%	151	30%	52	10%	24	5%	12	2%			510	
Politie Noord-Holland-Noord	253	62%	112	27%	32	8%	5	1%	5	1%	2	0	409	
Politie Rotterdam-Rijnmond	279	69%	95	24%	21	5%	7	2%					402	
Politie Twente	114	48%	85	36%	33	14%	4	2%	1	0%	1	0	238	
Politie Utrecht	189	51%	122	33%	43	12%	9	2%			4	1	367	
Politie Zaanstreek-Waterland	67	48%	46	33%	11	8%	3	2%	12	9%			139	
Politie Zeeland	63	43%	48	33%	23	16%	5	3%	6	4%	2	1	147	
Politie Zuid-Holland-Zuid	51	54%	32	34%	3	3%	9	9%					95	
Totaal	3290		1797		627		222		96		42		6074	

Betaalde transacties per instantie

Instantie	Aantal	bedrag	%	Gemiddeld bedrag per transactie
Politie Amsterdam-Amstelland	39	€ 195.240,00	6,3%	€ 5.006,15
Politie Brabant Zuid-Oost	110	€ 71.915,00	2,3%	€ 653,77
Politie Brabant-Noord	133	€ 59.924,00	1,9%	€ 450,56
Politie Drenthe	66	€ 67.805,00	2,2%	€ 1.027,35
Politie Flevoland	56	€ 27.235,00	0,9%	€ 486,34
Politie Friesland	308	€ 125.453,00	4,0%	€ 407,31
Politie Gelderland-Midden	63	€ 30.020,00	1,0%	€ 476,51
Politie Gelderland-Zuid	91	€ 58.475,00	1,9%	€ 642,58
Politie Gooi en Vechtstreek	25	€ 16.595,00	0,5%	€ 663,80
Politie Groningen	158	€ 103.558,00	3,3%	€ 655,43
Politie Haaglanden	242	€ 198.089,00	6,3%	€ 818,55
Politie Hollands-Midden	99	€ 180.141,00	5,8%	€ 1.819,61
Politie IJsseland	180	€ 74.319,00	2,4%	€ 412,88
Politie Kennemerland	82	€ 129.310,00	4,1%	€ 1.576,95
Politie Limburg Noord	112	€ 71.685,00	2,3%	€ 640,04
Politie Limburg Zuid	126	€ 99.747,00	3,2%	€ 791,64
Politie Midden- en West-Brabant	113	€ 146.441,00	4,7%	€ 1.295,94
Politie Noord- en Oost Gelderland	271	€ 156.950,00	5,0%	€ 579,15
Politie Noord-Holland-Noord	253	€ 284.520,00	9,1%	€ 1.124,58
Politie Rotterdam-Rijnmond	279	€ 519.816,00	16,7%	€ 1.863,14
Politie Twente	114	€ 83.993,00	2,7%	€ 736,78
Politie Utrecht	189	€ 227.750,00	7,3%	€ 1.205,03
Politie Zaanstreek-Waterland	67	€ 56.645,00	1,8%	€ 845,45
Politie Zeeland	63	€ 80.072,00	2,6%	€ 1.270,98
Politie Zuid-Holland-Zuid	51	€ 54.452,00	1,7%	€ 1.067,69
Totaal	3.290	€ 3.120.150	100%	

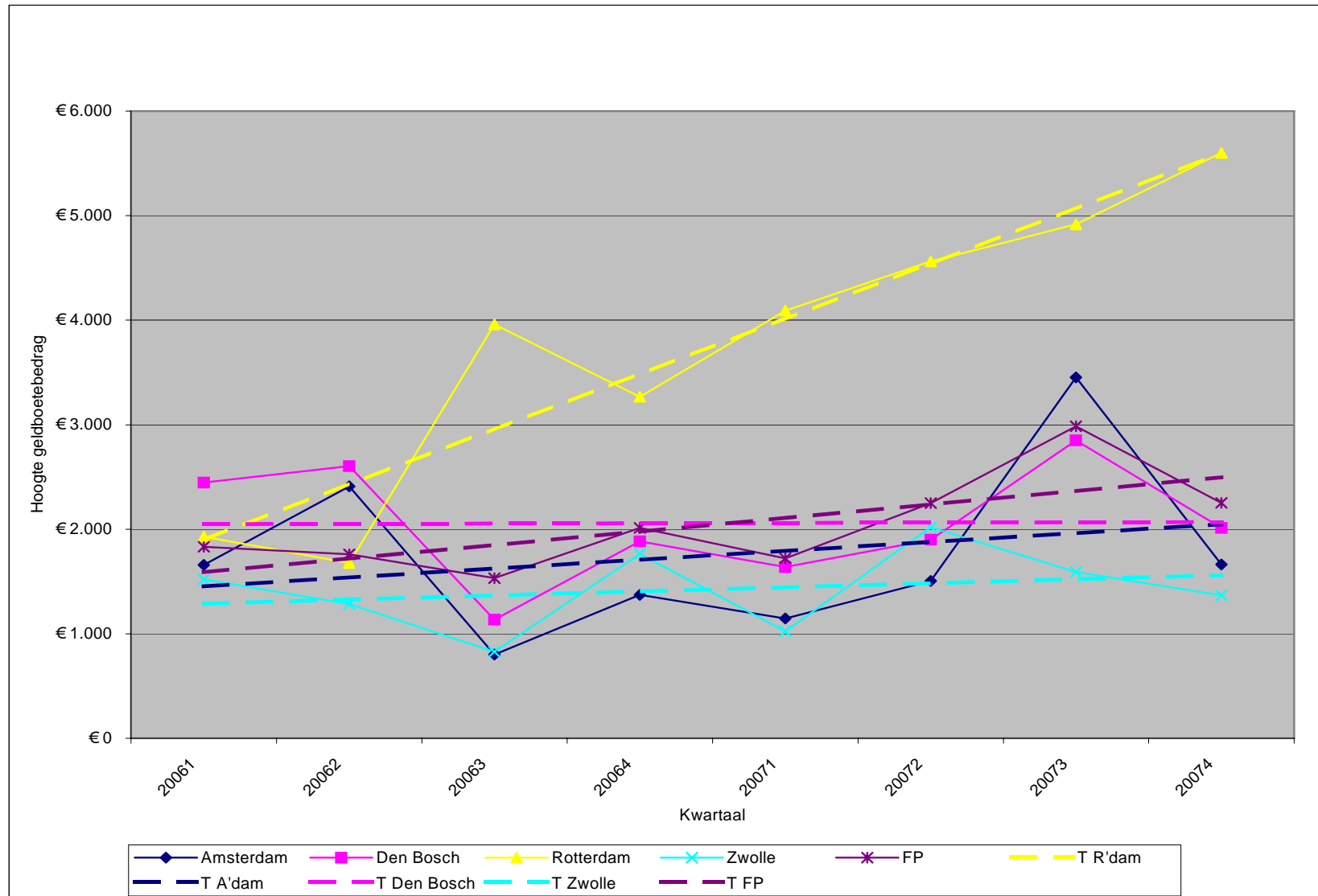
Gemiddeld bedrag betaalde transactie

Opgelegde geldboete per korps

Instantie	Aantal	GB Voorw.	GB onvw.	GB totaal	Gemiddelde geldboete	Gemiddelde onvw GB per zaak
AID-Inspectie	430	€ 553.495,00	€ 840.540,00	€ 1.394.035,00	€ 3.241,94	€ 1.954,74
Arbeidsinspectie	2		€ 4.000,00	€ 4.000,00	€ 2.000,00	€ 2.000,00
Belastingdienst	33	€ 18.700,00	€ 269.025,00	€ 287.725,00	€ 8.718,94	€ 8.152,27
Dierenbescherming	24	€ 8.725,00	€ 11.890,00	€ 20.615,00	€ 858,96	€ 495,42
Douane	83	€ 70.045,00	€ 204.315,00	€ 274.360,00	€ 3.305,54	€ 2.461,63
Gemeente	94	€ 20.420,00	€ 52.785,00	€ 73.205,00	€ 778,78	€ 561,54
Havenbedrijven	8	€ 1.500,00	€ 4.360,00	€ 5.860,00	€ 732,50	€ 545,00
IMT Haaglanden & Hollands Midden	3	€ 18.000,00	€ 15.000,00	€ 33.000,00	€ 11.000,00	€ 5.000,00
IMT Zuid	2		€ 12.000,00	€ 12.000,00	€ 6.000,00	€ 6.000,00
Inspectie Dierenbescherming	43	€ 16.750,00	€ 28.500,00	€ 45.250,00	€ 1.052,33	€ 662,79
Inspectie V&W	27	€ 28.210,00	€ 76.340,00	€ 104.550,00	€ 3.872,22	€ 2.827,41
Keuringsdienst v Waren	2	€ 600,00	€ 1.150,00	€ 1.750,00	€ 875,00	€ 575,00
KLPD	141	€ 63.340,00	€ 255.550,00	€ 318.890,00	€ 2.261,63	€ 1.812,41
KMAR	3		€ 860,00	€ 860,00	€ 286,67	€ 286,67
Milieubeheer Rijnmond	48	€ 109.280,00	€ 145.465,00	€ 254.745,00	€ 5.307,19	€ 3.030,52
Milieudienst Amsterdam	15	€ 4.100,00	€ 10.000,00	€ 14.100,00	€ 940,00	€ 666,67
Overig	4		€ 2.130,00	€ 2.130,00	€ 532,50	€ 532,50
Politie Amsterdam-Amstelland	28	€ 33.280,00	€ 18.580,00	€ 51.860,00	€ 1.852,14	€ 663,57
Politie Brabant Zuid-Oost	89	€ 25.215,00	€ 99.992,00	€ 125.207,00	€ 1.406,82	€ 1.123,51
Politie Brabant-Noord	62	€ 17.890,00	€ 27.550,00	€ 45.440,00	€ 732,90	€ 444,35
Politie Drenthe	24	€ 17.150,00	€ 13.875,00	€ 31.025,00	€ 1.292,71	€ 578,13
Politie Flevoland	17	€ 1.380,00	€ 3.980,00	€ 5.360,00	€ 315,29	€ 234,12
Politie Friesland	61	€ 6.005,00	€ 17.675,00	€ 23.680,00	€ 388,20	€ 289,75
Politie Gelderland-Midden	13	€ 2.970,00	€ 6.570,00	€ 9.540,00	€ 733,85	€ 505,38
Politie Gelderland-Zuid	38	€ 29.025,00	€ 54.050,00	€ 83.075,00	€ 2.186,18	€ 1.422,37
Politie Gooi en Vechtstreek	15	€ 157.815,00	€ 82.450,00	€ 240.265,00	€ 16.017,67	€ 5.496,67
Politie Groningen	56	€ 20.160,00	€ 25.930,00	€ 46.090,00	€ 823,04	€ 463,04

Politie Haaglanden	78	€ 38.330,00	€ 65.270,00	€ 103.600,00	€ 1.328,21	€ 836,79
Politie Hollands-Midden	77	€ 106.240,00	€ 123.052,00	€ 229.292,00	€ 2.977,82	€ 1.598,08
Politie IJsseland	55	€ 163.875,00	€ 67.253,00	€ 231.128,00	€ 4.202,33	€ 1.222,78
Politie Kennemerland	34	€ 13.550,00	€ 34.575,00	€ 48.125,00	€ 1.415,44	€ 1.016,91
Politie Limburg Noord	17	€ 500,00	€ 11.500,00	€ 12.000,00	€ 705,88	€ 676,47
Politie Limburg Zuid	25	€ 1.790,00	€ 22.690,00	€ 24.480,00	€ 979,20	€ 907,60
Politie Midden- en West-Brabant	54	€ 42.520,00	€ 105.406,00	€ 147.926,00	€ 2.739,37	€ 1.951,96
Politie Noord- en Oost Gelderland	89	€ 44.955,00	€ 83.460,00	€ 128.415,00	€ 1.442,87	€ 937,75
Politie Noord-Holland-Noord	143	€ 33.790,00	€ 100.285,00	€ 134.075,00	€ 937,59	€ 701,29
Politie Rotterdam-Rijnmond	68	€ 104.790,00	€ 701.715,00	€ 806.505,00	€ 11.860,37	€ 10.319,34
Politie Twente	71	€ 38.700,00	€ 45.410,00	€ 84.110,00	€ 1.184,65	€ 639,58
Politie Utrecht	44	€ 19.485,00	€ 21.355,00	€ 40.840,00	€ 928,18	€ 485,34
Politie Zaanstreek-Waterland	41	€ 13.040,00	€ 35.020,00	€ 48.060,00	€ 1.172,20	€ 854,15
Politie Zeeland	33	€ 56.425,00	€ 65.706,00	€ 122.131,00	€ 3.700,94	€ 1.991,09
Politie Zuid-Holland-Zuid	27	€ 30.700,00	€ 53.970,00	€ 84.670,00	€ 3.135,93	€ 1.998,89
Provincie	27	€ 25.250,00	€ 22.125,00	€ 47.375,00	€ 1.754,63	€ 819,44
RWS	13	€ 16.450,00	€ 40.980,00	€ 57.430,00	€ 4.417,69	€ 3.152,31
VROM-Inspectie	35	€ 69.150,00	€ 108.250,00	€ 177.400,00	€ 5.068,57	€ 3.092,86
VWA	7	€ 6.600,00	€ 3.450,00	€ 10.050,00	€ 1.435,71	€ 492,86
WS/HS/ZS	66	€ 68.285,00	€ 151.440,00	€ 219.725,00	€ 3.329,17	€ 2.294,55
Totaal	2.369	€ 2.118.480	€ 4.147.474	€ 6.265.954	€ 2.644,98	€ 1.751

Gemiddeld hoogte geldboete

Aantal zittingen

HHE	Parket	Forum	Aantal verdachten	Aantal zittingen	Geclaimd 2007
Amsterdam	13 Amsterdam	Kg	43	5	
		MK	19	6	8
		PR	203	34	24
	14 Alkmaar	PR	212	23	24
	15 Haarlem	PR	184	21	18
	16 Utrecht	Knd	2	2	
PR		110	21	12	
Den Bosch	01 Den Bosch	Kg	1	1	
		MK	8	5	3
		PR	283	35	45
	02 Breda	MK	5	2	2
		PR	99	16	20
	03 Maastricht	PR	56	6	12
	04 Roermond	PR	56	8	12
	12 Middelburg	MK	5	2	2
PR		78	14	16	
Rotterdam	09 Den Haag	Knd	2	2	
		MK	4	1	2
		PR	244	34	27
	10 Rotterdam	MK	30	7	10
		PR	189	32	35
	11 Dordrecht	MK	1	1	1
PR		61	11	10	
Zwolle	05 Arnhem	MK	1	1	3
		PR	169	29	12
	06 Zutphen	Kg	1	1	
		Knd	1	1	
		MK	9	3	2
		PR	182	21	13
	07 Zwolle	Kg	13	9	
		Knd	1	1	
		MK	2	2	1
		PR	175	31	24
	08 Almelo	Kg	4	4	
		MK	1	1	2
		PR	172	24	12
	17 Leeuwarden	Kg	1	1	
		Knd	1	1	
MK		1	1	1	
PR		139	16	10	
18 Groningen	PR	139	15	17	
19 Assen	MK	3	3	1	
	PR	56	11	6	

Bijlage 5 Jaarrapportage Fraude 2007 / Functioneel Parket Amsterdam

FUNCTIONEEL PARKET

Jaarrapportage Fraude 2007 FP Amsterdam

Instroom (TPO en overige fraude)

Instroomperiode	FP Amsterdam	FP Totaal
2006	479	2328
2007	461	2389

OM-beslissing

Afdoeningsperiode	FP Amsterdam	FP Totaal
2006	497	2024
2007	409	2447

2007	Aantal FP A'dam	% FP A'dam	Aantal FP Totaal	% FP Totaal
Dagvaardden	188	46%	966	39%
Onv. Sepot	147	36%	789	32%
Overige	24	6%	151	6%
Transactie	50	12%	541	23%
Totaal	409	100%	2447	100%

ZM-afdoening

Afdoeningsperiode	FP Amsterdam	FP Totaal
2006	211	778
2007	176	820

2007	Aantal FP A'dam	% FP A'dam	Aantal FP Totaal	% FP Totaal
Dagvaarding nietig	6	3%	27	3%
Overige	14	8%	67	8%
Strafoplegging	136	77%	657	80%
Gevoegd	3	2%	8	1%
Vrijspraak	17	10%	61	7%
Totaal	176	100%	820	100%

Interventie %

Afdoeningsperiode	FP Amsterdam	FP Totaal
2006	69%	69%
2007	68%	71%

Voorraad

Omvat de nog te beoordelen zaken, geappointeerde zaken, te appointeren zaken en aangehouden zaken.

	FP Amsterdam	FP Totaal
2007	583	2170

Zittingen Fraude

Arrondissement	Zitting	Aantal gevraagde zittingen	Aantal ontvangen zittingen
Amsterdam	MK	24	38
	PR	12	27
Alkmaar	MK	4	10
	PR	6	7
Haarlem	MK	7	8
	PR	4	5
Utrecht	MK	8	23
	PR	6	10

Zittingen Fraude FP Totaal

Naam Arrondissement	Forum	Aantal aangeboden zaken (prketnrs)	Gevraagde zittingen 2007	Ontvangen zittingen 2007
01 Den Bosch	Knd	1		1
	MK	49	10	25
	PR	40	8	19
02 Breda	MK	31	16	17
	PR	27	8	11
03 Maastricht	MK	6	6	8
	PR	12	3	7
04 Roermond	MK	17	2	6
	PR	11	3	3
05 Arnhem	MK	103	32	34
	PR	45	10	18
06 Zutphen	MK	20	10	13
	PR	9	2	6
07 Zwolle	MK	68	9	24
	PR	32	7	18
08 Almelo	MK	16	8	15
	PR	16	2	7
09 Den Haag	MK	56	24	32
	PR	50	10	17
10 Rotterdam	MK	38	16	15
	PR	70	11	32
11 Dordrecht	MK	6	5	5
	PR	6	2	5
12 Middelburg	MK	5	3	3
	PR	10	3	3
13 Amsterdam	Knd	1		1
	MK	82	24	38
	PR	60	12	27
14 Alkmaar	Knd	2		1
	MK	15	4	10
	PR	14	6	7
15 Haarlem	MK	18	7	8
	PR	13	4	5
16 Utrecht	MK	35	8	23
	PR	19	6	10
17 Leeuwarden	MK	12	4	3
	PR	14	3	11
18 Groningen	MK	25	5	14
	PR	16	6	8
19 Assen	MK	40	4	14
	PR	4	3	4

Bijlage 6 Jaarrapportage Fraude 2007 / Functioneel Parket Den Bosch

FUNCTIONEEL PARKET

Jaarrapportage Fraude 2007 FP Den Bosch

Instroom (TPO en overige fraude)

Instroomperiode	FP Den Bosch	FP Totaal
2006	641	2328
2007	791	2389

OM-beslissing

Afdoeningsperiode	FP Den Bosch	FP Totaal
2006	596	2024
2007	728	2447

2007	Aantal FP Den Bosch	% FP Den Bosch	Aantal FP Totaal	% FP Totaal
Dagvaarders	257	35%	966	39%
Onv. Sepot	188	26%	789	32%
Overige	30	4%	151	6%
Transactie	253	35%	541	23%
Totaal	728	100%	2447	100%

ZM-afdoening

Afdoeningsperiode	FP Den Bosch	FP Totaal
2006	268	778
2007	240	820

2007	Aantal FP Den Bosch	% FP Den Bosch	Aantal FP Totaal	% FP Totaal
Dagvaarding nietig	3	1%	27	3%
Overige	37	15%	67	8%
Strafoplegging	186	78%	657	80%
Gevoegd	0	0%	8	1%
Vrijspraak	14	6%	61	7%
Totaal	240	100%	820	100%

Interventie %

Afdoeningsperiode	FP Den Bosch	FP Totaal
2006	77%	69%
2007	72%	71%

Voorraad

Omvat de nog te beoordelen zaken, geappointeerde zaken, te appointeren zaken en aangehouden zaken.

	FP Den Bosch	FP Totaal
2007	626	2170

Zittingen Fraude

Arrondissement	Zitting	Aantal gevraagde zittingen	Aantal ontvangen zittingen
Den Bosch	MK	10	25
	PR	8	19
Breda	MK	16	17
	PR	8	11
Maastricht	MK	6	8
	PR	3	7
Roermond	MK	2	6
	PR	3	3
Middelburg	MK	3	3
	PR	3	3

Zittingen Fraude FP Totaal

Naam Arrondissement	Forum	Aantal aangeboden zaken (prketnrs)	Gevraagde zittingen 2007	Ontvangen zittingen 2007
01 Den Bosch	Knd	1		1
	MK	49	10	25
	PR	40	8	19
02 Breda	MK	31	16	17
	PR	27	8	11
03 Maastricht	MK	6	6	8
	PR	12	3	7
04 Roermond	MK	17	2	6
	PR	11	3	3
05 Arnhem	MK	103	32	34
	PR	45	10	18
06 Zutphen	MK	20	10	13
	PR	9	2	6
07 Zwolle	MK	68	9	24
	PR	32	7	18
08 Almelo	MK	16	8	15
	PR	16	2	7
09 Den Haag	MK	56	24	32
	PR	50	10	17
10 Rotterdam	MK	38	16	15
	PR	70	11	32
11 Dordrecht	MK	6	5	5
	PR	6	2	5
12 Middelburg	MK	5	3	3
	PR	10	3	3
13 Amsterdam	Knd	1		1
	MK	82	24	38
	PR	60	12	27
14 Alkmaar	Knd	2		1
	MK	15	4	10
	PR	14	6	7
15 Haarlem	MK	18	7	8
	PR	13	4	5
16 Utrecht	MK	35	8	23
	PR	19	6	10
17 Leeuwarden	MK	12	4	3
	PR	14	3	11
18 Groningen	MK	25	5	14
	PR	16	6	8
19 Assen	MK	40	4	14
	PR	4	3	4

Bijlage 7 Jaarrapportage Fraude 2007 / Functioneel Parket Rotterdam

Jaarrapportage Fraude 2007 FP Rotterdam

Instroom (TPO en overige fraude)

Instroomperiode	FP Rotterdam	FP Totaal
2006	407	2328
2007	401	2389

OM-beslissing

Afdoeningsperiode	FP Rotterdam	FP Totaal
2006	296	2024
2007	386	2447

2007	Aantal FP R'dam	% FP R'dam	Aantal FP Totaal	% FP Totaal
Dagvaarden	159	41%	966	39%
Onv. Sepot	166	43%	789	32%
Overige	20	5%	151	6%
Transactie	41	11%	541	23%
Totaal	386	100%	2447	100%

ZM-afdoening

Afdoeningsperiode	FP Rotterdam	FP Totaal
2006	66	778
2007	104	820

2007	Aantal FP R'dam	% FP R'dam	Aantal FP Totaal	% FP Totaal
Dagvaarding nietig	1	1%	27	3%
Overige	2	2%	67	8%
Strafoplegging	90	87%	657	80%
Gevoegd	1	1%	8	1%
Vrijspraak	10	10%	61	7%
Totaal	104	100%	820	100%

Interventie %

Afdoeningsperiode	FP Rotterdam	FP Totaal
2006	51%	69%
2007	62%	71%

Voorraad

Omvat de nog te beoordelen zaken, geappointeerde zaken, te appointeren zaken en aangehouden zaken.

	FP Rotterdam	FP Totaal
2007	395	2170

Zittingen Fraude

Arrondissement	Zitting	Aantal gevraagde zittingen	Aantal ontvangen zittingen
Den Haag	MK	24	32
	PR	10	17
Rotterdam	MK	16	15
	PR	11	32
Dordrecht	MK	5	5
	PR	2	5

Zittingen Fraude FP Totaal

		Aantal aangeboden zaken (prketnrs)	Gevraagde zittingen 2007	Ontvangen zittingen 2007
Naam Arrondissement	Forum			
01 Den Bosch	Knd	1		1
	MK	49	10	25
	PR	40	8	19
02 Breda	MK	31	16	17
	PR	27	8	11
03 Maastricht	MK	6	6	8
	PR	12	3	7
04 Roermond	MK	17	2	6
	PR	11	3	3
05 Arnhem	MK	103	32	34
	PR	45	10	18
06 Zutphen	MK	20	10	13
	PR	9	2	6
07 Zwolle	MK	68	9	24
	PR	32	7	18
08 Almelo	MK	16	8	15
	PR	16	2	7
09 Den Haag	MK	56	24	32
	PR	50	10	17
10 Rotterdam	MK	38	16	15
	PR	70	11	32
11 Dordrecht	MK	6	5	5
	PR	6	2	5
12 Middelburg	MK	5	3	3
	PR	10	3	3
13 Amsterdam	Knd	1		1
	MK	82	24	38
	PR	60	12	27
14 Alkmaar	Knd	2		1
	MK	15	4	10
	PR	14	6	7
15 Haarlem	MK	18	7	8
	PR	13	4	5
16 Utrecht	MK	35	8	23
	PR	19	6	10
17 Leeuwarden	MK	12	4	3
	PR	14	3	11
18 Groningen	MK	25	5	14
	PR	16	6	8
19 Assen	MK	40	4	14
	PR	4	3	4

Bijlage 8 Jaarrapportage Fraude 2007 / Functioneel Parket Zwolle

Jaarrapportage Fraude 2007 FP Zwolle

Instroom (TPO en overige fraude)

Instroomperiode	FP Zwolle	FP Totaal
2006	801	2328
2007	736	2389

OM-beslissing

Afdoeningsperiode	FP Zwolle	FP Totaal
2006	635	2024
2007	924	2447

2007	Aantal FP Zwolle	% FP Zwolle	Aantal FP Totaal	% FP Totaal
Dagvaarden	362	39%	966	39%
Onv. Sepot	288	31%	789	32%
Overige	77	8%	151	6%
Transactie	197	21%	541	23%
Totaal	924	100%	2447	100%

ZM-afdoening

Afdoeningsperiode	FP Zwolle	FP Totaal
2006	233	778
2007	300	820

2007	Aantal FP Zwolle	% FP Zwolle	Aantal FP Totaal	% FP Totaal
Dagvaarding nietig	17	6%	27	3%
Overige	14	5%	67	8%
Strafoplegging	245	82%	657	80%
Gevoegd	4	1%	8	1%
Vrijspraak	20	7%	61	7%
Totaal	300	100%	820	100%

Interventie %

Afdoeningsperiode	FP Zwolle	FP Totaal
2006	68%	69%
2007	75%	71%

Voorraad

Omvat de nog te beoordelen zaken, geappointeerde zaken, te appointeren zaken en aangehouden zaken.

	FP Zwolle	FP Totaal
2007	566	2170

Zittingen Fraude

Arrondissement	Zitting	Aantal gevraagde zittingen	Aantal ontvangen zittingen
Leeuwarden	MK	4	3
	PR	3	11
Groningen	MK	5	14
	PR	6	8
Assen	MK	4	14
	PR	3	4
Arnhem	MK	32	34
	PR	10	18
Zutphen	MK	10	13
	PR	2	6
Zwolle	MK	9	24
	PR	7	18
Almelo	MK	8	15
	PR	2	7

Zittingen Fraude FP Totaal

Naam Arrondissement	Forum	Aantal aangeboden zaken (prketnrs)	Gevraagde zittingen 2007	Ontvangen zittingen 2007
01 Den Bosch	Knd	1		1
	MK	49	10	25
	PR	40	8	19
02 Breda	MK	31	16	17
	PR	27	8	11
03 Maastricht	MK	6	6	8
	PR	12	3	7
04 Roermond	MK	17	2	6
	PR	11	3	3
05 Arnhem	MK	103	32	34
	PR	45	10	18
06 Zutphen	MK	20	10	13
	PR	9	2	6
07 Zwolle	MK	68	9	24
	PR	32	7	18
08 Almelo	MK	16	8	15
	PR	16	2	7
09 Den Haag	MK	56	24	32
	PR	50	10	17
10 Rotterdam	MK	38	16	15
	PR	70	11	32
11 Dordrecht	MK	6	5	5
	PR	6	2	5
12 Middelburg	MK	5	3	3
	PR	10	3	3
13 Amsterdam	Knd	1		1
	MK	82	24	38
	PR	60	12	27
14 Alkmaar	Knd	2		1
	MK	15	4	10
	PR	14	6	7
15 Haarlem	MK	18	7	8
	PR	13	4	5
16 Utrecht	MK	35	8	23
	PR	19	6	10
17 Leeuwarden	MK	12	4	3
	PR	14	3	11
18 Groningen	MK	25	5	14
	PR	16	6	8
19 Assen	MK	40	4	14
	PR	4	3	4

Bijlage 9 Landelijk Parket-zaken in Compas, op datum instroom verdeeld over de arrondissementen (2005-2008)

LP zaken in Compas op datum instroom verdeeld over de Arrondissementen

query: cst Totaal aantal zaken per arrondissement

LP zaken verdeeld over gerechten met 1e beoordeling datum: 28-02-08

condities: Datum Instroom Year > = '2005', LP zaken

	1e Beoordeling	Leeg	Dagvaarden				Overdracht	Sepot onv	Sepot vw	Transactie			Voegen		Totaal
			Forum	EPR	MK	PR					MK	PR		MK	
2005	01 Den Bosch	1		16	1	1		1			1				21
2005	02 Breda			5	3	2					2				12
2005	03 Maastricht			11											11
2005	04 Roermond			15				1							16
2005	05 Arnhem			1	1	1		1							4
2005	07 Zwolle	1		8	4	4		2	1						20
2005	09 Den Haag			7	1	1									9
2005	10 Rotterdam			216	15	22	5	57	1	1	5		2		324
2005	13 Amsterdam			65	6	16	5	2		2					96
2005	14 Alkmaar			1											1
2005	15 Haarlem			31	4			5							40
2005	16 Utrecht			4	3			1							8
2005	Totaal jaar	2		380	38	47	10	70	2	3	8		2		562
2006	01 Den Bosch			2	3	1		2							8
2006	02 Breda			21	3	3									27
2006	03 Maastricht			17											17
2006	04 Roermond			2		2			2						6
2006	05 Arnhem		1	5	1	1									8
2006	07 Zwolle	1		6		5	1								13
2006	09 Den Haag			2							8				10
2006	10 Rotterdam	2		138	23	19	13	16	2	1	4	1	2		221
2006	13 Amsterdam	2		54	14	20		3							93
2006	14 Alkmaar	1			1	5									7
2006	15 Haarlem	4		11	11	5		4			1				36
2006	16 Utrecht							2							2
2006	19 Assen			5		1									6
2006	Totaal jaar	10	1	263	56	62	14	27	4	1	13	1	2		454
2007	01 Den Bosch			2							3				5
2007	02 Breda			23	1	5		1							30
2007	03 Maastricht			1											1
2007	04 Roermond					1									1
2007	05 Arnhem	1		2		1									4
2007	07 Zwolle	9		17		3							1		30
2007	08 Almelo	7		9		1									17
2007	09 Den Haag	1		16		2		2							21
2007	10 Rotterdam	2		116	33	37	2	32	3	2	6				233
2007	13 Amsterdam	2		21	1	11		1			5				41
2007	15 Haarlem			26		4		1							31
2007	16 Utrecht			7	3	2									12
2007	18 Groningen	10				1									11
2007	19 Assen	1				3									4
2007	Totaal jaar	33		240	38	71	2	37	3	2	14		1		441
2008	01 Den Bosch				1										1
2008	07 Zwolle					2									2
2008	08 Almelo					1									1
2008	09 Den Haag					2									2
2008	10 Rotterdam	2		1		12		1			3				19
2008	13 Amsterdam					2									2
2008	Totaal jaar	2		1	1	19		1			3				27
LP Totaal		47	1	884	133	199	26	135	9	1	5	38	1	5	1484

**Bijlage 10 Concentratie bij de wet geregeld
(Raad voor de rechtspraak, 21 augustus 2007)**

CONCENTRATIE BIJ WET GEREGELD

Nr.	Gerecht	Wetgeving	Sector	Bijzonderheden
	Rechtbank Den Haag	Rijksoctrooiwet 1995	Civiel / Bestuur	Vordering tot vaststellen ontbreken van rechtsgevolg, vernietiging ; opeisen Europese octrooiaanvraag; verlenging licentie; vaststelling vergoeding
		Gemeenschapsmerkenverordening jo. Uitvoeringswet EG-Verordening inzake het gemeenschapsmerk	Civiel	--
		Militaire ambtenarenwet 1931	Bestuur	Bevoegdheid op basis van artikel 54 RO
		Wet gewetensbezwaren militaire dienst	Bestuur	Met het wegvallen van de opkomstplicht wordt er in de praktijk geen beroep meer gedaan op deze wet.
		Pensioenwetgeving	Civiel	--
		Wet inlichtingen en veiligheidsdiensten	Straf / Bestuur	--
		Wet aansprakelijkheid kernongevallen	Civiel	--
		Wet geneesmiddelenprijzen	Bestuur	Beroep tegen vaststellen maximumprijs
		Eenvormige Beneluxwet op de merken	Civiel	Eisers die geen woon- of verblijfplaats in de Benelux hebben.
		Eenvormige Beneluxwet inzake Tekeningen of Modellen	Civiel	Eisers die geen woon- of verblijfplaats in de Benelux hebben.
		Wet instelling van het Internationaal Tribunaal voor de vervolging van personen aansprakelijk voor ernstige schendingen van het internationale humanitaire recht, begaan in het voormalig Joegoslavië sinds 1991	Straf	--

		Wet instelling van het Internationaal Tribunaal voor de vervolging van personen aansprakelijk voor ernstige schendingen van het internationale humanitaire recht, begaan in Rwanda en van Rwandese burgers aansprakelijk voor genocide en andere van dergelijke schendingen begaan op het grondgebied van buurlanden, tussen 1 januari 1994 en 31 december 1994	Straf	--
		Uitvoeringswet Internationaal Strafhof	Straf	--
		Uitvoeringswet inzake de Europese bewijsverordening	Civiel	--
		Burgerlijk Wetboek	Civiel	Artikelen 1:25c, 1:25d en 1:25g: rechterlijke last tot het opmaken van een vervangende akte van geboorte
		Burgerlijk Wetboek	Civiel	Voornaamswijziging (artikel 1:4 BW) en wijziging geslachtsvermelding (artikel 1: 28 BW) indien het een persoon betreft die in het buitenland geboren is.
		Burgerlijke Wetboek	Civiel	Verklaring van recht met betrekking tot een buitenlandse akte (artikel 1:26 BW) en beroep tegen een weigering van de ambtenaar van de burgerlijke stand (artikel 1:27 BW) indien het een buitenlandse akte betreft.
		Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering	Civiel	Artikel 267: vaststellen overlijden.
		Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering	Civiel	Artikel 269: restrechter in verzoekschrift procedure eerste aanleg
		Consulaire wet	Civiel	Artikel 7 lid 3: neerlegging originele scheidsrechtelijke uitspraak door consulaire ambtenaar
		Wetboek van Burgerlijke rechtsvordering artikel 1044	Civiel	Bemiddeling informatie buitenlands recht
	Rechtbank Rotterdam	Telecommunicatiewet	Bestuur	--
		Postwet	Bestuur	--

	Mededingingswet	Bestuur	--
	Wet toezicht effectenverkeer 1995 ²²	Bestuur	--
	Wet toezicht kredietwezen 1992 ²³	Bestuur	--
	Wet toezicht beleggingsinstellingen ²⁴	Bestuur	--
	Wet toezicht verzekeringsbedrijf 1993 ²⁵	Bestuur	--
	Wet toezicht natura-uitvaartverzekeringsbedrijf ²⁶	Bestuur	--
	Pensioen- en Spaarfondswet ²⁷	Bestuur	--
	Wet financiële betrekkingen buitenland 1994	Bestuur	--
	Wet inzake de geldtransactiekantoren	Bestuur	--
	Gaswet	Bestuur	Artikelen 11 lid 5 en 16 Gaswet
	Elektriciteitswet 1998	Bestuur	Artikel 76 Elektriciteitswet
	Wet personenvervoer 2000	Bestuur	Artikel 105
	Spoorwegwet	Bestuur	
	Wet luchtvaart	Bestuur	
	Wet melding zeggenschap en kapitaalbelang in effectenuitgevende instellingen ²⁸	Bestuur	
	Wet financiële dienstverlening ²⁹	Bestuur	
	Wet melding ongebruikelijke transacties	Bestuur	
	Wet identificatie bij dienstverlening	Bestuur	
	Wet verplichte deelneming in een bedrijfspensioenfonds 2000	Bestuur	Artikel 26
	Warenwet	Bestuur	Artikel 23
	Tabakswet	Bestuur	Artikel 5 lid b en c, artikel 6
	Wet toezicht trustkantoren	Bestuur	Artikel 19
	Wet toezicht accountantsorganisaties	Bestuur	

²² Deze wetten zijn ingevolge art. 178 Invoerings- en aanpassingswet Wet op het financieel toezicht per 1 januari 2007 (geheel of grotendeels) ingetrokken. Niettemin blijven de materiële bepalingen van deze wetten van toepassing op oude gedragingen en op oude besluiten voorzover die werking hebben voor 1 januari 2007.

²³ Zie voetnoot 1.

²⁴ Zie voetnoot 1.

²⁵ Zie voetnoot 1.

²⁶ Zie voetnoot 1.

²⁷ Deze wet is ingetrokken ingevolge art. 2 Invoerings- en aanpassingswet Pensioenwet. Niettemin blijven de materiële bepalingen van de Pensioen- en Spaarfondsenwet van toepassing op oude gedragingen en op oude besluiten voorzover die werking hebben voor 1 januari 2007.

²⁸ Zie voetnoot 1.

²⁹ Zie voetnoot 1.

		Wet verplichte beroepspensioenregeling	Bestuur	
		Algemene wet bijzondere ziektekosten	Bestuur	
		Zorgverzekeringswet	Bestuur	
		Wet marktordening gezondheidszorg	Bestuur	
		Wet handhaving consumentenbescherming	Bestuur	
		Wet op het financieel toezicht	Bestuur	
		Invoerings- en aanpassingswet Wet op het financieel toezicht	Bestuur	
		Wet toezicht financiële verslaggeving		
		Invoerings- en aanpassingswet Pensioenwet		
		Invoerings- en aanpassingswet Zorgverzekeringswet		
	Rechtbank Amsterdam	Gerechtsdeurwaarderswet	Tucht	--
		Wet toezicht effectenverkeer 1995 artikel 46	Straf	Voorkenniszaken
		Europees Arrestatiebevel	Straf	--
		Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering	Civiel	Artikel 1046: samenvoeging arbitrale procedures, tenzij partijen anders zijn overeengekomen
		Wetboek van Strafvordering (Straf	Artikel 2 lid 1 onder 6: strafbare feite begaan ter zee buiten het rechtsgebied van een rechtbank of aan boord van een vaartuig dat buitengaans wordt gebracht
		Wetboek van Strafvordering	Straf	Artikel 5: restrechter strafvordering
		Besluit gezagsregisters	Civiel	Artikel 1 lid 2: bevoegdheid ten aanzien van in het buitenland geboren kinderen
	Rechtbank Arnhem	Wet militaire strafrechtspraak	Straf	Bevoegdheid op basis van art. 55 RO
		Wetboek van Militair Strafrecht	Straf	--
		Wet militair tuchtrecht	Tucht	--

	Rechtbank Leeuwarden	Wet Administratieve Handhaving Verkeersvoorschriften	Bestuur	Verdachten zonder vaste woon- of verblijfplaats
	Gerechtshof Den Haag	Burgerlijk Wetboek	Civiel	Art. 6:240 e.v. Beroep door belangenorganisatie tegen onredelijk bezwarende bedingen
		Zaaizaad- en plantgoedwet	Civiel	Hoger beroep tegen beslissingen Raad voor het Kwekersrecht
		Wet schadefonds geweldsmisdrijven	Civiel	
		Tuchtrecht zeevaart	Tucht	--
	Gerechtshof Amsterdam	Douanewet	Belasting	--
		Wet op het notarisambt	Tucht	Hoger beroep
		Gerechtsdeurwaarderswet	Tucht	Hoger beroep
		Burgerlijk Wetboek	Civiel	Bevoegdheid op basis van art. 66 RO
		Pensioen- en Spaarfondsenwet	Civiel	--
		Wet op de Europese ondernemingsraden	Civiel	--
		Wet op de Ondernemingsraden	Civiel	--
	Gerechtshof Arnhem	WOTS	Straf	--
		Vervroegde invrijheidstelling als bedoeld in artikel 15a en 15c WvSr en beslissingen zoals bedoeld in de artikelen 502, 509v en 509ff WvSv	Straf	15a en 15c WvSr en 502 en 509v WvSv
		TBS-zaken	Straf	--
		PIJ-zaken	Straf	--
		Pachtwet	Civiel	--
		Wet militaire strafrechtspraak	Straf	Hoger beroep
		Wet militair strafrecht	Straf	Hoger beroep
	Gerechtshof Leeuwarden	Wet administratiefrechtelijke handhaving verkeersvoorschriften		Hoger beroep (artikel 14)

	Afdelings Bestuursrecht Raad van State³⁰	Wet milieubeheer	Bestuur	Eerste en enige aanleg
		Mijnbouwwet	Bestuur	Besluiten met betrekking tot continentaal plat
		Wet Ruimtelijke Ordening	Bestuur	Artikel 54 RO
		Wet bescherming Antarctica	Bestuur	Eerste en enige aanleg
		Ontgrondingswet	Bestuur	Eerste en enige aanleg
		Landinrichtingswet	Bestuur	Eerste en enige aanleg
		Natuurbeschermingswet	Bestuur	Eerste en enige aanleg
		Wet ziekenhuis voorzieningen	Bestuur	--
		Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten	Bestuur	--
		Wet financiering volksverzekeringen	Bestuur	--
	College van Beroep voor het Bedrijfsleven	Algemene wet inzake rijksbelastingen		Artikel 30d
		Arbeidsvoorzieningswet		Artikel 118
		Bestrijdingsmiddelenwet 1962		Artikel 8
		Boswet		Artikel 8
		Burgerlijk Wetboek 2		Artikelen 19a, 174a en 284a
		Diergeneesmiddelenwet		Artikel 47
		Elektriciteitswet 1998		Artikel 82
		Gaswet		Artikel 61 en hoger beroep
		Gezondheids- en welzijnswet voor dieren		Artikel 109
		Hamsterwet		Artikel 6
		Ijkwet		Artikel 29k
		In- en uitvoeringswet		Artikel 1
		Invoeringswet Wet structuur uitvoeringsorganisatie werk en inkomen		Artikel 31
		Kaderwet EZ-subsidies		Artikel 9
		Loodsenwet		Artikel 44
		Landbouwkwaliteitswet		Artikel 14
		Landbouwwet		Artikel 46

³⁰ Naast de behandeling van de hier genoemde zaken, fungeert de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State ook als beroepscollege. De wetgeving op basis waarvan hoger beroep mogelijk is, is niet opgenomen in dit overzicht omdat er geen sprake is van een bijzondere competentie.

	Meststoffenwet	Artikel 62
	Noodwet voedselvoorziening	Artikelen 1 en 16
	Plantenziektenwet	Artikel 16
	Prijzennoodwet	Artikel 1
	Prijzenwet	Artikel 1
	Reparatie wet I	Artikel CCIIIa
	Sanctiewet 1997	Artikel 14
	Spoorwegwet	Artikelen 31h en 32g
	Vestigingswet Bedrijven 1954	Artikel 20a
	Waarborgwet 1986	Artikel 63
	Wedervergeldingswet zeescheepvaart	Artikel 1
	Wet assurantiebemiddelingsbedrijf	Artikel 32
	Wet bestuursrechtspraak bedrijfsorganisatie	Artikelen 2 tot en met 7
	Wet capaciteitsbeheersing binnenvaartvloot	Artikel 10
	Wet energiebesparing toestellen	Artikel 10
	Wet energiedistributie	Artikel 14
	Wet goederenvervoer over de weg	Artikel 42
	Wet herstructurering varkenshouderij	Artikel 34
	Wet inkomstenbelasting 2001	Artikelen 3.37, 3.42 en 3.42b
	Wet MOOZ	Artikel 18
	Wet medewerking verdedigingsvoorbereiding 1939	Artikel 8
	Wet nationaliteit zeeschepen in rompbevrachting	Artikel 11
	Wet op de Accountants-Administratieconsulenten	Artikelen 51, 68 t/m 72 en 73 t/m 79
	Wet op de architectentitel	Artikel 21
	Wet op de kamers van koophandel en fabrieken 1997	Artikel 55
	Wet op de kansspelen	Artikel 30v
	Wet op de Registeraccountants	Artikelen 33, 52 t/m 54j
	Wet toegang tot ziektekostenverzekering 1998	Artikel 34
	Wet op het consumentenkrediet	Artikel 49
	Wet personenvervoer 2000	Artikel 105 en hoger beroep
	Wet privatisering FVP	Artikel 12
	Wet schadefonds olietankschepen	Artikel 1
	Wet tarieven gezondheidszorg	Artikel 1

	Wet toezicht effectenverkeer 1995		Artikel 44 en hoger beroep
	Wet toezicht natura-uitvaartverzekeringsbedrijf		Artikel 61 en hoger beroep
	Wet toezicht verzekeringsbedrijf 1993		Artikel 150 en hoger beroep
	Wet tuchtrechtspraak bedrijfsorganisatie		Artikel 2
	Wet uitvoering Internationaal Energieprogramma		Artikel 1
	Wet vermindering afdracht loonbelasting en premie voor de volksverzekeringen		Artikel 30
	Wet verplaatsing mestproductie		Artikel 16
	Wet vervoer binnenvaart		Artikelen 59 en 72
	Wet vervoer over zee		Artikelen 1 en 33
	Wet voorraadvorming aardolieproducten 2001		
	Wetboek van Koophandel		Artikelen 16 en 23
	Wijzigingswet boek 2 van het Burgerlijk Wetboek		Aanhef
	Wijzigingswet van de Wet op de RA en de Wet op de AA		--
	Winkeltijdenwet		Artikel 10
	Mededingingswet		Hoger beroep
	Postwet		Hoger beroep
	Telecommunicatiewet		Hoger beroep
	Elektriciteitswet 1998		Hoger beroep
	Overgangswet elektriciteitsproductiesector		Hoger beroep
	Tabakswet		Hoger beroep
	Wet toezicht beleggingsinstellingen		Hoger beroep
	Warenwet		Hoger beroep
	Wet toezicht kredietwezen		Hoger beroep
	Wet inzake de geldtransactiekantoren		Hoger beroep
	Wet melding zeggenschap in ter beurze genoteerde vennootschappen 1996		Hoger beroep
	Wet financiële betrekkingen buitenland 1994		Hoger beroep
	Pensioen- en spaarfondswet		Hoger beroep
	Wet betreffende verplichte deelneming in een bedrijfspensioenfonds		Hoger beroep
	Wet betreffende verplichte deelneming in een beroepspensioenfonds		Hoger beroep

	Centrale Raad van Beroep ³¹	Algemene Pensioenwet Politieke Ambtsdragers	Bestuur	Eerste en enige aanleg
		Wet uitkeringen vervolgingsslachtoffers 1940 – 1945		Eerste en enige aanleg
		Wet buitengewoon pensioen zeelieden-oorlogsslachtoffers 1940-1945		Eerste en enige aanleg
		Wet buitengewoon pensioen 1940-1945		Eerste en enige aanleg
		Wet uitkeringen oorlogsslachtoffers 1940 – 1945		Eerste en enige aanleg
		Wet buitengewoon pensioen Indisch verzet		Eerste en enige aanleg
		Algemene Oorlogsongevallenregeling		Eerste en enige aanleg
		Wet rechtspositie rechterlijke ambtenaren		Eerste en enige aanleg
		Sociale zekerheidswetgeving, (Voorbeelden zijn WAO, WW, AOW, Abw en Wvg.)		Hoger beroep
		Wet op de studiefinanciering		Hoger beroep
		(Militair) Ambtenarenrecht		Hoger beroep

³¹ De Centrale Raad van Beroep behandelt het hoger beroep in ambtenarenzaken, het sociale zekerheidsrecht en de Wet op de Studiefinanciering. De lijst van betreffende wetten is opgenomen in de bijlage bij de Beroepswet.